BINDING SECT. OCT 7 - 1966

PL
248
T44T4

Tevfik, Baha
Teceddüd

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

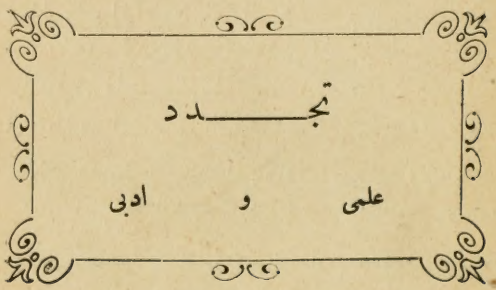
تجـــــــدد
علمی و ادبی

تجدد علمی و فلسفی کتبخانه‌سی

مؤسسلری : احمد نبیل - بها توفیق

نشر اولنانلر

۱ نجی کتاب — حساسیت بحثی ویکی اخلاق. احمد نبیل وبها توفیق بکلر طرفندن تألیف اولنوب اخلاقك حاکمیت نفسیه اساسی اوزرینه قورولا بیله‌جکندن باحثدر.
ایکنجی طبعی انتشار ایتمك اوزره‌در.

---

۲ نجی کتاب — وحدت موجود، برطبیعت عالمك دینی. مشهور فیلسوف أرنست هه‌که‌لك اك مهم فلسفه اساسلرینی و وحدت موجود (مونیزم) مسلکنی مفصلاً جامع برقونفرانسی درکه بها توفیق واحمد نبیل بکلر طرفندن ترکجه‌یه ترجمه ومترجملرك برچوق توطلریله ایضاح واکمال ایدلمشدر. فیئاتی (٥) غروشدر.

---

۳ نجی کتاب — تجدد علمی وادبی: پسیقولوژی‌یه، اخلاقه، منطقه و ادبیاته عائد اك صوك نظریه‌لر. مؤلفی : بها توفیق.

---

٤ نجی کتاب — ماده وقوت (اوچ جلد). حکیم مشهور لوئی بوخنه‌رك اثر مشهوری اولوب بها توفیق واحمد نبیل بکلر طرفندن لسانمزه ترجمه ایدلمشدر. ماده و قوتدن ، انساندن ، روحدن ، اللهدن ، ارادهٔ جزئیه‌دن ، خلقتدن و سعادتدن بحث ایدر. هر جلدینك فیئاتی ۷ بچق غروشدر.

---

٥ نجی کتاب — فه‌مینیزم : عالم نسوان . قادینك تعلیم وتربیه‌سندن، اخلاقندن، سعیندن، حقوق مدنیه وسیاسیه‌سندن باحثدر . متندن خارج اولارق اعیان اعضای کرامندن بساریا افندی حضرتلرینك محیطمز حقنده تدقیقاتیله؛ اسلامیت نقطهٔ نظرندن فه‌مینیزمك تدقیقاتی محتویدر. مترجم ومؤلفی: بها توفیق. فیئاتی ۳ بچق غروشدر.

نشر اولونمق اوزره بولنانلر

تاریخ فلسفه — مفصل پسیقولوژی — صالون فلسفه‌سی

Teofik, Baha, d. 1916

تجدد علمی و فلسفی کتبخانه‌سی

عدد ۳

Tecedduit.

تجدد

علمی و ادبی

بها توفیق

پسیقولوژی‌یه، اخلاقه، منطقه و ادبیاته دائر
اك صوك نظریه‌لر.

ناشری

« درسعادت » کتبخانه‌سی صاحبی آرسن

PL
248
T44T4

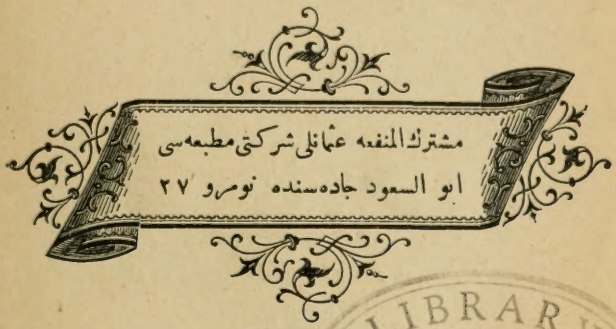

LIBRARY
SEP 15 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

1007413

ایلك سوزلر

قارداشم احمد نبیل بكه :

« تجدد علمی وادبی » ده اوروپا فیلسوفلرینك الك یكی و الك بكه‌نیلمش نظریه‌لرینی طوپلادم . بعضیلری طوغرودن طوغرویه ، بعضیلری ایسه تمثیل و تصرف طریقیله ترجمه ایدلمش اولان بو صحیفه‌لری پك مختلف مؤلفلردن وپك چوق اثرلر‌دن طوپلادیغم ایچون كتابك اوزرینه، اصل فكر صاحبلرندن صرف‌نظر ایدرك یالكز كندی‌اسمی یازمغه مجبور قالدم . هیئت مجموعه‌سی ایچون‌ده مطالعاتكی بكله‌دیكم بو اثرك بالخاصه بو تألیف وترجمه‌بحثی حقنده‌كی فكریكه منتظرم.

بها توفیق

* * *

قارده‌شم بها توفیقه :

دوشوندیکك شی تحفمه کیتدی. دیمك ایستیور سك که اکثر قسملری ترجمه‌اولان براثره «مؤلف» صفتیله امضا قویمقدن اوتانیورم . فقط عزیزم ، بزده قاچ اثر ، قاچ تألیف کوستره بیلیرسك که دوغرودن دوغرویه ، یاخود تصرف دکلسه بیله تمثیل صورتیله ترجمه ایدلمه‌مش بولنسون . . . بن بو یغینه حتی آثار صنعتی ، حتی رومانلری وشعر لری ده علاوه ایده‌جکم آکلایورمیسك ؟ ...

احمد نبیل

برنجی قسم

پسیقولوژی یه و اخلاقه دائر

عمومی سوزلر

مندرجات : عصبیت ، ضعف ذهنی، پسی قاسته‌نی — تربیه‌نك تأثیرلری، آلکساندر دومافیسك برسوزی — مکتبلریمز نه حالده ؟ — تفکرات منطقیه ؛ دومینو اویونیمی ؟ .. — محیطمز — ژورژ، آلیو نه دییور؟ — برحکایه‌جك — انسانلر کورمی ؟ — حساسیت اجتماعیه — تفکر باشقه ، تفکر ایدیلدیکی کبی حرکت ایتمك ینه باشقه‌در . — فکر اخلاقی نه‌یه یکزر ؟ ...

انسان مخلوقاتك یشامسنی اك آزبیلنی‌در؛ بوسوزی بر کون خسته‌لریمك شکایاتنی دیکله‌دکدن صکره سویله‌دم.[*] فقط بونی بکا الهام ایدن شی اونلرك اضطراباتی دکلدی ، بلکه بو اضطراباته ینه کندیلرینك سبب اولدقلرینی

[*] بو مقاله‌لر دوقتور پول دوبوادن مقتبسدر.

دوشونیوردم: کندیلری، اقربالری، حتی همجنسلری...

فکرم بونلری تکدیر دکل ! ذاتاً بشقه‌سنی تعییبه کیمك حقی وارکه؟.. فقط نتیجه‌ده تظاهر ایدن برچوق اضطراباتی دوشونه‌رك « بونلرك اولمامسی‌ده ممکندی » دیمکدن کندیمی آله‌میه‌جغم...بودوشونجه‌می تمامیٔ سکونتله دیکله‌ین بر مسلکداشم : ـ اسکی، وحقیقی اولدیغی قدر عادی اولان بوتفکراتسکز آنجق‌علل اعصاب مبتلالرینه راجع اوله بیلیر؛دیدی. دوداقلرنده صحیح بر وجودك، بیوك بر اعتماد ذهنینك نشانهٔ مستهزیسی اولان کوچك بر تبسم واردی.

فقط خایر... بوتفکراتم یالکز خسته‌لره دکل، عمومه تطبیق اولنه بیلیر، حتی مشتریلریمزدن دها اشاغی قالمیان بز طبیبلره، بالخاصه مربی و مربیه‌لره ...

اکر حیات ذهنیه‌مز نظر دقته آلنیرسه انسانلری صحیح ومریض قسملرینه آیرمق هیچ طوغرو اوله‌ماز. بو کون آغزدن آغزه کزه‌ن عصبیت، نوراسته‌نی، نه‌روماتیزمه‌یه، نه‌ده ورمه بکزر؛ بو بر خسته‌لقدرکه سببی جیلیز تولدمزه ، فنا تربیه‌مزه، انکشافات مادیه

وذهنیه‌مزاثناسنده نزه انفاذ ایدیلن چرکین‌فکرلره‌رجعت ایدر، بوراسته‌نی کلمه‌سنك ارائه ایتدیکی کبی سیکیرلردن ایلری کلدیکی ظن اولنور، حقسزدر. بو بر ضعف ذهنیدرکه اسمی (پیسی قاسته‌نی) قونولمایندی.

ایشته بو تأثیرات ارثیه و تشکلیه‌نك اشتدادی آرتق بر مرض اولور. فقط وجودك سوء طرزندن وظائف الاعضاجه اولان بعض قاریشیقلقلردن ایلری کلدیکی ایچون مادی کبی کورونور، بیوك بر ضعف ذهنی، بر افلاس معنوی کندینی کوسترر. اوزمان یکانه‌مراجعتکاه دوقتورلر اولور. حالبوکه اونلرك؛ بو زوالیلره قارشی مرحمتدن بشقه چاره‌لری یوق!..

تربیه‌نك‌ده بو مرضی ذهنلر اوزرنده بیوك بر وظیفه‌سی واردر. آنجق اونك سایه‌سنده‌درکه عین مرضك تحت تأثیرندن قورتیله‌مدینی حالده رفقاسنه کولن، اونلره آلای ایدن معلولین کندیلرینه کلیر. پارسده قارناواله موزه‌سنده آلکساندر دومافیسك بر یازیسی واردر:

«چوجقلر اکثریا پك ذکی اولدقلری حالده بیوکلر نه ایچون عکسی اولیور؟... بو غالبا شکل تربیه‌دن نشئت ایده‌جك؟..»

أوت شكل تربيه، يكانه نظريهٔ ممكنه، نفوذ مربی و محيط ....

تربيه‌نك حيواناتی بيله سركش ايتمكدن بشقه بر شيئه يارامیان حيوانيتله قائم اولديغنه ـ اولانجه بهيمیتمزه رغماً ـ ينه اينانميه‌لم.

مثلا بر كره مكتبلره بقالم : بزی اورالرده او قدر چاليشديررلر، او قدر شيلرله مشغول ايدرلركه (دوشونمه) نك‌نه ديمك اولديغنی اوكرنمكه وقت بوله‌ميز. واوكره‌نيلن شيلر او قدر متعدد، مختلف‌شيلر اولمقله برابر انجق بر ويايكيسی ايشمزه يارار، ديكرلری بی‌طرفدر. حافظه‌مزی دولدور دقلری قدر، ذهنمزی اينجه‌لتمين بو شيلری مجادلهٔ حياتده‌دائما برسلاح مدافعه كبی بزه‌لزومی اوله‌جق معلوماتله تبديل ايتسه‌ك ؟..

مكتبده اوكره‌نيلن شيلر، صيجاق جامكانلر ايچنده يتشديريلن نباتاته بكزر ، اونلر؛بزی حياته ، تفكره آلشديره‌جق‌يرده اولدن حاضرلنمش‌اولوب‌شيمدی‌قيمتنی تقدير ايده‌ميه‌جكز بعض محاكمات‌ايله ذهنمزی يورارلر. يالكز كورونشنه باقه‌رق تفكرات منطقيه‌يی ؛ هپ

عین رقملری اوج اوجه کتیرمك شرطیله دومینو طاشلرله بر دائرهٔ منتظمه تشکیل ایتمکه بکزه‌ته بیلیرز. بو اویله بر عملیه‌در که یااویون ماصه‌سی تمامیله بزم تحت حکممزده اولمق یاخود قارشیمزده‌کی رقیب‌ده بزم الیمزده‌کی طاشلری بیلیورمش کبی منتظم ولهمزه اوینامق‌در.

حالبوکه‌دها ایلك سنین حیاتمزده‌اوکمزه اویله مختلف طاشلر قونورکه انتظام‌دن زیاده انتظامسزلقله توصیف اولنورلر. آرتق دائره‌یی تشکیل ایده‌مز ایسه‌ك، یعنی عقل و منطقجه حرکت ایتمك ممکن اولمازسه تعجب ایدرمیسکز ؟...

فقط عجبا اوکمزه بوانتظامسز طاشلری قویان، محاکمات ذهنیه‌مزی بو قدر اشکال و اغلاق ایدنلر کیملردر؟...

شبهه یوقکه: اعتقادات باطله، عموماً قبول اولنمش اکثر افکار، بتون بزمله برابر یشایانلردن سرایت ایدن بر چوق کوره‌نك، اولانجه حسن نیتلرینه رغماً یوزده طقسان بشی جاهل قالمش و دها دوغروسی اینجه‌له‌مش ابوین، فنا سچیلمش احبا، حاصلی محاط اولدیغمز صنوف اهالی ...

بز نه کورورسه‌ك اونی یاپارز. روایاته او قدر اهمیت ویریرز. عقل ومحاکمه‌نك اولانجه اعتراضنه رغماً حسیاتمزه اوقدرتابع اولورز که انسانك؛ «حقیقةً» دنیاده دوشونمکدن زور بر شی یوقمش !.. » دیه‌جکی کلیر. بوراده حال حاضرده‌کی تجاری، اقتصادی، مالی و دها بونك کبی بر چوق اجتماعی نتیجه‌لرك انسانی بو حاله کتیردیکنی ظن ایتمیه‌لم. بو ضعف ذهنی، بو نقصانئ محاکمه انسانلرك انسان اولدیغی کوندنبری جاریدر. و (ژورژ ألیو) نك دیدیکی کبی : « هیچ بیمك بر ضعف ایچنده طوغمشز. »

انسانه‌لازم‌اولان‌شی صافیت محاکمه، رؤیت‌واضحه‌در. واقعا منافع مادیه‌مزده بونلردن هیچ آیرلمیز، فقط منافع معنویه یعنی احلاق ؟...

مکتبلیلری پك سوه‌رم. اکثریا اونلرك بر سرور شباتله اکلاتمه‌جقلری حکایه‌لره مفتونم. برکون اونلردن بریسی بکا شویله آکلاتمشدی : «اورمانده ایدك، اوراده، ایچنده کوچك بر آطه بولنان برصو بریکنتیسنه تصادف ایتدك. ارقداشلرمدن بریسی : ـ بحث ایدرم‌که اورایه

آتلایه‌مزسك ؛ دیدی. دیکرلری‌ده معنالی بر صورتده کولومسه‌دیلر. فقط بن یاپه‌جغی ایشـدن امین بر آدام طوریله کری‌یه چکیله‌رك بر خیز آلدم، وتام آطه‌جغك اورته یرینه آتلادم. فقط کوزلرمده بر نظر مظفریتله آرقداشلریمه دوندیکم زمان اونلرك قهقهه‌ترله کولدکلرینی کوردم. هپ بر آغزدن : ـ شمدی عودت ایت بقالم ؛ دییورلردی. اطرافمه باقدم: حقیقةً اوزرنده بولندیغم آطه او قدر کوچك ایدی‌که تکرار خیز آلمق ممکن دکلدی، ونهایت صولرك ایچندن یورویه‌رك کچمکه مجبور اولدم.»

ایشته بو ؛ حیات بشرده‌کی باجمله حرکات بی‌فهمانه‌نك کوزل بر مثالیدر . بزی چکن، جذب ایدن حظوظاته ، احتراصاته ، کبر نفسه تابع ؛ اویله دلیجه برطاقم وقایعه آتیلیرز که عودت آنجق بر طاقم لوثیاته باتمه‌رق کچمه‌مزی انتاج ایدر .

مثلا : کرك بو مکتبلی وکرك ارقداشلری حتی بو حکایه‌یی اوزاقدن ایشیدنلر بیله — اکر براز عقله مالکسه‌لر — عادی بر خندك کنارنده بیله آتلانه‌جق یری درت‌کره نظر تفتیشدن کچیره‌جکلر، بوشبهه‌سزدر.

حالبوكه حيات معنويه‌مزده او قدر كور طاورانيرز ، نه ديكرلرينك تجربه‌سندن و نه‌ده كنديمز كيلردن اوقدر حصه آلمامش بى حركت ايدرزكه كويا كيدوب چامورده آتلمقدن بيوك بر لذت طويويورمشز كبى اولور .

« ايصنمش كدى صغوق صودن قورقار ». بوضرب مثلى بيلمين كيمسه يوقدر بونكله برابر انسانلر بوكدى قدرده منطق بيلمزلر . بتون فلاكتلرى نظريا بيلسه‌لر بيله اولانجه رجحان عقلى و معنويلرينه رغماً ينه عينى خطايه دوچار اولمقدن قورتيله‌مازلر، وهردفعه‌سنده بيوك بر مجازات اكسيك دكلدر . ايشته بونى بيلمينلر بويله هپ كندى خطالرينك جزاسنى چكرلركن ، طالعه ، وقايع و حادثاته قباحت بولورلر ، سعادتلرينك محوينى انتاج ايتدكلرى ايچون اونلره لعنت اوقورلر .

بونلر نظر دقته آلنه‌جق اولورسه « انسانلرك بورونلرندن دها ايلريسنى كورمدكلرينه حكم ايتمك » پك قولاى اولور . بونكله برابر بونك ، اصلاحى غير ممكن بر خطاى عمومى اولديغنى‌ده ظن ايتميه‌لم . تفكر اويله بر واسطهٔ مؤثره‌در كه اك سفيل و رزيل اولانلرى بيله قورتاره‌جق قوت و نفوذى حائزدر .

انسان نه‌قدر دوشونجه‌سز، نه‌قدر بدلا دخی اولسه ینه‌انکار ایدیله‌مزکه فطری بر ذکانك، برقابلیت تفکرك کندیسنده وجودی قطعیدر . یالکز اونی سیلملی ، تمیزله‌ملی و ایشلتمه‌لیدر .

دینیلیور که بر چوق کشیلرك آیری آیری پسیقولوژیلری مجموعی ، اونلرك مجتمعاً آلنان پسیقولوژیلرندن چوق آیریدر . آیری آیری حساب ایدلدکده فرضا بش یوزدرجه‌لك بر مجموعهٔ ذهن وتفکر ؛ هپ بر یره کلدکلری زمان اوچیوزی بیله کوچ بولیور . شیمدیلك اوزون اوزادیه مثاللر آرامیه‌جغز . یالکز علاوه ایده‌جکز که بوکا سبب اولان شی انسانده‌کی مانیاتیزمه یعنی تلقین‌ایدیله‌بیلمه خاصه‌سی دها طوغریسی صفوت‌در .

تفکرك بشقه، دائما کندی تفکراتیله حرکت‌ایتمه‌نك ینه بشقه برشی اولدیغنی اوکره‌ننلر طبیعی دیکرلرینك تلقیناتنه اهمیت ویرمزلر . فکر اخلاقی اویله برتخم‌درکه دائما مکنوز بولندیغی فکر و روحده تمو و انکشاف ایدر ، وعین بر بغدای سنبله‌سی کبی حصوله کتیره‌جکی

محصولاتی کندیسندن اوزاقلره صاچه صاچه برصورت بی نهایه‌ده تزاید ایدر کیدر .

ایشته برکره بوتخم آتیلدقدن صوکرا، رنجبر ایچون چیقاجق فیلیزلرك آرەسنده‌کی فنا اوتلری طانیوب آییرمق ومحو ایتمکدن بشقه برمشکل یوقدر. بزده بویله‌یاپه‌لم: اولا تفکره، محاکمه‌یه آلیشدقدن صوکره ایلکلری فنالقلردن آییره‌جق وسائط الده ایده‌لم .

بونك ایچون ایسه بیوك مقیاسده بر حسن نیت وامید موفقیت لازمدر. بویله اولورسه جدی چالیشمق ده ممکن اولور .

سعادت نه‌در ؟

مندرجات : سعادت نه‌در ؟ — حظوظات ـ سعادت تولید ایدرمی ؟ — جلدی ایچنده راحت اولمق ! — علم مافوق الطبیعه علماسنك فکری — یشامش اولمق، ایی یشامق — بر راهبك سوزی — ثروت و سرایلر — ایتالیا مشاهیرندن آنریقوفه‌ری نه دیبور ؟ — ستوئی سیه‌نلرك فلسفه‌سی — سعادت حقیقیه.

فقط ذهنمزی قوتلندیرمك، محاکماتمزی تقویه ایتمك ایچون بو قدر چالشمه‌نك ، بو قدر یورولمه‌نك نه فائده‌سی وار ؛ بوندن نه قازانیله بیلیر ؟

جوابی یالکز بر کلمه : سعادت .

بتون افعال انسانیه‌نك یکانه سبب و محرکی امید سعادتدر . بالجمله موجودات حیاتیه‌ده اجرای حکم ایده‌جکی آشکار اولان ایلك سوق طبیعینك محافظهٔ موجودیتدن عبارت اولدیغی ظن ایدیلیر. بو دائما دوغری

دکلدر. بالخاصه حیوانات نزدنده سوق طبیعی‌نك اك زیاده ابراز تأثیر ایتدیکی جهت معاملات جنسیه‌در . آچلق ، صوسزلق . وسائره هپ ایکنجی و اوچنجی درجه‌لرده قالیر . یعنی حیوان دائما بر آنده حصوله کلیوره‌جك حظوظاته‌مغلوبدر. حیواناتك بر تعقیب عاشقانه اثناسنده، اك ضروری اولان دیکر بر چوق احتیاجاته هیچ اهمیت ویرمدکلری کورولمشدر .

انسان ایچون سوق طبیعی مسعود اولمق دوشونجه‌سیله باشلار . او قدر که اکثریا اولوم اونك ـ یعنی هر کس ایچون سعادت فرض اولنان شیئك ـ محرومیتنه ترجیح اولنور .

« جلدی ایچنده راحت اولمق » ؛ کرك معناً و کرك مادةً یکانه غایهٔ انسانیتدرکه فاعلنك عقل و ذکاسی، طرز و حرکاتی ، افکار و مطالبی ، هپسی بو ایلك و ابتدائی سعادتك معنای احاطه‌سنه داخلدر، وهیچ کیمسه اعماق معنویتنده اجرای حکم ایدن بو قوته بیکانه اولاماز . آرتق حل ایدلمسی لازم کلن یکانه نقطه بونی نصل آلده ایتملی ، و انسان نصل مسعود اولملی در ؟ ...

بو سؤاله جواب ویرمك ایچون اك زیاده استعجال

کوسترن فیلسوفلردر : همان بزه حیاتك معناسنی ، غایه‌سنی، دکرینی اوکرتمکه قالقیشیرلر. بعضاً بر حکم دینی، بعضاً بر نظریهٔ فنیه اونلرك سوزلرینه‌اساس اولور. حالبوکه علمای علم مافوق الطبیعه دها سوسی ، دها خیالی جمله لرله ماورای طبیعتدن بحث ایدرلر، ابدله ازلله‌اوغراشیرلر!

بن دها ساده، بسیط بر طریق تحری اتخاذ ایده‌جکم. مجهولات ایله مجهولاتی تعریف اکثریا نتیجه‌لنمین بر صورت سعیدر . حیاتده آنجق بر غایهٔ مهمه وار : یشامش اولمق ... واقعا آز چوق هرکس یشایه‌جقدر، لکن «ایی یشامق» اویله بر صنعتدر که هپمزك سعادت دیه چیرپندیغمز شی آنجق بو اوله بیلیر .

مدنی بر وجد و استغراق ایچنده اون طقوزنجی عصرك‌بتون ترقیات‌علمیه وفنیه‌سنی سیر وتعقیب‌ایدن بر راهب : ــ فقط ؛ دییور ؛ بونلر ، بتون بو ترقیات بزه هیچ بر سعادت تأمین ایده‌میور ... بوسوز طوغرو اولماسه بیله عجبا عکسنی کیم ادعا ایده‌بیلیر ؟ ...

أوت، انسان کوزلرینك اوکنده آچیلان وکندیسنی بوتون بختیارلقلره ، مسعودیتلره سوق ایده‌جك اولان

بر یولی کوره‌مز. اونی بوسبتون بشقه جهتلرده، مادی ومعنوی بعض آنی محظوظیتلرده، راحتده، قولایده، و بالخاصه ثروت‌ده آرار. حظ ایله سعادتی او قدر یکدیگرینه قاریشدیرر، اونلری اوقدر برابر قیاس‌ایدرکه بعض امتیازاته مالك کیمسه‌لرله زنکینلری دنیانك اك بختیارلری عد ایتمکدن چکینمز.

آه برکره داخل اولسه کزده اوسوسلرله، شعشه‌لرله مملو صالونلرك ایچ یوزلرینی‌ده کورسه کز... امین‌اولکز که شعرلرینی کوروب پرستش ایتدیککز برشاعرك بوتون قوفلقلرله مملو مصاحباتنی‌ایشیتیرکن حس ایتدیککز اضطرابه مشابه بر اضطرابله متأثر اولهجق و آغلایه‌جقسکز!

ایتالیا مشاهیرندن آنریقوفه‌ری برنطقنده: «عمله‌نك سعادتندن مقصدم هر فردك آیری آیری سعادتلری دیمك دکلدر. چونکه بو سعادت انجق مزاجه تعلق ایدر. اویله کیمسه‌لر واردرکه بوکونکی اقشام یمکلرینی بیله‌تدارك ایده‌مه‌مشلردر. معمافیه دنیانك زنکینلرندن — شاید ثروت بر بختیاری تأمین ایدییورسه — دها بختیاردرلر؛ حالبوکه عین‌زمانده بتون ارزو واحتیاجاتی دقیقه‌سنده تأمین ایتدیرمکه مقتدر بر چوقلری شدتله

مأیوس و ابدیاً بد بخت اولورلر . » دیمشدر .

یعنی سعادت حقیقیه نه قدر مشروع بیله اولسه آمالك میدان فعله کتیرلمسیله تأمین ایدلمش اولمز. بعضاً بر تصادف ارثیه ؛ بعضاً برطالعه یاخود بر سعی شخصیه مدیون اولدیغمز بر چوق ثروت وامتیازات اولور که جداً بزی ممنون ایدر و بزده بر سعادت آنیه حصوله کتیرر . هیچ کیمسه یوقدرکه : « اوح نه‌قدر بختیارم ؛ ایشلرم یولنده ؛ کندیمه لایق بروظیفه و مأموریتم وار ؛ صحتم ایی، عائله‌م مکمل الخ الخ... » کبی سوزلرله حیاتنده بر کره‌جك اولسون بیان مسعودیت ایتمسین ...

فقط بونلرك هپسی قسمی، کچیجی، وغیرمهم شیلردر. بونکله برابر بونلری آرامق ، بونلره مالك اولمق مشروع وبلکه ابتدائی بر شرط ترقی‌در، فقط عین زمانده‌برطاقم طبایع غریبه وبعض خصوصیتلرده نظره چارپار: ثروت غیب اولور، علمی، ادبی، تماشائی شهرتلر زمانله اوچار، صحت تغیر ایدر؛ عائله‌وی، ازدواجی، ابوینی سعادات اوقدر ضعیف وایچه‌درکه همان قیریلیر .

اوحالده سعادت «یوقدر»می دیه‌جکز؟ حیاتمزده‌کی

فنالقلرك ، چيركينلكلرك بر چوغی قابل احترازدر . هيچ خبريمز اولمدن بزی محو ايده بيله‌جك بر چوق قضالرك وجودينه رغماً بوكا اينانه‌جغز . اويله انسانلر واردركه مرفه بر حياتك آغوش استراحتنده بر طاقم تخيلات سفيله ايله مضطرب اولدقلری حالده ديكر بر چوقلری حقيقی مصائب و آلام آلتنده بی‌طرف وبختيار- درلر . بو حال ايسه بر ستوئيسيزم دكل بلكه برنقصانئ حسدر . و بو ممنونيت داخليه الك بيوك بر سرور ، بر سعادت علويه عد اولنه‌بيلير .

ستوئيسيزم : باجمله آلام و اكدار دنيويه‌يه صبر ومتانتله مقابله ايتمك مسلكی‌در . بومسلكك طرفدارانی ؛ بو صورتله متانته آليشه‌رق بالاخره مسعوددده اولسه‌لر ، اونلرك سعادتی يا اخروی بر مكافاتك اميديله وياخود بو اميدك نسلدن نسله بر سوق طبيعی‌يه انقلاب ايدرك كچمسيله وجود بولديغی جهتله يه سعادات حقيقيه‌يه مالكيتلری ادعا ايديله‌مز .

ديمك ايسترم كه سعادت دنيلن شی نه حظوظاتده نه‌ده اكداره آليشه‌بيلمه‌ده‌در . بو بر خاصه‌در كه اعماق روحمزده بولنور . ومسعود اولمق ديمك ، محاكمه اتمه-

بیلمك دیمکدر. فکرمز حسمزه غلبه‌ایدرسه یعنی بتون آلامزك هم سبب هم‌ده زمین تحصلی اولان حساسیتمز آز التیلیرده هرشیئده تفکره مستعد بر موجودیت معنویه اکتسابنه موفق اولنورسه او دقیقه‌دن اعتباراً سعادتك ، سعادت حقیقیه‌نك تحصل ایده‌بیله‌جکنه قانع اولهلم .

تفكراتمزك مقانيزماسى

مندرجات : بوش مناقشه‌لر ، أتيكتله محتويات — ايى دوشنه بيلمك ايچون مطلق تفكراتمزك مقانيزماسنى بيلمك لازميدر ؟ — هركس هر ايسته‌ديكنى دوشونه بيليرمى ؟ — حس اولمازسه فكرده اولماز — رؤيا نه‌در ؟ — حركات دماغيه‌نك استقامت و وسعتى — ايكى مثال — تفكراتمز قطعياً ارادى دكلدر — حياتده تصادف وارميدر؟ — اوحالده تجربه لازم — ديكر بر مثال — كوچك برنتيجهٔ اخلاقيه .

مسعود اولمق ايچون لازم اولان شى فكريمزك حسمزه غلبه‌سى ، دها طوغروسى فعاليت عصبيه‌در ؛ دنيليور . عجبا بونلر نه‌در ؟..

اولا شونى سويله‌يم كه بوراده تماميله اسكى مؤلفلر كبى بعض كلمات عتيقه استعمال ايده‌جكم. مطلق بيوك بر يكيلك كوسترمك احتياجى بنده هنوز مرضى بر حاله كيرمه‌مشدر . واقعا افكاريمزى بيلديرر برر اتيكتدن بشقه برشى اولميان كلماتك احتوا ايتدكلرى معانى تماميله

بیلنمزسه استعمالاری پك تهلكهلیدر . ایشته بر كره بو دوشونجه انسانه كایبرده بر تدقیق ، بر قونطرول ایتمك ایسته‌نیلیرسه بو أتیكتلرك اكثریا محتویاتایله موافقت ایتمدكلری كورولور. هرنه‌قدر تاریخ ایجادلرندن بری عصرلر كچدیكی حالده حالا عین حادثاتی ارائه ایدن كلمات نادر دكلسه‌ده متعدد دفعه‌لر معناسی دكیشن و وقتیله ترجمه ایتمش بولندقلری فكر ویا نظریه تمامیله باطل اولمش كلمات‌ده پك چوقدر . بوندن بشقه هر كلمه‌نك كندینه كوره آز چوق برألاستیقیتی اولور . بونلر اویله كلمه‌لردركه هر دوشونه‌نك فكرینه كوره آیری بر معنایی حائز اولابیلیرلر . بوندن بشقه عین‌حقیقتك مختلف ایكی وجهنی دخی ارائه ایدن ، یاخود عین زمانده یكدیكرینه ضد ایكی فكری بردن احتوا ایلین كلمات‌ده اكسیك دكلدر. بونكله برابر یكی ، فقط هنوز غیر معین وسائط تحریر وتكلم استعمالیله بوش، پك بوش مناقشاته سبیت ویرمكدن احتراز ایدرم .

تفكر دیبوردق : اعضای محركه‌نك نه تشریحی ، ونه‌ده فیزیولوژیسنی بیلمین بركیمسه باجاقلرینی‌استعمالده هیچ بركوچلك چكمز، ضیا قانونلرینی بیلمین بركیمسه‌نك

کوزلرینی استعمالدن محروم اولمامسی کبی . حالبوکه باجاقلریمزی حسن استعمال ایده بیلمك ایچون لازمکلن معلوماتی ویرمن بنه بو علملر ، بو قانونلردر .

کذلك بر چوق موقعده انسان هیچ بر معلومات پسیقولوژیه یه مالك اولمقسزین پك دوغری دوشونه بیلیر، فقط تفکراتمزك میخانیکیتی او قدر قاریشیق ، کوز وباجاغه نظراً اوقدر مغلقدرکه قولایجه تعریف ایدیلهمز.

اکر جدی بر تحلیل معنوی یاپیلمق لازم کلیرسه مطلق اونك آلات و وسائطی ده بیلمك اقتضا ایدر . وبزی کلماتك عدم جدیت وتلوننلدن ، اغفالات مدهشه سندن قورتاره جق شی ده آنجق بودر .

او حالده تدقیق ایده لم : هر ارزو ایتدیکی شیئی دوشونه بیلمك انسانلره هنوز نصیب اولمدیغی جهتله نه قدر داهی اولورسه اولسون شیمدی یه قدر هیچ کیمسه کندی ناصیهٔ متعالیه سندن یکی برفکر استحصالنه موفق اولامامشدر . تفکراتمز نه قدر مغلق دخی اولسه آنجق هیچ برامر وارادہ تحتنه کیرمین بعض اشتراکات افکاری انتاج ایدر. وبونتایج اوقدر قطعی وضروریدرکه بلا تردد یکدیکرینی تعقیب ایتمکده کجیکمز ، اونلرك

معجزلرینی طرده، ملایملرینی تثبیته وقت بیله بوله‌مایز ، انتظاملری لا یتغیردر .

بو فکرلر بزه دائما خارجدن کلیرلر . کرك مادی وکرك معنوی باالجمله افکاریمز خارجی و بنلکمزه نظراً یبانجی ، حتی کندی عضویتمزدن بیله متحصل بولنسه ینه‌اونلرك حتی‌اونلری ایجاب‌ایتدیره‌ن اسبابك‌غیریتلری باقیدر . چونکه هیچ بر وقتده تفکراتمزی اداره ایدن شی کندیلکمز اولمامش و اوله‌میه‌جقدر . ذاتاً بوتون فکرلریمز تجارب ذاتیه‌مزدن ، کتابلردن و مکالماتدن استحصال‌ایده‌بیلدیکمز بیلکیلردن ونهایت حواس‌متعدده واسطه‌سیله الده ایده‌بیلدیکمز معلوماتدن تشکل ایدر . « حس اولمازسه فکرده اولماز » سوزی پسیقولوژینك اك متین و اساسلی بر قاعده‌سیدر .

دیمك که قطعیاً کندی کندیمزه دوشونه‌میورز . دماغمز اویله بر (خوش خیال ـ نما) درکه اوراده ، بر طاقم خارجی ضربه‌لرك تأثیریله اشکال مختلفهٔ تفکرات تحصل ایدر. وبو صورتله حرکته کتیریلن برقسم دماغ اویانیقلغمزده فکرلر حاصل ایتدیکی کبی اویقومزده‌ده ینه او فکرلرك برشکل دیکری دیمك اولان رؤیالریمزی

قلب ایله ایشنه قوشارسه اوده عین اطمئنان وجدان ایله اویقوسنه دوام ایدر .

جریان افکارمزك نه کبی نتیجه‌لره واصل اوله‌بیله‌جکنك اولجه تعیینی محال کبیدر . متفکرك حافظه‌سنده موجودبرچوق اسکی فکرلر، اطرافنده متحصل وقایع مختلفه وتصادفیه ، حسیات ، بوجریانی هیچ ظن ایدلمیه‌جك وادیلره دوغرو سوق ایده‌بیلیرلر ، و بو صورتله تسلسل ایدن افکارك انتاج ایده‌جکلری شی وقایعدر .

او قدر غیرارادی بر صورتده واقع اولان بو قبیل اشتراکات افکار ، طرز تمادیسنك افراط اعوجاجی جهتیله بعضاً بالذات کندیمزی بیله متحیر ایدر ، بر مصاحبه اثناسنده کوزلریمزی آچارق : « اصل بحثمز نه ایدی عجبا ؟ ... » دیه دوشنورز .

ایکنجی مثال : مثلا وقتیله پك زیاده متضرر اولدیغمز بر شی ، کندیسنه شدتله منفعل بولندیغمز بر کیمسه نصلسه خاطریمزه کلیوره‌جك اولسه فوق‌العاده متأثر اولورز . ساعتلرجه بزی تعجیز ایدن بر سلسلهٔ افکار بو تأثریمزی تعقیب، وبشقه بر شی دوشونه‌بیلمك

ایچون اصرار ایتدیکمز قدر بو سلسلهٔ سیاه‌ده تمادی ایدر طورور . بونی کسمك، توقیف ایده‌بیلمك ممکن دکلدر . دائما بر تحرك داخلی تحت تأثیرنده تحصل ایدن بونوع اشکال مختلفهٔ دماغیه‌یی منع ایتمك اراده‌یه دکل بلکه ینه بر تحرك داخلیٔ دیکره احتیاج کوسترر .

بعضاً ایسته‌دیکمز و کندی منفعتمزه خادم بر اراده تحت تأثیرنده قطعیاً یاپه‌میه‌جغمز بر ایشدن صوکرا : «آه بن بونی یاپاملیدم » دیمزمیز ؟ ینه بعضاً : « بو امریمی نیچون اجرا ایتمدك ؟ » سؤالنه قارشی : « عفو ایدرسکز افندم خاطریمه کلمدی » کبی صوك درجه‌ده شایان عفو بر جواب آلندیغی واقع اولمیورمی ؟.

دیمك که آرزو ایتدیکمز شیئی، ینه ارزو ایتدیکمز دقیقه دوشونه بیلمك بزجه عدیم الامکاندر. او حالده اهمیت ویریله‌جك شی آنجق (دقت) اولیور. «بو، بویله اولمق ایجاب ایدردی» دیه تأسف ایتمکدن ایسه هرشیدن اکنجی دفعه‌سی ایچون بر فکر مکمل الده ایتمك دها مناسبدر. چونکه حیات ذهنیه‌مزده کرك تصادفی وخارجی بر فکرك ظهور آنیسی و کرکسه بر تربیهٔ مکمله ایله تماماً کسب قوت ایده‌میه‌رك حافظه‌مزك بر کوشه‌سنده

صیقیشمش قالمش مندرجات وجدانیه‌مز بر مجلس احبا قپوسندن چیقدقدن صوکرا خاطریمزه کلن بعض کولنج جوابلر قدر بیله مهم اولامزلر.

نتیجه: تفکراتمز قطعیاً ارادی دکلدر. وقتنده یتیشمش بر مکتوب بزه بوسبتون تبدیل فکر ایتدیره بیلیر. اخیراً انتخاره تصدی ایدن برانکلیز، دوستلرینك برندن کلن بعض نصایحی حاوی بر مکتوبی صوك دقیقه‌لرنده اوقویه‌رق «آه پك کچ اله واصل اولدی» دیمش وترك حیات ایتمشدر.

ینه انتخار ارزوسیله چیلدیران خیال پرور برقادین کندیسنی آتمق اوزره چیقدینی یوکسك بر قله‌دن، آشاغیده، یولده اویانیان چوجقلری کورمش واونلری سقطالامامق مقصدیله تکرار آشاغی‌یه اینه‌رك کندیسنی جواردەکی نهره آتمشدر.

مع مافیه تکمیل حرکاتمز وقایع تصادفیه‌یه‌می مربوطدر، دییه‌جکز ؟.. خیر عین زمانده تفکراتمزك حرکات غیر ارادیه‌سیله اویانان، تحرك ایدن مناظر مختلفهٔ دماغیه، یعنی فکرلرده وار. بونلر واقعا بزه ینه خارجدن کلیر، وبشقه‌لری طرفندن معنویتمزه القا اولنورلر، فقط تربیه‌نك

فقط تربیه‌نك بوراده بیوك بر تأثیری، بردخلی واردر .

دینلیورکه : حیاتده هیچ تصادف یوقدر. بوندن مقصد مطلق هر حادثه‌نك برسببی وار؛ دیمکسه حقلی... مثلا بلا احتیاط چاتی‌دن آشاغی‌یه برکره‌میت آنان یاپیجی شبهه‌سز کندی اشتراکات افکاری تحت تأثیرنده حرکت ایدییور وکذلك بن. بنه برسبب مجبر تحت تأثیرنده اورادن کچیورم. فقط نه‌یاپیجی‌نك بکا برسوء نیتی، نه‌ده بنم اتخاره احتیاجم اولمدیغی حالده مشئوم بر وقعه تحدث ایلیور. دیمك‌که تصادف موجود و آیری آیری اسبابه تابع، یکدیکریله هیچ مناسبتی اولمیان ایکی حادثه‌نك عین زمانده تحصل ایتمسندن عبارتدر.

و مادام‌که تفکرده اختیاری دکلدر، انسانك داخلی برقوتنه تابع اولارق تحصل ایتمز؛ غیراختیاری ومیخانیکی‌در، افکار عین کیره‌میتلر کبی قفامزه یاغارلر . فقط تجربه، اوزرنده تعمیرات یاپیلان چاتیلرك آلتندن کچمه‌مزه مانع اولور. بزم ایچون ایجاب ایدن شی آنجق اوتهلکه‌یی بیلمکدر.

بو دقیقه‌یی دها ایی اکلاتمه بیلمك ایچون شویله بر

مثال بولالم :

کنیش ودوز برساحه تصور ایدیکز که اونك اوزرندن کچنلر متمادیاً کوچك کوچك یووارلاقلر براقسینلر. بو یوارلاقلر تصادفاً شوراده بوراده قاله‌جقلر، یعنی بلا انتظام وکندیلرینه ویریلن برر قوهٔ ابتدائیه تحت تأثیرنده برآز یووارلاندن صوکراقارما قاریشیق، برر محل اشغال ایده‌جکلردر. ایشته بونلر وقایع تصادفیه‌دن تولد ایدن افکاردر. دوز و نهایتسز ساحه ایسه ذهن بشر.

بو ساحه‌یی بر بیلاردو ماصه‌سی کبی درت آلاستیقی سد ایله تحدید ایده‌جك اولورسه‌ق یووارلاقلر آراسنده‌کی انتظامسزلغك آزالمغه باشلادیغی کوریلور. آرتق یکیدن براقیلانلرك اولکیلر کبی غیر منتظم و غیر معین یرلرده قاله‌لری ممکن دکلدر. برکره کنارلرده هیچ یووارلاق بولنمیه‌جغی کبی اورته یرده‌ده آز چوق انتظام حصوله کله‌جك .... چونکه یواشجه براقیلانلر کنارلره قدر کیتمکه قوت بولامازلر. شدتله آتیلانلر ایسه کنارلره چارپارق تکرار اورته یره عودت ایدرلر.

شیمدی بورایه، بو ساحه‌یه بعض نهرلرده بولنان بندلر کبی یکیدن برطاقم سدلر ومانعه‌لر علاوه ایده‌جك اولورسه‌ق آرتق هیچ انتظامسزلقدن اثر کورولمز.

لاعلی‌التعیین هر هانکی بر طرفه آتیلمش اولان بر یووارلاق کویا بر حوضی ایچندن صالیوبرلمش کبی منتظم بر یول تعقیب ایده‌رك صیره‌یه کیرر.

دماغنی تربیه ایتمش بر آدام یالکز درت طرفی الاستیقی سد ایله محدود بر ساحه الده ایتمش دیمکدر. حالبوکه تجربه و بوندن متحصل افکار و حقایق اویله معین برر بند، برر سددرکه اشتراکات و انحلالات افکاری اداره ایدرلر.

دیمك ایسترمکه: بزه لازم اولان شی دماغمزده‌کی قواعد تجربیه‌نك تکثیری وتصادفاً تحصل ایده‌جك اولان افکاریمزك آز چوق اونلرله تقییدیدر. بوقواعد تجربیه‌یه کلنجه، بونلرك هپسنی بالذات استحصال ایده بیلمکلکمز محالدر. دائما یکدیکریمزك تجربه‌لرندن استفاده ایتملی وبزه، غایهٔ حیات اولان سعادتی بولدیره‌جق تربیه و اخلاق کتابلرینی تجارب عمومیه‌یه استناداً یازملیدر.

نتیجه‌اولارق شونی ده‌سویلیه‌یم که کندی حسیاتنه کوره محاکمه ایتمکدن باشلایان انسان ایچون اخلاق دیه قبول اولنان بالجمله اساسلرك مطلقا صاغلام ولا یخطی اولدیغنه قانع اولاملیدر. بعضا او قدر سرت واو قدر شدتله

آتیلمش یووارلاقلر اولورکه دماغمزده‌کی انتظام سدلرندن بریسنی پارچه‌لیه بیلیر. او زمان انتظامسزلغك اوکنی الق ایجون یکی برسد انشاسی وهر حالده بوسدك دها زیاده تحکیم و ترصین ایدلمسی ایجاب ایدر. بو ایسه خیالی بر اراده ایله دکل، بلکه حادثات ووقایعه نافذ بر نظرله و یکدن تجارب اجراسیله قابل اولا بیلیر.

فکر و فعل

مندرجات : عجبا تمامیله کندیمزه مخصوص غایت ابتدائی فکرلریمز یوقمی ؟.. — برکره کندیکزی یوقلایکز — بزم تخمین ایتدیکمز شی انجق اسبابدر . — وولونته و لیبرآربیتر — قفامزك ایچنده نه دونیور ؟ — چیویلنمش افکار — خارجك تأثیرلری — آرزولر نصل تحویل استقامت ایدر — وجدان ؛ عمومی براستاسیوندر — عمل، عکس‌عمل — رهبرلریمز — انسان برترازی کیبدر . — بوترازی بعضاً قوپارده ... — برمثال و حکایه‌جك — اخلاق نتیجه.

« تفکراتمزك مقانیزمه‌سی » بحثی انسانی شویله دوشوندیریبیور : — پك دوغرو ، تفکراتمز اکثریا احوال تصادفیه‌یه مربوط، بزدن بوسبتون خارج وقایعله، برسوق طبیعی‌یه تابع‌تخطر اتله‌تحصل ایدرلر. بزایسته‌دیکمز زمان ایسته‌دیکمز فکری الده ایتمکه، دوشونمکه موفق اولهمایز. او کندی کلیر، کندندن اول جریان ایدوب کچن سلسلهٔ افکاره بتیشیکدر. سوروکله‌نیر و تصادفی برعارضه‌دن دولایی اویانیویرمن بردیکر سلسله‌نك

تصادمیله قوپار. نهایت بولور. بوپك کوزل وقطعی، لکن عجبا هپسی بومی، بزم کندیمزه مخصوص غایت ابتدائی واساسی، بعض فکرلریمزده یوقمی؟.. وبونلری اوغیر ارادی سلاسل افکار آراسنه آتهرق حرکته کتیره‌مزمی‌یز؟.. عینی کندی راحت ودوشونجه‌لرینه ترك ایدیلن برصنف طولوسی طلبه‌نك یکیدن غیرت وفعالیته کتیریلملری کبی...

اکر بویله دوشونورسه‌ك دعوای واقعك تصدیقی و بر اراده‌نك وجودی لازم کله‌جك. فقط بونك، بو «اختیار»ك ایفا ایتدیکی وظیفه پك کوچك وفکرلریمزك تسلسل مطردی بو خصوصده بویوك و عمومی برقاعده‌نك وجودینی مستلزم. افکار اختیاریه‌مزك اثبات موجودیتلری ظن ایدرم‌که ادعا ایدنلره عائددر. بن‌اونلرك غیرموجود، وغیرممکن اولدیغنه‌حکم ایدییورم، جیریت تفکره‌قانعم. ایشته هپکزده دوشونه‌بیلمه‌خاصه‌سنه مالکسکز. چالیشکز، باقه‌لم ایسته‌دیککز شیئی‌دوشونه‌بیلمك قولایمی؟.. مثلا حال حاضرده‌کی تفکراتکزی یوقلایکز: برآزاول نظردقتکزی جلب ایدن برشی حقنده دوشونمیورمیسکز؟.. اوحالده دماغکزده اجرای

حکم ایدن حرکت اسکی برفکریکزك سوروکلیوب کتیردیکی وینه تصادفی برحادثه یه قدر سوروکلیه جکی سلسلهٔ منتظمهٔ تفکرات دکلیدر. بو، بویله... فقط ینه خاطریکزه کلیرکه: ایی اما بزتردد ایدییورز، انتخاب ایدییورز، قرار ویرییورز، حتی ایسترسه‌ك بوقراریمزدن بیله دونیورز، بونصل ممکن اولیور ؟..

باقکز نصل: بزم تخمین وتقدیر ایتدیکمز شی آنجق اسبابدر. وهر ایشیمزدن اول کوچك، بویوك بر قرار ویرمك لازم.. ایشته بوقراریمزك ساحهٔ حصوله ایصالی اثناسنده هیچ بر مانعه یه تصادف ایتمز. سه‌ك: — اوح حرکاتمزده مختارز؛ دیرز. اکر «وولونته، ولیبر آربیتر» کلمه‌لری بلا مانعه محاکمه ایده‌بیلمك دیمکسه اونلری اولدیغی کبی محافظه هیچ‌ده خطا آلود اولمز.

یالکز قفامزك ایچنده جریان ایدن حادثاتی بوراده بردها کوزدن کچیرهلم: بلا استثنا هپمزك‌ده کندیمزه عائد یعنی کندی چوجقلق و تربیه‌مزدن کلن فکرلری واردر. ینه هپمز اسکیدن ذهنمزده چیویله‌نن افکاردن کندیمزی قورتارمق، سربست دوشونه‌بیلمك ایچون نه زحمتلر چکه‌رز؛ حسیاتمزك نه‌قوی تأثیرلری اولورکه

بزی آکثریا طریق مستقیمدن انحراف ایتدیره‌بیلیر . هله‌مانیاتیزمه‌مسئله‌سی... اوزریمزده‌هپ کوروشدکلریمزك حتی کوروشمدکلریمزك محسوس وغیرمحسوس تأثیرلرینی انکار ایده‌بیلیرمیز ؟.. بویوك برحدتله آرادیغمز برارقداشمزی بولیوردیکمز وقت بردنبره یوشاییویر - دیکمز واقع اولمازمی؟.. تشویقاته قاپیلمق نه دیمکدر . بعضاً ینه‌اویله فکرلر اولورکه بزاونلرك موردلرینی‌اونو . تورزده کندی‌مالمز اولدقلرینی ظن‌ایده‌رز. بونك ایچون مشهور اسکی فیلسوف سپینوزا: « انسان حرکاتنده هیچ برمانعه‌یه تصادف ایتمینجه کندینی سربست ظن ایدر، وبو حرکاتنك اسبابنی دوشنه‌مز» دیمشدر.

بزده برکره برارزو اویاندیمی، همان حصول بولمسنی ایستر وبولور. شوقدرکه اونی یولدن آلیقویه‌جق مانعه‌لر ظهور ایتمز ایسه ...

ارزولریمزی کسر ایدن ویاخود اونلرك تحویل استقامت ایتملرینه سبب اولان بومانعه‌لره کلنجه بونلرك بزه وبزلکمزه‌تابع برقوت‌اولمدیغنه امین‌اولکز. بوراده اجرای حکم ایدن شی‌ٔ شمدی‌یه قدر برمیلیون شکله صوقولان، عندی و نظری‌تعریفلرله تعیینندن زیاده

ابهام ایدیلن «وجدان» در. هرارزو برکره وجدانه کیدر. بونی ایضاح ایدهلم. ذهنمزده بر مشارکت افکار حصوله کلیر. وبوصورتله بزده — شاید واردر — بوارزو علیهنه موجودباالجمله افکارحرکته کلیر. ایشته بر مجادله، که برحالت اصلیه ایله برعکس العمل آره‌سنده جریان ایدییور. ارتق مراجعت ایتمك ایچون یکانه قوت حسیاتمز اولور وطبیعتمزدن، تربیه‌مزدن، معلوماتمزدن وسائر برچوق جهتلردن اوافکارایله ارزوی جدیدیمزدن برینی بر مغازه‌دن قماش انتخاب ایدر کبی آیروب ترجیح ایده‌جکز که بوراده ذوق سلیم حسیمزدن بشقه بزه بر رهبرلك ایدن یوق ...

شونی‌ده علاوه ایدهلم که بو ذوق سلیم حسی هرکسه کوره دکیشیر بر شیئدر : بوذات پك طبیعت صاحبی ایمش ، دیرز . بوحریف‌ده اما طبیعتسز ها!.. دیدیکمز کبی... او حالده قوای و جدانیه‌ده اکتسابی یعنی نتیجهٔ تعلیم وتربیه‌یه، زمان ومکانه کوره متحول و ینه بونلره تابع .. بر آرزوایله اونك حصولی — یعنی فعل — آراسنده‌کی یول آچیق اولور وبرمانعه حیلولت ایتمزسه آرتق اوآرزونك بر فعله تبدل ایده‌جکی

ظاهر وقطعی‌در . فقط اکثریت اوزره بویول آچیق اولماز یعنی یوقاریده‌ده سویلندیکی کبی تربیه وتحصیلمزدن کلن و حافظه‌مزده متراکم بولنان بر چوق فکرلر ارزوی معلومی حاوی تلاحق فکری یه مقابله ایدرسه، اونی بوزار . بعضاً‌ده بر مانعه حیلولت ایدر . ابوینمزدن برینك ، بر دوستمزك نصایحی یاخود کوزلریمزك اوکنده همان جریان ایدیوره‌ن بر وقعه‌نك بزده‌کی تأثیر آنی‌سی کبی .

انسان اویله بر ترازی‌یه تشبیه اولنه‌بیلیرکه هانکی کفه‌سنده‌کی جسم دها بویوك ایسه او طرفه دوغرو تمایل ایدر. مثال بر آز خیالی‌در. عالم مادیتده ترازینك دائما دها آغیر اولان جهتی اشاغیده‌در . حالبوکه انسانلرده تمایل ، آغیر اولانه دکل آغیر کورونمنه یعنی حجماً دها بویوك اولانه‌در. صوکره بو ترازیلرده دیل یرینه کوچك و وارلغندن خبردار برر قفا بولنسون . ایشته بو قفا دییه‌جکدرکه: — صاغمه اکیلیورم . چونکه او طرف بکا دها آغیر کبی کلیور ؛ یاخود — خیر صوله دونیورم بو سفر او جهت دها آغیرجه کبی ...

شیمدی بو قفالرك ده هپ یکدیکرینه مساوی اولمدقلرینی و مثلا بعضیلرینك دها کوچوك، دیکر بعضیلرینك دها بیوك اولدقلرینی ، ینه بر قسمنك اسکیمش اولدیغنی ، حتی بعضیلرینك دیکرلرینه نسبتله دها حساس وایجه اعمال ایدلدکلرینی دوشونه جك اولور ایسه‌ك عین جسمك هپسنه کوره آیری بر حکمه تابع اولاجغی ده تظاهر ایدر .

ایشته انسانلرده تمامیله بویله‌در. حالات ارثیه، تربیهٔ ابتدائیه قابلیت تعلیم، سن و سائره تحت تأثیرنده اوقدر مختلف حتی اوقدر متباین دوشونور ومحاکمه ایدرلرکه... بنجه ایی اولان برشی پك ایی کوروشدیکم بر ارقاداشمجه پك فناعد ایدیله بیلیر .

بو مسئله‌یی بتیرمك ایچون اکثریا (وولونته — فورس) و (أفور مورال) دن بحث اولنور. بونلرایسه بر عدم وضوحدن بشقه بر شی دکلدر. یعنی بعضاً تحت محاکمه‌مزه وضع ایدیلن ماده بزه نظراً او قدر آغیر و قوتلی اولور که ترازی اونی چکمك ایسترسه قولی اکریله‌جك وحتی ایپلری قوپه‌جقدر .

بو تشبیهه برده مثال تطبیق ایده‌لم . اوچ ارقداش

غایت صیجاق بر کونده طرفینی باغلرله محدود توزلو بریولدن کچیورلردی. حرارتك شدت تأثیرندن اوچنده‌ده بر صوسزلق و بر اوزوم یه ارزوسی حصوله کلدی. برنجی ذات غایت ایی تربیه ایدلمش اولدیغی جهتله غیرك مالنه تعرضك حقلی اولمیه‌جغنی دوشونه‌رك شو دقیقه‌ده جاننك او قدر ایسته‌دیکی بو اوزومدن بیه‌بیلمك ایچون انجق باغ صاحبنی بولمق و اونك رضاسنی تحصیل ایتمك لازم کلدیکنی اکلادی. حتی باغ صاحبنی بولامازسه بیله صوسزلغه تحمل ایدوب اوزوملردن بر دانه بیله قوپارمامغه قرار ویردی. دیمك که بو ذاتك تفکری ومحاکماتی حسیاتنه نسبتله پك قوی و کندیسنه حاکم ایدی.

ایکنجی ذات ایسه دها آز قوتلی بر تربیه‌یه مالك بولندیغندن بر صالقم اوزوم قوپارمشدی بیله ... چونکه اوکا، دماغنده کندیسنی اجبار ایدن محاکماته نظراً اوزومك لذتی دها جاذب کلیور و بلا تأمل اوندن ییوردی. فقط برنجی ارقداشنك کندیسنه عائد

اولیان بو صالقمده قطعیاً ال اوزاتمدیغنی کورنجه غیرك مالنه احترام فکری چابوجاق اونده‌ده کسب قوت ایدییور و صالقمك متباقیسنی اسکیسی کبی بیه‌میور.

اوچنجی شخصه کلنجه : او ؛ بویله شیلردن متأثر اولاجق قدر متفکر وتربیه‌لی دکلدر . ارقداشلرینك استقامتنه اوموزلرینی سیلکر و بول بول یدکدن صوکرا جیبلرینی‌ده اوزومله طولدیرر ، قلباًده مسترلحدر .

بونده (ارزو) ایله (فعل) اره‌سنده هیچ بر مانعه یوقدر .

ایکنجیده مانعهٔ خارجیه وتصادفیه‌موجوددر . حالبوکه برنجی ذاتده ارزوی واقعك یکانه‌مانعی برفکر، حافظه‌سنده اویومقده اولان، محصول تربیه، بر نظریهٔ اخلاقیه‌در. عجبا بو اوچ شخصك اوچی‌ده حقلی می؟ قطعیاً ... بونلردن حقلی اولان یالکز برنجیسیدر. ایکنجیسی بو وقعه‌دن کندیسنه بر فکر ایدینه‌جك قدر متأثر اولمدیسه حتی شایان عفو بیله دکلدر. چونکه هر وقت کندیسنی ارشاد ایده‌جك بر آرقداشه احتیاج کوسترمه‌جك و یالکز قالیرسه حسیاتنه ینه غلبه ایده‌میه‌جکدر . اوچنجی

شخص ایسه دائما بو حرکاتنده دوام ایده‌جك ، بلکه بویوك بر خرسز ، بر جانی اولاجقدر . چونکه اولغه مستعددر. حتی حرکاتنده‌کی فنالغك کندیسنجه اکلاشیلمش اولمسی بیله اونی بوفنا حاللرندن منع ایده‌مز . بونك ایچون چوجقلغنده یعنی دماغنك هنوز نشوونما زمانلرنده کندیسنه بویوك بر فکر اخلاقی ویرلملی ایدی. شیمدی ایسه هیهات ! اونك اصلاحی آرتق بر خارقه‌یه محتاج . .

مسئلهٔ وجدان

مقدمه ـ وجدان نه‌در؟ ـ وجدان تبدل ایدرمی؟ـ وجدان موروث ، وجدان مکسوب ـ وجدانده نوهٔ غیر متغیره ـ قانتك فکری ـ طبیعت وتجربه ـ هنوز طوغمش برچوجق اوزرنده تدقیقات ـ مساعه، زمان، ایی و حق فکرلری ـ فکر غیر ـ وجدانده جبریت ـ اوحالده اراده نه‌در ؟ ـ صوك سوز : ـ مسئولیت مسئله‌سی ـ مسئولیت جزائیه ، مسئولیت شخصیه.

میلیونلرجه تعریفاتنه رغماً هنوز پك چوقلریمزجه مجهول قالان بوساحهٔ وسیع تتبع اوقدرعالی و شایان اهمیتدرکه بوراده‌کی برقاچ سطر آنجق مکاتب‌عالیه مأذونینه مخصوص و اونلرك درجهٔ علمیه ووقوفلریله متناسب ... بومزیتی‌حائز اولیانلرك ـ بیهوده ذهن یورمامش اولمق‌ایچون ـ هیچ بوسطرلری اوقوماملرینی شمدیدن رجا ایده‌رم .

وجدان هرشخصك اکلایشنده برمدت موقته‌ایچون موجود اعتقاداتك هیئت مجموعه‌سیدرکه اونك بوتون حیات وحرکاتنه بر رهبر اولور . بوکون بر کیمسه

ایچون : « وجدانسرك بریدر » یاخود : « رقیق، عالی وجدانلی بر آدمدر » دییورز . دیمك که وجدان متبدلدر ، تعالی ایتدیکی کبی تدنی ده ایدر. تعلیم وتربیه ایله قویلشیر ، اقوام مختلفه نزدنده ، حیات ودماغه نظراً متخالفدر .

مثلا استقامت تجاریه ... کوریبورز که هریرده براولیور . آز تحصیل وتربیه کورمش اقوام واردرکه وجدانلری مظلمدر . دیکر برچوق ملتلر کرك علومده، کرك صنایع نفیسه و ادبیاتده صوك درجه مترقی اولمقله برابر وجدانلری سقط وضعیفدر .

شخصه واقوامه منسوب برحالت روحیه‌دن بشقه برشی اولمیان وجدان اکثریا اوقدر محکم ومقاومتلی اولورکه اونی بر « اثر وراثت » عدایتمکده مضطرقالیرز. بونکله برابر ینه کرك اخلاقی و کرك دینی یکی برجریان فکری تأثیری آلتنده کی قوملرده وبعض نصایح حقکویانه آلان اشخاصده بوحالت روحیه‌نك تبدل ایتدیکنی کورورروز .

مطالعاتمز وجدانك بر نتیجهٔ تعلیم و تربیه اولدیغنی کوستریبور. شوقدرکه شخصك ویا قومك وراثت

و آتاویزم طریقیله مالك اولدیغی وضعیت خیالیهٔ اخلاقیه‌نك دخی بو محصولده دخلی طبیعیدر. و بزایسه نه بووضعیت خیالیه‌مزی، نه ده محیطمزك بزه ویردیکی تعلیم و تربیه‌یی کندیمز احداث ایتمدیکمز جهتله وجدانلی ویا وجدانسز اولمقده اختیاریمز یوقدر. چونکه: «انسان ابوینی واقرباسنی غایت دقتلی بر صورتده انتخاب ایتمليدر» سوزی هیچ بر وقت بر حقیقت اولاماز.

عجبا بوقدر متعدد ولایتناهی تظاهرات ذهنیه اراسنده «ئه‌دوقاسیون» دن کلن و وجدانمزك محتویاتنی حصوله کتیره‌ن بر نوهٔ غیر متغیره، بر قاچ فکر اساسی موجود میدر؟ . . . یعنی کندیمزده، بنلکمزده بر صدای وجدانیمك، بر مسهوفیت آهنکك، بر احتیاج عدل وحقانیتك وجودینه اینانالمی؟... اویله بر احتیاج که دوشونمکه مستعد هر شخصك اوکنه مطلق و معین بر «قانون اخلاقی!» چیزه بیلسین!.. آه اکر بوکا، اعماق هویتمزده، و لوپك ضعیف و اهمیتسز اولسون، بوذرهٔ فضیلته! مالك اولسه ایدك، بوتون قباحتلریمز پك کوچك کناهلردن بشقه بر شی اولمیه‌جقدی. هم بوکا

احتمال ویره بیلمك ایچون هرکسك متفکر اولمسی لازمکه عکسنك بداهتی ثابت !..

برده فرض ایده‌لم که بویله اولسون ـ چونکه قانت هپ بویله‌دوشنوردی ـ فقط، آرتق معنوی بر استبدادك اسیری ، محکومی اولمقدن بر درلو کندیمزی قورتاره بیله‌جکمیز ؟... نتیجه نه قدر مسعود و پر بشارت اولسه بیله غیر قابل احتراز اولان بویله برقانونه اطاعت انسانه هیچ بر مزیت بخش ایده‌مین بر حرکت، دها طوغروسی مزیتسز ومذبوحانه بر مجبوریت دکلیدر ؟...

یالکز، کندی ایجادمز اولیان بر فکره اطاعت مجبوریت الیمسنده بولندقدن صوکرا، بو فکرلر، ایستر جریان حیاتمز اثناسنده اکتساب ایدلمش اولسون ایستر تا دوغارکن دماغمزده مندرج بولنسون، واصل‌اولاجغمز نتایج هپ عینی‌در، دوشونجه‌سی وارد خاطر اولیور-می ؟ . .

بو زمین تدقیقات اوزرنده دها متین و رها کار خطوه‌لر آته بیلمك ایچون مالك اولدیغمز افکارك برر موهبهٔ آلهیه‌می یوقسه برر نتیجهٔ تجارب ذاتیه‌مزمی اولدیغی آکلاشیلملیدر :

بوراده اسمنی تخطر ایده‌میه‌جکم بر آلمان پرنسی «انسانك ایکی آمری واردر : طبیعت و تجربه» دیمش. بکا قالسه‌یدی قیصه‌جه « تجربه » دیر ایدم . چونکه کوریورم که طبیعت‌ده تجربه‌نك، دها طوغروسی تجربه‌مزك، طرز رؤیت و تلقی‌مزك پك ضروری بر نتیجه‌سیدر.

حتی قانت، او بویوك آلمان فیلوسوفی‌ده بو پرنس کبی دوشونمش، دماغ بشرده جبلی بر اخلاقك موجودیتی او قدر ادعا ایتمش که حیرت اولنور . بو خصوصه مثال اولمق اوزره « زمان ومسافه » فکرلرینك انسانده فطری اولدیغنی اثباته قالقشمش و«بو کبی فطری ومعنوی موجودیتلر تأثیرات متضاده‌یه بیله معروض قالسه‌لر بنه مقاومت و ثبات کوسترلر » دیمشدر.

دوغروسی بن؛ هنوز طوغمش برچوجقده بو کبی شیلر کوره‌مدیکمی اعتراف ایده‌رم. واقعا بو زواللی مخلوقده برچوق سوق طبیعیلر، حسیات مادیه، برطاقم احتیاجات موجوددر. فقط عین زمانده : « بو چوجق جبلی بر مسهوفیت آهنکه، بر احتیاج عدل و حقانیته مالکدر » دیه بیلمك ایچون ایچه جسارت و جرأت لازم . . .

چوجقده اولسه اولسه «قوندا غنده راحت اولمق احتیاجی» موجود اولا بیلیر. و ایلك یوم حیاتندن اعتباراً تجربی وحسی برتعلیم وتربیه‌نك آغوشنه آتیلمش، صوئوقدن، صیجاقدن متاثر اولدیغی کبی جملهٔ عصبیه‌سنك معتدل و مفرط تهیجات حسیه‌سندن‌ده متأثر اولمغه باشلامشدر. ایلك فریاد معصومیتدن اعتباراً هر حس، هر تجربه، هر تکرر اونك هنوز پیدا اولان دماغی اوزرنده یکی بر تأثیر حصوله کتیرر. و بو تأثیرات یواش یواش چوجغك «طبیعتی» تشکیل ایدر.

آرتق کوندن کونه‌بیویه‌رك دیکرلرینك تجاربندن‌ده حصه آلا بیلمك درجه و لیاقتنه کلنجه بر طاقم یکی‌یکی «وقوفلره» مالك اولور. کندی حالت دماغیهٔ حیوانیه‌سی هنوز تشکله باشلایان معنویت انسانیه‌سنه ترك موقع ایدر. افکار مجرده‌یه، اخلاقی اساسلره دائما آچیق وخواهشکر اولان بو معنویت؛ اوکنده‌کی اشیای متحیزه‌یی کوره‌رك «مسافه» و تعاقب وقایعی دوشونه‌رك «زمان» فکرلرینی بولور. دنیانك نه دیمك اولدیغنی اوکره‌نیر. هر شیدن اول حوشنه کیدن شیلری آرار، ذوقنی قاچیرانلردن اوزاقلشیر. بر والده‌نك، بر مرضعه‌نك کندیسنه نه قدر

فائده‌لی اولدیغنی بیلیر، بو صورتله « فائده » یی و دها صوکرا « ایی » یی اوکره‌نیر. بو طرز تعلم شبهه‌سز پك خود بینانه اولاجغی جهتله منفعت وحریتنه تعرض ایدنلر خوشنه کیتمز. اونلره توجیه ایدیله‌جك بر کلمهٔ تحقیریه آرارکن نصلسه بر طرفدن « حقسز » کلمه‌سنی ایشیتیر، ایشته حق فکرینك‌ده ظهوری ...

حتی ئه‌یکور بیله او محدود معلوماتیله « منفعت شخصیه » نظریه‌سنی تا او زماندن کشف ایده بیلمش و « حق » فکرینه دائر شو سوزلری سویلمشدر : « حقوق طبیعیه ؛ انسانلرك یکدیکرینه قارشی فائده‌لی اولابیلمك دوشونجه‌سیله اتخاذ ایتدکلری بر چوق تعاملك نتیجه‌لریدر. مقصد، نه ضرر ایتمش ونه‌ده ضرر کورمش اولمه‌مقدر . هر شخص کندینی دیکرینه قارشی حمایه ایدرکن دیکرینی‌ده کندی تجاوزاتندن وقایه ایلر . »

« دولتلر برمعاهدهٔ اجتماعیه ایله تشکل ایتمشلردر » نظریه‌سنه مهم براس تشکیل ایدن بو سوزلر هر نه قدر فنی عد اولنه‌مازلرسه‌ده غیر حقیقی ده دکلدرلر . حتی روسو ؛ پك چوق زحمت چکدکدن صوکرا بوافکاره غایت فنی بر شکل ویره‌بیلمشدر . چوجق بونظریه‌یی

کندی محاکماتیله تأکید ایتمك ایچون نه بر احتیاجه مالك، نه ده سنیله غیر متناسب برطاقم تحلیلات فلسفیه یه مفتقردر. حقسزلغه قارشی اوکا نفرت توصیه ایتمك؛ فنالغنی بالعمل اظهار ایدن تجربه یه استناد ایدرسه مقبول اولور. روسو؛ « ئه میل » نده دیبورکه: « بورجمز اولدیغی زمان دکل، آنجق آلاجغمز اولدیغی زمان حق فکرینه مالك اولورز. »

وایشته بوصورتله هیچ بر پسیقولوغك معاونتنه محتاج اولمقسزین برطاقم اساسلره مالك اولورزکه اونلرك برقیاس منطقی (١) ایله الده ایدلمسی محالدر. غایت بسیط اولدقلری ایچون واقعا هیچ تحلیل اولنه میان برچوق شیلر واردر. فقط بونلرك، بواساسلرك بوصورتله تحلیل اولنه مامسنك سببی، قوانین طبیعیه ایله دوغروردن دوغرویه تماسده بولنان بعض ادراکات قطعیه محصوللری اولمریدر. بوکا مثال اولمق اوزره ایلك جبره باشلارکن هیچ معناسی اولمدیغی حالده بالمجبوریه ذکرایدیلن: « هرکمیت کندی نفسنه مساویدر »

| ١ | منطق یوقدر. بوتون تفکرات بشر عادت وتجربه یه استناد ایدر.

متعارفه‌سنی کوستره‌یابیرز .چوجق بوقاعده‌نك قار - شیسنده شاشیرر قالیر . چونکه بواونجه اوقدر معلوم وبدیهی‌در که تکرارندن نه‌فائده حاصل اوله بیله‌جکنی ادراك ایده‌مز .

حق و آهنك فکرلری‌ده تمامیله بویله‌در . دائماً ه را - حت اولمق » آرزو واحتیاجندن تولدایدرلر . اکرغایت کوچك برفکر تعمیمه مالك ایسه‌ك بونی قولایلقله آکلارز . آکلارزکه کندیمز ایچون آرزو ایتدیکمز شیلر اکثریا هرکس ایچون‌ده شایان آرزودر . فقط انسان کندندن بشقه‌سنی بر آز کوچ کورور بر کره بومشکلاتی هرنصلسه‌اقتحام ایده‌بیلدیمی، آرتق‌اوکره‌نیرکه انسانده « غیر » ی دوشونمك‌ده ایکنجی درجه‌دن بر حساسیتدر. ایشته بنه فکر حق ...

دائما اسباب ایله تحدید ایدلدیکنی کوردیکمز افکار وافعالمز حقنده نصل برجبریت فنیه‌یه قائل ایسه‌ك او پك مخیل وجدان اخلاقینك مادهٔ مصورهٔ اولیسنی تشکیل ایده‌بیله‌جك بر وقوف جبلی‌نك‌ده اویله‌جه عدم موجو- دیتنه قائل اولمایز .

وجدان بر انکشاف متبدل ایله آز چوق هیمزده

موجوددر . فقط بو وجدان ، اویله ظن ایدلدیکی کبی مفروض بر نوع فطریه اوزرینه مؤسس اولسه‌یدی شبهه یوقدی که غایت طار و غیر کافی اولاجقدی . حالبوکه هرزمان ومکانده صاحبی ایچون مطلقا « کافی ! » اولان بو موجود معنوی ، دائما تجاربه مدیون و وقوفلریمزه مستنددر . اویله وقوفلرکه بعضیسی حیات حسیه‌مزه مربوط اولدقلری جهتله غایت سریع و ایرکن انکشاف ایدر . دیکر بر قسمی‌ده تجارب اساسیه وبالخاصه غایت ایچه کوروجی مربیلر ، علمای علم روح واسطه‌سیله استحصال ایدیله‌جکی جهتله آنجق دماغ بشرك یواش و تدریجی تکملاتنه مربوط ، کجیکیجی‌در .

بو صورتله تشکل ایدن وجدان اثنای کذران حیاتمزده دائما کندیسنه التحاق ایدن افکار جدیده ایله تکمل ایدر . بعض اسکی فکرلر ، یاکلش تجربه‌لره مربوط نتایج کسب ضعف ایدر ، دوشر ، محو اولور ، حتی اویله برزمان کلیرکه برمدت اول اولانجه استراحت روح و وجدانمزله یاپدیغمز بر حرکتدن اوتانیرز و بو اثبات ایدرکه کونلر کچدکجه ، بتلکمزده ، وجدانمزده دکیشیور ، باشقه‌لشیور .

ایلك آوان حیاتمزدن اعتباراً مالك اولدیغمز ادراکات بالاخره برطاقم تجربه‌لریمزله ده کسب قطعیت ایدنجه بزم ایچون پك اهمیتلی ومسلسل برناظم حرکات اولور. ارتق کرك قوای خمسه واسطه‌سیله کرك «ره‌می‌نی سانس» طریقیله معنویتمزه داخل اولان هرفکر بوناظمه راست کله‌جك ، اونکله اولچوله‌جکدر . بو حال اویله معنوی بر ضربه‌درکه تفکراتمزك دائمی اولان سیر ضروریسنی اخلاله موفق اولور .

«فکر جبریت انسانلرك یالکز حرکات مادیه‌لرینك تدقیقندن ایلری کلیر» دیین‌لر ، بو سوزلرینه « تجارب روحیه‌مزك بزه بر فکر حریت — اختیار — بخش ایده‌جکنی » ده علاوه ایتمشلردر . فقط بو بر خیالدن بشقه برشی دکلدر. اکر انسان — بی نوعك ممانعتندن یاخود خسته‌لق و سائره کبی مادی بر مانعه‌دن طولایی ارزولرندن محروم اولمازسه — جداً کندینی حرومختار ظن ایدر . لکن دیکر طرفدن حساسیتك الجاآت ضروریه‌سنه ، یاخود تفکراتنك نتایج قطعیه‌سنه تابع اولمشدر ؛ اوراسنی اکلایه‌مز بیله ! ...

بز بر چوق ارزولریمزی بالذات تعیین ایتدیکی

و« ینه بزدن » ، کندی دماغمزدن تحصل ایلدیکی جهتله بو جبریت داخلیه‌دن اصلا متأثر اولمایز. استراحت مادیه ومعنویه‌مزی برچوق انقلابلرله ، تحوللرله اخلال ایدن بو اسارت شخصیه ، یرینه کوره اك عادی بر تضییق خفیف خارجی قدر بیله اهمیتلی دکلدر . بز بو جبریته، بواسارته بوتضییقه تابع اولدیغمز واطاعت ایتدیکمز حالده کندیمزی حر و مختار ظن ایدرز . هیچ‌ده خاطریمزه کلمزکه : « انسان ایستدیکی کبی دکل، مقتدر اولابیلدیکی قدر دوشنور ، و دوشوندیکی قدر یاپابیلیر ! »

دیمك ایسترم که تفکراتمز اختیاری اولمدیغی کبی بو تفکراتمزك نتیجه‌سی اولان افعالمزده اختیاری دکلدر . چونکه انسان آنجق وقایع تصادفیه اوزرینه برطاقم یکی دوشونجه‌لره مالك اولور .

او حالده « اراده » نه‌در ، دیه‌جکسکز ؟ .. اوت ، بز برطاقم افعاله وهیچ اولمازسه اوافعالك افکار ونیاتنه مالکمز . ایشته بر طاقم فیلسوفلرك « ایستك » تسمیه ایتدیکی شیلر بونلردر . و بونلردن اکلاشیلیورکه بزده بر قوت ، بر قوت حریت وار . طبقی « حافظه » کبی

براسم طاقیله‌رق ملکات روحیه‌مزدن بریسی عد اولنان بو یکی موجود « اراده ! » در .

یالکز بوراده‌کی مقایسه‌نك دوغرو اولدیغنه حکم ایتمك بر آز مشکل اولاجق . چونکه حافظه بیولوژی‌یه عائد بر حادثه‌در . انسان حافظه واسطه‌سیله بر تأثری ، خارجدن کلمه برتحرکی محافظه ایدر . حجرهٔ دماغیه تامیله ضیادن متأثر اولان بر فوطوغرافی جامی کیدر . و حافظه‌نك قوت و وسعتی دماغك تشکلات و قوتیله متناسبدر . چوجقلغنده ایی بر حافظه‌یه مالك اولامیانلرك بالاخره هیچ‌ده بومالکیته مظهر اولامیه‌جقلری آشکاردر .

عجبا اراده‌ده بویله بر ملکه‌میدر ؟ بالعکس . چونکه او ، اوزون برتظاهر دماغی یاخود معنوی ایله باشلار . بو تظاهرك سببی‌ده اکثریا معلوم ، تصادفی و عارضی‌در . انسان بر چوق دوشنور ، تردد ایدر و اکر قرار ویره‌بیلمه‌سنه بر مانع عقلی یوق ایسه بو دوشونجه‌سنی اجرا ایدر . یعنی اراده « آرزو » لریمزك وبالخاصه « صوك آرزو » مزك فعل اولمسی ایچون تعیین کذرکاه ایدن بر نقطهٔ ریاضیه‌در .

بوسوزلریمزك هیچ بر متافزیقله ، هیچ بر جریان

افكار مقدسه ايله ارتباطى يوقدر. بونلر عادى برمسئلهٔ پسيقولوژيه‌درکه انجق بو صورتله حللرى ممكن اولابيلير.

كذلك هيچ بر قضيهٔ مغلطهٔ منطقيه (!) بوراده محل تطبيق بولاماز. فقط اراده‌نك، مختاريت مطلقه‌نك او مخيل علم اخلاقه اساس اولديغنه دائر افكار عموميه بوراده برآز قاريشير. چونكه «اراده اولمازسه مسئوليت اولماز. مسئوليت اولمزسه اخلاق‌ده اولماز» سوزى حالت نزعده بولنان معهود علم اخلاقك ـ كندى كندينى سقوط ايتديرن ـ اك مهم برنقطهٔ استناديدر.

برچوق «ارادهٔ جزئيه» طرفدارلرى واردركه حياتمزك قسم اعظمنده بويوك بر جبريتى قبول ايتمكله برابر موضوع بحثمز اولان ارادهٔ انسانيه‌نك «عارضى» اولديغنى سويلرلر. وبوصورتله ايجه بر زماندنبرى فنك، پسيقولوژينك كسكين بر ايكنه‌سى اوزرنده بولنان بوهيكل واهيه مهم ومقاوم برمسند حاضرلامق ايسترلر.

فقط غير اختيارى بر صورتده موجوديته دعوت ايديلن، و بوموجوديت مضطربه‌سى يئه محدود و معين اولان بر مخلوق فانى‌ده «اختيار» تصور ايتمك پك عبث ومعناسز اولور. ايسته‌ديكى كبى تكمله‌ده مختاراوليان،

دائما یشادیغی محیطك تأثیراتنه بویون اکمکه مجبور ، وجودینه و روحه بر دقیقه تحکمدن خالی قالمیان قوای طبیعیه و بالخاصه اجتماعیه آلتنده بیلمم نصل بر « مرید ، بر حاکم افعال ! » تصور اولنه بیلیر؟...

بوراده ده « مسئولیت » مسئله‌سی خاطره کلیور . اولدیغی کبی استعمال ایتمکدن بردقیقه فارغ اولمدیغمز بو تعبیرك ده ماهیت حقیقیه‌سنی میدانه چیقارمق ، أتیکتله محتویات بیننده‌کی فرقی تعیین ایتمك لازمدر .

بزجه هر مسئولیتك بر درجهٔ قانونیتی حائز اولمسی لازمدر . اوحالده سزای دقت واعتبار اولمسی لازم کلن نه کبی مسئولیتلر موجود اولابیلیر ؟...

اولا ؛ مسئولیت جزائیه‌یی کورورزکه حریت شخصیه‌نك ادامه و مدافعه‌سی مقصدیله جمعیت بشریه طرفندن وضع وتأسیس اولنمشدر . بو مسئولیت طبیعتاً کرك طوغرو اولسون و کرك اولمسون، سلامت عمومیه نامنه بونی قبول ایتمك مجبوریتنده‌یز . واقعا بو مجبوریت یعنی بر فنالق ارتکاب ایلین کیمسه‌یی تجریم مجبوریتی ایلك نظرده انسانه بر آز غریب کورونور . جبریت تفکری و جبریت افعالی قبول ایتدکدن صوکرا

بر آز اول ارتکاب اولندیغی سویلدیکمز هر هانکی بر فنالغك داخلی و خارجی بر چوق سببلرك ضروری بر نتیجه‌سی اولدیغی و او کیمسه‌نك بواسباب قطعیه قارشیسنده اطاعتدن بشقه هیچ بر قوت وقدرته مالك اولمدیغی بیلنوب طورورکن بو حرکت مجبوریه‌سندن طولایی نه صورتله جزا ویرمه حقنه مالکیتمز آکلا - شیله‌ماز .

افکار مفرطه اصحابندن بری دییور که : جبر و اکراه ایله واقع اولان جرم معافدر ؛ قاعده‌سنی قبول ایتدکدن صوکرا بالجمله محکومین ومحبوسینی ارباب معجزه و کرامتدن عد ایتمك اقتضا ایدر. چونکه سببسز حادثه اولماز ؛ دستورینی بو کون هیچ کیمسه انکار ایده‌مز ، شو حالده کندیسنی محکوم ایتدیره بیلمك ایچون هر درلو الجاآت محیطیه‌دن ، مؤثرات عرقیه‌دن ، حتی قوانین طبیعتدن و زماندن یاقاسنی قورتارارق بلاسبب بر حادثه حصوله کتیره‌بیلمك کرامت عد اولنمازمی ؟ ...

فقط اوبوتیورز که «جزا دیده اولمق» ده جریان افکار و حرکاتمز ایچون یکی بر سائق ، یکی بر سبب مجبردر. اویله بر سبب که بزی تخلیص ایده‌بیلمه ماهیتنی

حائز ... هیچ اولمازسه اسکی جریانی «یالکمزجه» تبدیله اولسون مقتدر .. چونکه ویریلن جزاده اصلا فکر انتقام یوقدر . جمعیت بشریه‌نك اشخاص تمثالیه‌سنی بویله غرضلردن بری عد ایتمکلکمز ضروری اولدیغی جهتله مجازات قانونیه‌یی انجق تهذیب وتصحیح اولمق اوزره قبول ایدن باالجمله واضع قانونلر بوفکریمزی قبول ایتمشلر دیمکدر. جبریته قانع اولنلر بو نتیجه‌یی قبولده نصل مضطرسه‌لر ، عکس صورتله بو نتیجه‌یی مصیب بولنلردن جبریت فکر وفعلی تصدیق‌ده اودرجه چاره‌سزدرلر . بعض مجرمینك مدت محکومیتلری ختام منده ضبطیه نظارتی آلتنه آلنملری ، کنج مجرمینك تعلیم وتربیه‌سنه اعتنا ایدلمسی ، بعض شرائطله تخلیه ، حتی عفو، هپ جبریتك برر نتیجهٔ ضروریه‌سیدر.

ثانیاً : پك شخصی بر مسئولیت دها کوزه چاپارکه اونك‌ده یکانه استنادکاهی، کندی کندیمزه قارشی ارتکاب ایتمه‌مز احتمالی اولان هردرلو فنالقلردن احترازفکریدر. برجرمك عقیب ارتکابنده مجرمك حالنی کورمك بوسوزلریمزی تصدیق ایچون پك کافیدر. واقعاجرم ایشله‌مکدن هیچ

متأثر اولنیان یاخود اولمیورکبی کورونملرده بولاجغز . فقط ظن ایتمیه‌لم که بوحال ، بر حال اصلی در . بنجه ــ ولو متأثر اولمیه‌جق و جزادن فوتولاجق اولالم ــ مجرم اولمق اصلا شایان تمی بر شئ دکلدر. یکانه خصم جانندن خلاص اولمش و عدلیه‌نك پنجهٔ تجریمه دوشمه‌مش برقاتلی شایان غبطه بولاجق بر فکر سلیم صاحبی عجبا موجودمیدر ؟..

ایشته بر چوق استنادکاهلره مالکیتله‌دائما تفکر آتمزده وبالنتیجه افعالمزده اجرای تأثیر ایدن بوایکی مسئولیت عین زمانده جبریتی تشکیل‌ایدن اسباب اولیه‌دن اولدقلری حالده وجدان حقیقئ بشری تشکیل ایله بوتون اعمال و حرکاتمزه برر ناظم اولورلر .

تربیه و تربیهٔ نفس

مندرجات : انسانك مالك اولابیله‌جكی یكانه اراده — رضا — احتراصاتك جریانه قاپیلمامق ایچون نه لازم ؟ — تربیه و تربیهٔ نفس نه‌در ؟ — واحد قیاسیٔ افعال — كویبونك سوزی — جبریت تفكر — فكر متحرك — پاسقال نه دیبور ؟ — انسان حساسیتیله متحركدر . — اوحالده تربیه وتربیهٔ نفس نصل اولمق ؟ — بوبحثه دائر نصل كتابلر یازیلمق ؟ —

انسانك مالك اولابیله‌جكی یكانه اراده ؛ بر فكر تحت تأثیرنده حركت ایتمك یعنی كندی حساسیت واحتراصاتنك میخانیكیتنه ، یاخود تفكراتنك الجاآتنه اطاعته مقتدر اولابیلمك‌در . بو اطاعت دائما « رضا » ایله مشترك اولدیغی جهتله اوكا بر اراده دیرز . فقط اونوتیورزكه رضا دینیلن شی‌ده بزده جبلی و یا كسبی اولارق تشكل و كندی ساحه‌سنده تنمو ایتمش اولان عقله ولوازم عقلیه‌یه تابع بر نتیجه‌در . احتراصاتك جریانه قاپیلمامق واوكا قارشی حركت ایده‌بیلمك ایچون

بزه لازم اولان شی اراده و سربستی دکل ؛ بلکه معنو- یتمزده موجود میزان محاکماتی فائده‌لی جهته دوغری تمایل ایتدیره‌جك نقاط نظر اخلاقی ، ایی و کوتویی تفریقه مقتدر بر نظر در .

بزه بو نفوذی ، بووضوح اخلاقی‌یی بخش ایده‌جك یکانه واسطه ایسه شبهه‌سز « تربیه و تربیهٔ نفس » در . زیرا یورومکه باشلامادن اول کچیله‌جك یولی کورمك ایجاب ایدر .

« تربیه و تربیهٔ نفس » دییورز : چونکه بزده‌کی « وجدان اخلاقی » یا کندی تجربه‌لریمزدن ، یاخود دیکرلرینك تجاربنه عائد برر نتیجه دیمك اولان معلومات مدونهٔ اخلاقیه‌دن تشکل ایدر . هنوز بالذات تجارب اجرا ایده بیله‌جك برسن و وضعیته کلنمدکجه وجدانی تشکیل و تقویه ایدن شی تربیه ، وبوندن صوکرامی ایسه تربیهٔ نفس‌در .

ایشته بو تأثیرات آلتنده تشکل ایدن وجدان بزده بر « اراده » و « حریت » تأسیس ایتمکدن زیاده بزی « کندی کندیلکمزك » تحت حکمنه وضع ایدر .

یعنی وجدان دائما امر ونهی‌ایدن برموجود معنوی

و فطری دکل بلکه مکتسباتمز اوزرینه مؤسس ، بر واحد قیاسی‌در ، واحد قیاسیٔ افعالمزدر . جبریونك بو اصیل دوشونجه‌سی بویوك کوییویه : « دوشوندیکی کبی حرکت ایده‌مین ، ناقص دوشونیور » قاعده‌سنی الهام ایتمشدر .

« جبریت تفکر »ه دائر جدی بر فکر الده ایدیلمه‌جك اولورسه ، فعلك فکراً موقع مناقشه‌یه وضعنك ، اکر مخالف بر جریان فکری ایله منع ایدلمزسه؛ مطلق موقع اجرایه چیقمسنی انتاج ایتدیکی کورولور . بو بر حادثهٔ پسیقولوژیه‌درکه بونك عملیاتی یعنی فکرك فعل اولمسی ایچون کوچوك بر ارزونك ظهور وانضمامی ایجاب ایدر .

چونکه صاف برفکر یعنی تمامیله معنوی براهتزار ؛ هیچ بر زمان مادی بر میخانیکیتی حائز دکلدر . هر حالده بوکا حسی ویا حرصی بر عنصرك قارشمسی لازم کلیرکه انجق او زمان بر « فکر متحرك »ه مالك اولمش صایبلیرز .

ایشته اك بیوك عالمرك نفوذ ایده‌مدیکی برنقطه . . بز دائما حساسیتله فکرت آراسنده بویوك بر فرق تصور

ایتمکه آلشمشز . پاسقال ، بو غریب نوراسته‌نیك ، باقکز نصل ناتمام دوشنورمش :

«انسان قولایلقله تبدیل طبیعت ایده‌مز . طبعنده اولان تنبللك ، احتراصات ، کبر ، حاصلی حب نفس بوکا مانعدر . حسیاته فکراً غلبه ایتمکه چالشمق ممکن اولاماز ، حرص ، ینه حرصه ترك موقع ایدر . »

اوت ، حرص ینه حرصه ، حس ینه حسه ترك موقع ایدر . پك دوغرو ، فقط پاسقال اونوتمشیدی‌که تکمیل احتراصات « آچلق ، صوسزلق ، ارزوی جنسیت ، احتیاج استراحت کبی تمامیله حیوانی اولانلر-لردن غیری» تعاقب ادوارله اعتیاد شکلنه کیرمش فکرلردر.

یالکز شوراسنی تصدیق ایده‌لم که انسان دوغرودن دوغرویه فکرلرینك تحت تأثیرنده حرکت ایتمز ، حساسیتیله متحرکدر . یاپیله‌جق بر ایشك مطلقا خارجی بر جاذبه‌سی اولملیدرکه انسانی مفتون ایتسین ، قبول ایدیله‌جك برفکر، براعتقاد اخلاقی اونی وجده کتیره-بیلملیدرکه بو خصوصده تردد ایتمه‌سین . بویله اولمازسه بر فکر اخلاقی قارشیسنده ، مطلق بر حسنه قارشی طویدیغمز صوئوقلغی طویارز . فقط آرادن بر مدت

کنجه اوکا آلیشمق و اونی سویملی بولمق‌ده بزم ایچون ضروری اولور .

بناءً علیه تربیه و تربیهٔ نفس یافوق العاده دلفریب و سحار بر طاقم وسائط سایه‌سنده و یاخود اوزون و دواملی بر ادمان ایله قابلدر که هر حالده بولندردن برنجیسی شایان ترجیح عد اولنور .

دیمك ایسترم که حال حاضرده تربیه مباحثنه عائد یازلمسی لازم کلن کتابلر اسکی زمانده اولدیغی کبی سرت و یابس بحثلردن دکل ، عملی و جاذب حکایه‌لردن ، فقره‌لردن ترکب ایتملی‌در .

نیم تنقیدلر

اجتماعی

مندرجات : حق — قوت — ریا .

بو سرلوحه التنده ، حال حاضرك وقایع مهمهٔ اجتماعیه‌سندن دكل، اجتماعیات حاضره‌نك شكل عمومیسندن بحث ایتمك ایسترم .

بو هفته انتشار ایدن بعض غزته‌لرده اجتماعیات واخلاقه دائر برایكی مقالهٔ مهمه نظر دقتی جلب ایتدی. بالخاصه شهباله‌ده «بدیع نوری» بك اخلاقك ، وضعیات اجتماعیه‌یی توفیق و تصحیح ایدیجی بر «وسط اولدیغنی» ذكر ایدییوردی . بوفكره اعتراض ایتمه‌مكله‌برابر دیه‌جكم كه بو یكی بر شی دكلدر ، حتی بر بداهت‌در ، بر «وه‌ریته دولاپالیس» در . چونكه هر شی اجتماعی‌در ، وضعیات اجتماعیه‌یی اصلاح ایتمك اوزره تأسیس اولونمشدر.

ایشته بوتون علملر ، بوتون فنلر ، حتی تاریخ ، حتی دین ، حتی ادبیات ...

و مادامکه حال اجتماعده یشامق ضرورتنه بویون اکیبورز ، یاپدقلریمزك اجتماعی اولمسی مجبوری، وفائده‌لی عد اولنان هر شیئك علوم اجتماعیه ایله ـ آز چوق ـ تماسی اضطراریدر .

مثلا حکمت طبیعیه ، انسانلرك بر طاقم احتیاجاتنه اجتماع حالنده یشاملری یوزندن دوچار اولدقلری احتیاجاته تقابل ایتدیکی زمان مفیددر . اجتماعیات اولمسه ، انسانلر منفرداً یشاسه‌لر اوزمان شبهه یوقکه نه پاپن تجره‌سی خاطره کلیر ، نه تلسز تلفونه لزوم کورینور، نه آلتنجی حسمز حقنده‌کی انطباعات فرق اولنوردی!...

شونی آکلاتمق ایسترمکه اخلاقك بر علم اجتماعی اولدیغنی سویله‌مك یکی برشی دکلدر. هرشی اجتماعی‌در. و بناءً علیه یاکلش اولیان بویله بر سوزله اخلاقك « پسیقولوژی » اساسنه بناء ایدلدیکی فرضیه‌سی رد اولنه‌ماز . انسان کندی نقائص ومرضلرینی تداوی ایتمکله شبهه‌سز هم نوعنه دها زیاده فائده‌لی بر عنصر اولور . فقط بویله اولدیغی ایچون اخلاق « هم نوعلر

بیننده‌کی مناسباتك تسهیل وتنظیمی‌در» دنیله‌مز. چونکه بو تعریف اخلاقدن زیاده حقوقك حقوق عمومیه و خصوصیه‌نك تعریفی اولور . اخلاق ، انسانك بالذات تهذیب نفسی دیمکدر . ــ که بالنتیجه اجتماعی بیله اولسه بالنفس پسیقولوژی‌یه عائددر ؛ طبه طبابت روحیه‌یه و فنون مادیه‌یه تماس وتعلق ایدر .

* * *

بوراده اخلاق ذاتیه‌دن زیاده ، بدیع نوری بکك ادعا ایتدیکی اخلاق اجتماعیه‌دن بحث ایده‌جکم :

دائما برسوس، برادبی جمله اولمق اوزره اجتماعیاتك اك بیوك بر اساسنی ، اساس مفروضنی تحقیر ایدر ، ودیرزکه: ــ حق قوتدن نشأت ایدر. ایشته اجتماعیاتده یکانه حقیقت بوندن عبارتدر : قوت، وقوتلر ! . . بر کون ملت مجلسنك اورته یرنده برناظر دیرکه : مشروطیتله اداره اولنان مملکتلرده دائما اکثریتك دیدیکی اولور . وبو دائما بویله‌در ... ایشته قوت ! ...

بویوك بر محاربه اولور . کیم قویسه اوغالبدر او مقبول ومحترمدر. حتی حقسربیله اولسه.. یه قوت !..

برقلعه‌ده محصورسکز ، بیه‌جککز قالمدی . قانون، وبرر برات حقوق اولان باالجمله نظریات‌اساسیه سزه اذن ویرییور : اکر قوتکز غالب ایسه دیکر رفقاکزك آکمکنی آله‌بیلرسکز .

دهابیکلرجه مثاللر وارکه قوانین موضوعه‌نك، حقك علیهنه اولارق قوت اساسنی قبول‌ایتدیکنی اثبات ایدییور. دیمك‌که حق یوقدر . اساس معاملات قوتدر. و آنجق قوت اولا بیلیر .

بناءً علیه حق اساسی اوزرینه یازیلمش حقوق اساسیه کتابلرینی یکیدن یازمق وقوت اساسنه استناد ایتدیرمك پك معقول بر حرکت اولدیغی کبی آنجق او زمان بدیع نوری بکك ادعا ایتدیکی اخلاق اجتماعی بر فن مخصوص اولارق قبول ایدیله بیلیر و بو فن «قوانك اك منفعتلی برصورتده توزیعی‌در» دیه تعریف اولونور . دکلسه «تربیهٔ نفس» اساس اوزرینه مستند ، فقط معهود اخلاقك نظریات باطله‌سنی یعنی خیر ، حظ ومنفعت ذاتیه نظریه‌لرینی اساس اتخاذ ایده‌رك براخلاق اجتماعی تأسیسی ایچون چالیشمق معناسز بر عقلالقدن باشقه بر نتیجه‌یه اقتران ایده‌مز .

***

ریا

ـ عوامل اجتماعیه‌دن ـ

اخلاقی بوتون دیکر علملردن آییرارق اونده متخصص اولمغه چالیشان بویوك دماغلر ، و بالخاصه ، بیلنه‌مز نصل بر سحر ایله اکثریت جاهلانك حالا پرستش ایتدیکی سینسر ، بر آز دوشونسه ، کندیسنی احاطه ایدن تولولات ماضیه‌دن ذره قدر قورتولامیه‌رق سربست بر محیط فکرینك عظمت ریبیتی بر آز حس ایتسه‌یدی : « انسانلر جمعیت حالنده یاشامق اوزره یارادیلدیلر » دستور بی معناسنك قوی بر مدافعی اولدیغی حالده ، بو جمعیتی ، بو حال اجتماعی‌یی ادامه‌یه خادم الکبویوك برعامله ، ریایه ، اوساخته « اخلاق »ك لسان غیظیله ، لسان غیر اخلاقیسیله (!) باغیرماز ، هجوم ایتمزدی ...

یاکلش بر ادای غرور ایله انسانلره « ریاسزلق » تکلیف ایدن بو حکیملر دوشونه‌میورلردی که : سوزلرینه اینانانلرك یالکز نصفی بو توصیه‌یه توفیق حرکت ایتمش

اولسه‌لردی اودقیقه‌دن اعتباراً نه جمعیت قالیر ، نه‌ده انسانلق تمادی ایدردی ! ...

مزاجلری ، سویهٔ‌فکریه‌لری ، شرائط تربیه وتعلملری مطلقا آیری ومنفرد اولان بو مخلوقات ناطقه آنجق ریا سایه‌سنده‌در که یکدیکریله امتزاج و اتفاق ایده‌بیلیورلر ... اکر ریا اولمسه‌یدی ، یعنی انسانلر ، کندی کوروشدکلرینه ، کندی ارقداشلرینه ، حتی کندی عاشق ومعشوقلرینه بر آز یالان سویمکه و اونلری اولدیغندن فضله کوسترمکه راضی اولمسه‌یدیلر : او زمان کوپکلر قدر بیله یکدیکرینه قارشی مونس اوله‌میه‌جقلر و بودنیا لایتناهی وابدی بر چوق منازعاتك صحنهٔ تجلیسی ، صحنهٔ تجلیٔ خون آلودی اوله‌جقدی ... نته‌کیم شمدی بیله اویله ...

یکدیکریله کوروشن ایکی دوست بولیکز . . اونلرك حیاتلرینی ، اونلرك مصاحبه‌لرینی ؛ اونلرك خصوصیتلرینی ترصد ایدیکز ، محبت دوام ایتدیکی مدتجه ، کوره‌جکسکز که بریسی داثما ریاکاردر ، دائما یکدیکرینك سوزلرینی تصدیق ایدر ، حرکتلرینی

معقول ولطيف بولور ... ايشته ريانك اك خفيف شكلى ...

صوكرا اويله بر زمان كلير كه تمـاميله صـميمى اولمشلردر . آرتق هيچ برى ريايه احتياج حس ايتمز وكمال حيرتله كورورسكز كه وقتيله اوقدر محتشكار اولان عين ايكى دوست بودفعه مناقشـه جى . غوغاجى حتى يكديكرينه قارشى اولدقجه منفعلدر و بو انفعالك سببى آرارسه كز ينه حيرتله كوره جكسكز كه : ريا ـ سزلق و فكرلرك ، حسلرك اولديغى كبى سويله نيورمش اولمسى ! ...

شمدى سز بونى ايكى فرقه يه ، ايكى بويوك ادارهٔ مأمورينه ، ايكى بويوك قوته ، ايكى حكومته ، حتى حكومات مختلفه يه تطبيق ايديكز . اوزمان اجتماعيت بشريه اوزرنده ريانك نه بويوك تأثيراتى ، نه بويوك فوائدى اولديغنى آكلايه جقسكز واعلان ايدلك اوزره بولنان بر حربك ، اكثريا حكمدارلرك خصـوصى مخابراتيله ؛ مخابرات ريا كاريسيله بر طرف ايديله بيلديكنى ايشتديككز زمان اسكى اخلاق متخصصلرينك اوقدر شدتله

هجوم ایتدکلری ریانك محترم ومبارك بر عامل اجتماعی اولدیغنه حکم ایده‌جکسکز ...

بوراده بر اعتراض خاطره کله‌بیلیر : عجبا انسانلرده‌کی ریامی اونلری حال جمعیته سوق ایتدی ، یوقسه حال جمعیت‌می ریایی تولید ایتدی ؟ . بوراسی آیری اولدیغی قدر اوزون و فنیدر . بونی اخلاقه عائد کتابلریمزك برنده ایضاح ایده‌جکز .

ایکنجی قسم

منطقه دائر

مسئلهٔ منطق

بویله مسئله‌لر آچیق یازلمالی — منطق نه‌در ؟ — منطق دوشونه‌لم — دها ایلك کله‌ده منطقسزلق — ذهنمزده قطعی بیلکیلر واردر . یوقمی ؟ — افکار بیننده‌کی مناسباتك تعیین صحتی قابلمی‌در ؟ — حسلرمز بزی آلداتیور — بر چوق غلطلر — فکر سعادتله تتایج معکوسه‌سی بیننده‌کی منطق — ماقس نورداو وکوته‌نك فائوستی — فن مسمودی ایدییور ، بدبختمی ؟ — افعال بشرده‌کی منطق — آغاچلر طاپانلرك ، اثیر نظریه‌سی مدافعه ایدنلرك منطق ایله حریت، عدالت ومساواتی مدافعه ایدنلرك منطقی — مصائب قوم ، عند قوم فوائد — عرف بلده — هریول رومایه چیقار — اجتهادله اجتهاد نقض اولنماز — اوروپانك بویول مؤلفلرندن بری بشرتی نه‌یه بکزه‌ییور ؟ — بر قضیه اوبونجاغی — نتیجه : منطق یوقدر ، تفکرات بشر عادات وتجربه‌یه استناد ایدر . —

کچنلرده ، اخلاق دینیلن و « خیر ، وجدان » اساسلری اوزرینه بناء ایدیلن خطالی فرضه‌لردن بحث

ایدرکن . هرکسك وبالخاصه هنوز غیر مستعد دماغلرك بوکبی مسائل عالیه ایله اشتغال ایتمسی آرزو ایتمدیکم ایچون بر آز مبهم یازمق ومصاحبه‌می یالکز ذکا وتحصیل اصحابنه حصر ایتمك ایسته‌مشدم. اولانجه جهد واصرارمه رغماً مع التأسف حالا تمامیله تجرد ایده‌مدیکم بر اعتیاد منطق آورك بنی نه قدر یانیتلمش اولدیغنی شیمدی ا کلایورم .

غالباً ایکی نومرولونك هاله‌نك انتشارندن برهفته صوکرا ایدی . درجهٔ تحصیل ومعلوماتنی پك یاقیندن طانیدیغم برذات ، دها طوغروسی دائما قادین ترنم ایدن بر چوجق ـ شاعر ، یانمه صوقولارق دیدی که :

— سزی اولانجه‌صمیمیتمله تبریك ایدرم قارداشم، بن‌اخلاقك جداً غیرموجوداولدیغنه دها مکتب رشدیه‌ده ایکن قائلدم . شیمدی دها زیاده آ کلادم . و او قدر اخلاقسزم‌که . . . .

او ، هوز سوزینی بتیرمه‌دن بن خطامی کشف ایتمشدم . کندی کندیمه : ـ فائده‌لی برتجربه دیدم .

بناءً علیه بو مصاحبه‌می هرکسك ا کلایه‌بیله‌جکی برلسان ایله یازمق ایستیورم .

* * *

ظن ایدرم که منطق کلمه‌سنی ایشتمه‌مش همان هیچ کیمسه یوقدر. بریسی بر آز صاچه‌لامغه‌باشلادیمی، درحال « منطقسز سوز سویله‌دیکنی اخطار ایدرز .» بر مناقشهٔ قلمیه ولو سطحیجه اولسون تعقیب ایدیله‌جك اولسه ، انسان متعدد دفعه‌لر « دائرهٔ منطقدن خارج جمله‌لریکز جوابدن مستغنی‌در » طرزنده‌کی افاداته راست کلیر ، بر مجلسده کندی دوشونجه‌سنه معارض اولانلری اسکات ایتمك ایسته‌یه‌نلر مطلقا منطقدن بحث ایدرلر : « رجا ایدرم منطقی دوشونه‌لم » دیه باغیررلر . حتی برکتابدن، برافاده‌دن، بالخاصه برنطقدن سوز آچیلسه همان « نسج منطق » مناقشه‌سی میدانه چیقار .

عجبا بو منطق نه‌در ؟ ینه ظن ایدییورم که بونی ایشیده‌نلر نه قدر چوقسه، نه اولدیغنی آکلایانلر اوقدر آزواوقدر هیچدر. نمونه‌سی اکسیك دکل: سزی‌منطقه دعوت ایدن هر هانکی بررفیقکزه صوریکز : ــ یکی منطق نه‌در ؟ . . .

بلکه بیله‌جك ودیه‌جك که : ــ ذکای بشرك حقیقته و حقایق اشیایه‌واصل اولابیلمسی ایچون موجود برطاقم اصوللر:

ــ یك کوزل اما . . . هنوز بزی محاط اولان اشیانك بیکده دکل حتی میلیونده برینه‌دائر قطعی برعلم

صاحبی اولمیان ذکای بشرك بر تبدل وتحول دائمی عالمی یادینه سزا، بو کائناتده غایت ناقص وغیرکافی اولان بش حاسه ایله حقیقته واصل اولابیلمسی ممکنمی ؟ . .

— ! ! ! . .

ایشته برمنطقسزلق (!) که دها ایلك کلمه‌دن باشلادی.

***

سز دیه‌جکسکزکه : — فقط بزم ذهنمزده هر نه قدر کافهٔ اشیایه دائر دکلسه بیله ، هیچ اولمازسه بعض شیلره عائد قطعی بیلکیلر ، فکرلر وار ، ایشته بو مختلف افکار بیننده‌کی مناسباتك تعیین صحتی ایچون بعض عملیات دماغیه اجراسی‌ده ممکن دکلی ؟ . .

بوسوألکزه ویریله‌جك جواب طبیعتیله ایکی قسمه آیریله‌جق . . . بریسی ذهنمزده بعض شیلره عائد قطعی فکرلر ، بیلکیلر اولوب اولمدیغی ، دیکری‌ده بو افکار بیننده‌کی مناسباتك تعیین صحتنه امکان بولنوب بولنمدیغی؟.

اولا ، قطعی اولارق ذهنمزده نه برفکر نه‌ده بر بیلکی موجود دکلدر. هر بیلدیکنی مطلقا خواس خمسه‌دن برینك لطفنه مدیون اولان دماغ بشر ، شبهه‌سز بك

آجینه‌جق برحاله بولنیور . چونکه برچوق خطالرینی اکثریا کندی کندینه اعتراف ایدن بو حواسه اعتماد ، اولدقجه تهلکه‌لی برمسلکدر . غلط سمع ، غلط رؤیت ، غلط تماس ، غلط شم ، غلط ذوق کبی غلطات بی نهایه آراسنده یوزوب طوردیغمزی پك اعلا بیلیرکن بوندن دها پك آز اول ارضی ثابت فرض ایتمك وبوخصوصده لایتزلزل برقناعت‌وجدانیه‌یه مالك‌اولمقله بوکونکی‌منظومهٔ شمسیه نظریه‌سنی برحقیقت محضه عد ایتمك بیننده بیوك برفرق موجود دکلدر ، ظن ایدرم .

بوکون هرکورولنه «واردر» دیه‌بیلمك ایچون اول امرده سرابك نه اولدیغنی بیلمه‌مك ، عکسك ، خیالك ، کولکه‌نك اولا یتناهی ملاعبنی انکار ایتمك‌لازم کلیر .

مطلقا اعراضیه ظانیه‌بیلدیکمز اشیایی ، شبه‌سز دائما تحول ایدن تأثیرات مختلفهٔ خارجیه‌دن قورتارارق ، آیریجه مطالعه ایده‌بیلمه‌مز ممکن دکل‌که هرشیئك ماهیت وحقیقتنه واقف اولابیله‌جکمزی ادعا ایده‌لم .

کونشك ضیاسیله دیکر برضیا آلتنده بشقه بشقه رنکلرده کوردیکمز برقماشك ضیاسز بریرده تمامیله

رنکدن تجرد ایده‌جکنی ، پارمقلریمزك صلابتنه نسبتله بزه پك سرت و پك صیجاق کلن جسملرك بردمیرجی النده غایت یموشاق وملایم کبی صفتلرله توصیف اولنه‌جغنی، صحیح الوجود بر آدمك، پك طاتلی و لذید بولدیغی بعض میوه‌لرك آز چوق مختل الصحت دیکرلرینه نظراً پك طاتسز عد ایدیله‌جکنی وکائناتده ، هیچ تغیر ایتمه‌مش ، شایان اعتماد حواسه مالك انسانلرك‌ده غیر موجودیتی دوشونه‌جك‌اولورسه‌ق ذهنمزده موجود بیلکیلرك ارتق قطعیتنه حکم ایده‌میز دکلی ؟ . .

***

ایکنجی جهت : ــ فرضا دماغمزده شایان اعتماد بعض افکار موجود بیله اولسه، اونلر بیننده‌کی مناسباتك تعیین صحتی ممکن اوله‌ماز .

چونکه انسان هر ایشتدیکنی دوشونمکه مقتدر دکلدر . دائما « بیلدیکی قدر دوشونه‌بیلن » انسانلرك حرکات مادیه‌لرنده اولدیغی کبی حرکات معنویه‌لرنده‌ده پك بویوك برجبریت اجرای حکم ایدر .

وقتیله شعر وتفکرده دوقتور پول دو بوآیه استناداً

یازدیغم برمقاله‌ده شو سطرلر واردی: « هرارزوایتدیکی شیئی دوشونه‌بیلمك انسانلره هنوز نصیب اولمدیغی جهتله نه‌قدر داهی اولورسه‌اولسون، شمدی یه‌قدر هیچ کیمسه کندی ناصیهٔ متعالیه‌سندن یکی برفکر استحصالنه موفق اولامامشدر. تفکراتمز دائما، هیچ برامر واراده آلتنه کیرمین بعض اشتراکات افکاری انتاج ایدر. و نتایج اوقدر قطعی وضروری درکه بلاتردد یکدیکرینی تعقیب ایتمکده کجیکمز، اونلرك معجزلرینی طرده، ملایملرینی تثبیته بیله وقت بولامایز، انتظاملری لایتغیردر. » برآز آشاغیده: « دیمك که قطعیاً کندی کندیمزه دوشونه‌میورز. دماغمز اویله برخوشخیالنمادرکه اوراده، برطاقم خارجی ضربه لرك تأثیریله اشکال مختلفهٔ تفکرات تحصل ایدر. و بو صورتله برکره حرکته کتیریلن برقسم دماغ اویانیقلغمزده فکرلر حاصل ایتدیکی کبی اویقومزده‌ده ینه او فکرلرك برشکل دیکری اولان رؤیالریمزی میدانه کتیریر. وبز بوتعاقب افکار ومحاکاتی اویورکن منع ایده‌مدیکمز کبی اویانیقکن‌ده منع ایده‌میز.

« بو حرکت دماغیه‌نك استقامت و وسعتی، طریق تمادیسنده راست کله‌جکی محقق اولان بعض مانعه‌لره، ینه

عین وسائط تجربیه وحسیه‌ایله وقتیله استحصال ایدیله‌رك حافظه‌مزه بریکدیرلمش دیکر برقسم افکار داخلیه‌یه تابعدر. ایشته اك عادی برجناسدن اك یوکسك برفکر داهیانه‌یه قدر هپسنده‌ده بوقطعی ومستقل تسلسل افکاری کورمك ضروریدر .»

دیمك که هرشیدن اول ایسته‌دیکمزی دوشونه بیلمك مزیتندن بیله محرومز. نره‌ده قالدی که تفکر اتمز وفکر لریمز بیننده‌کی مناسباتك تعیین صحتنه موفق اوله‌بیله‌لم؟!..

***

بوکا برده برمثال تطبیق ایده‌یم ، دائما سعادت دیه چیلدیران، چیلدیرارق کشفیات وموفقیات فنیه وسائره‌یه چالیشان جمعیت بشریه‌یی نظر دقته آلالم . ومبدأ سعی اولان فکر سعادت ایله اونك نتایج معکوسه‌سی بیننده‌کی منطقی (!) دوشونه‌لم :

ماقس نورداوك دیدیکی کبی جمعیت بشریه تمامیله کوته‌نك فائوستنه بکزمر . بو شخص مخیل دائما فن وسعادت آرقه‌سنده قوشویور . فقط قوشدیغی قدر

آرادینی شیدن اوزاقلاشمقده‌در . علوم وفنون، مدنیت کوندن کونه‌دنیانك هرطرفنه‌یاییلیور. هرکون یکی وخارقه‌لی برکشف ، یشامق وراحت ایتمك ایچین بر قولایلق ایجاد اولنیور. هردقیقه ارضی دها زیاده شایان اسکان و آلامی تسکین وتخفیف ایدیجی وسائط احداث اولنیور . فقط تأسف اولنورکه بشریت هرکون بر آز دها غیر ممنون، بر آز دها متهیج ، بر آز دها مضطرب، حاصلی بر آز دها بدبختدر .

کرهٔ ارض کوندن کونه واسع بر خسته‌خانه حالنه کیرمکده وانسانلرك هرنفسی برنالهٔ اوجاع وکدار حالنی آلمقده‌در .

دکزلری کچمك ایچین واپورلر ، وادیلری آتلامق ایچین شمندوفرلر ، هواده اوچمق ایچین طیاره‌لر ایجاد ایدن فن؛ عین زمانده انسانلره قان دوکمك ایچین پچاق وطبانجه ، شهرلری خراب ایتمك ایچین بومبا وطوپ اعطاسندن‌ده کری طورمیور .

مملکتدن مملکته ، قطعه‌دن قطعه‌یه، اقلیمدن اقلیمه کچیکز، هریرده ، هرکوشه‌ده سعادت، ممنونیت آرایکز، هرفرده ، حتی اك عالی ، اك مدبدب کاشانه‌لرك ، اك

زرافشان سرایلرك سكانه صوریكز آلاجغكز جواب:

— سعادتمی ؛ هیهات ! اونی پك اوزاقلرده آرا- ملیسكز . اولاجق !

حدودلره كیدیكز، اوراده روزكارلری دیكله‌یكز، ایشیده‌جكز سس : رعددر ، طراقه‌در . كوره‌جكز منظره : انسانلره قوجاق قوجاق سفالت‌واولوم طاشییان طوپلرك منظرهٔ دهشتری‌در ، حربدر، آلاجغكز قوقو: باروت ، دومان ، دینامیت قوقولری‌در .

داخله، شهرلره، پایتخت‌لره كلیكز. اوراده برحولوده كچینه‌مین ایكی خروس كبی وحشی ومخاصم ، انسانلر ، فرقه‌لر ، صنوف متخالفهٔ بشر كوره‌جكسكز .

اسكی حقیقتلری ، زمانمزه كوره دوغرو اولمسه‌لر بیله هر حالده دها آز فجیع ودها آز مخاطره‌لی اولان تخیلات قدیمهٔ بشریه‌یی فسخ وابطال ایدن حقایق‌موهومهٔ جدیده انسانلره میقروسقوبلریله برابر حویانات سفیله ومضره‌سنی كتبخانه‌لر طولوسی اوراق وآثاریله برابر- علل نامعدودهٔ عصبیه‌سنی‌ده تقدیم ایتمشدر .

ایشته افعال بشرده‌كی منطق (!) . . .

بر آز تاریخی اولان بو مطالعاتدن صوکرا منطقك هیچ برزمان وهیچ بریرده عینیت وقطعیتی محافظه ایده‌مه‌مش اولدیغنی ده سویله‌ملیدر . هرعصرك ، هر مملکتك ، حتی هر شخصك کندینه کوره آیری بر منطق بولندیغنی تصدیق ایتمه‌جك کیمسه یوقدر ظن ایدرم . بر زمانلر دره‌بکلکنی ، افندی ـ اسیر نظریه‌سنی ، آغاجدن وطاشدن معمول معبودلره قربان ذبحی کبی فجایعی مدافعه ومحافظه ایدن شی شبهه‌سز منطق اولدیغی کبی بو کونکی حریت ، عدالت ومساواتی تأکید وترصین ایدن شی‌ده منطقدر . صوکرا هرمملکتك ، هرقطعه‌نك ، حتی هربلده‌نك کندینه مخصوص برمنطقی اولدیغنی‌ده اونوتمیه‌لم . بوحقایقی پك اسکیدن بری کشف ایتمش اولان عربلر « مصائب قوم ، عند قوم فوائد » دیمشدر ، آوروپالیلر « فکری آچمق ایچون اك برنجی واسطه سیاحتدر . » طرزنده‌کی ضرب مثللریله یالکز بریرك هرحالده خطا آلود بولنان منطقنه صاپلانوب قالمه‌نك ضررلرینی ایضاح ایتمك ایسته‌مشلردر . وینه بوخصوصیت منطق قضیه‌سنه بناءً درکه مسائل اجتماعیه‌ده بیله « عرف بلده » اساسی نظر دقته آلنیر .

هرشخصك ده آیری برمنطقی وار : دیمشدم . اوت «هریول رومایه چیقار» قول مشهوریله برونتیه‌ری متمادیاً رومایه یعنی اسکیلك وخرستیانلغه طوغرو سوق ایدن منطق ، مثلا رونانی بلا فاصله اورادن آیریبور ، اوزاقلشدیریبوردی. کذلك شهاب الدین سلیمانی اولانجه قوتیله اسکی اخلاقه دشمن ایدن شی کندی خصوصی منطقی اولدیغی کبی بالعکس رائف نجدت و م. رؤف بکلری ده معهود اخلاقك مدافعلکی درکه سنده براقان سبب ده بنه کندیلرینه مخصوص برنوع منطقدر .

وبیلملیدرکه بو ، دائما بویله اولمشدر، بویله اولیور، الی نهایه ده بویله اولاجق ، هیچ برزمان قطعی و عمومی برمنطق وضع وتأسیسی ممکن اولهمیه جقدر. بونی وبوندن تولدی متحمل اولان محذورلرله مناقشات متمادیه‌یی دوشونن عقول عظیمه «اجتهاد»نامیله برقولپ اویدورمشلر، « هرکسك اجتهادی آیریدر ، هیچ کیمسه دیکرینك اجتهادینی نقص ایده‌مز .» دیمشلردر .

بو مسئله‌ده بیتدکدن صوکرا فکرلریمزك وحقایقك نصل تبدل وتحول ایتدکلرینی آ کلاتهلم :

آوروپانك بیوك مؤلفلرندن بری ینه عین بوبشریتی اوزون مدت، بلکه بشیوز سنه، بیك سنه، متمادیاً یشامش بر فرده بکزه‌تیور . بر فردکه اطرافنده بر چوق آرقداشلری وار، اونلره آلیشیور، اونلری سوییور، برمدت اونلرله یشایور ، اوقدرکه بتون لذائذ حیات ، بتون وارلق ، بتون حقیقت نظرنده اونلردن ، او آرقداشلردن عبارتدر . بو ظن بوبویور، ایلریلیور، کسب قوب ایدییور . فقط اصلا کندیسی قدر طویل العمر اولمیان بو آرقداشلر برر برر خسته‌لنیورلر، اولو-یورلر، بشریت دینیلن شخص ابدی بوافول ایدن رفقا-سنك آلام عدمنی ممکن اولدیغی قدر حس ایتمکله برابر ینه دیکر رفیقلر آلده ایتمکدن کری قالمیور. فقط بونلرده اوله‌جکلر ، بونلرك ده یرلرینی باشقه‌لری طوته‌جق و بشقه‌لرینی‌ده دیکرلری استخلاف ایده‌جکدر . ایشته بو رفیقلر فکرلریمزدر . جمعیت بشریه‌نك ، انسانلرك فکریدر . بشریت یشادقجه ذکا ، دماغ ، جملهٔ عصبیه اوموهوم هماى سعادتی کشف ایده‌بیلمك ایچین چیلدیر-

دقیقه اونلر دوشه‌جك، اولدجك والی‌الابد تبدل وتناسخ ایده‌جکلردر .

بیلملیدرکه هر حقیقت‌ده بر فکردر . عصرك ، محیطك ، حادثات اجتماعیه‌نك و زمانه نسبتله کشفیات علمیه وفنیه‌نك فکریدر. بناءً علیه حقیقت‌ده‌تبدل ایدر، دوشر ، اولور، چورور، دکیشیر ، حقایق اشیا ثابتدر. دینلن هنوز اونك ماهیتنی بیله آکلایه‌مامشلردر . بو دنیاده تجربه‌یه‌مستنداولمیان هرشی‌یالان، ومنطق‌بریلانجی شاهددر .

« دوشونیورم: دیمك که وارم. دوشونجه‌مده نقصان حس ایدییورم، دیمك که ناقصم. برشی ناقص‌اولمق ایچین اونك برده تمامی اولمق‌ومادام‌که بن ناقصم، بن‌دن غیری برده تمام و مکمل موجوددر؛ دیمك ؛ بوش بریمك ماصه‌سنه اوطوروب‌ده معده‌مده یمك ناقصدر. هرناقص اولان شیئك تمامی واردر. تمام ایسه یا بنده‌در یاغیری‌ده‌در . ماصه ایسه بندن غیری‌در ، او حالده ماصه‌ده یمك واردر. دیمکه بکزه‌مزمی ؟ »

نتیجه :

مطلقا بیلدکلری قدر دوشونه‌بیلن . دائرهٔ معلومات

وعرفانلری داخلنده محاکمات وتفکراته مقتدر اولان انسانلر، بو زوالسز مخلوقات اویله‌غریب برخاصهٔ انانیته مالکدرلرکه مطلقادوشونه‌رك حقیقتی کشف ایده‌بیله‌جکلرینی ظن ایدرلر. حالبوکه بوخیالدر، بیهوده‌در. بوشدر. بوزلرله دوکوشمه‌دن قطعاری کورمك. مکمل برتلسقوبه مالك اولمادن سیارات حقنده تتبعات یاپمق؛ تخمی بولمادن بغدای زراعتنه قالقیشمق قدر معناسزدر.

بوبویله‌اولدیغی کبی «شمدیلك قانع اولدیغم شوحقیقتلری یکدیکریله مقایسه ایدرك و بیلمم نه یاپه‌رق بر اوچنجی حقیقت الده ایده‌بیلیرم» دیمك‌ده طوغرو اولماز. قطعیاً طوغرو اولمادیغنه وآنجق نسبی برقیمتی بولندیغنه امین اولمه‌مز لازمکلن بکی برفکری بیله مطلقا مادی برتجربه‌دن صوکرا قبول ایتملی، و:

منطق یوقدر، تفکرات بشر عادات وتجربه‌یه استناد ایدر.

فرضیه سنی هر زمان نظر دقته آلمالیدر.

هامش: بومقالهم خصوصی و بلکه غیرکافی تجربه و تحریاتمه مستنداً یازلمش اولدیغندن بردنبره بوکا اینانیورمك‌ده برنوع منطق (!) اولور.

حقیقت نرده ؟ ...

ملخصاً ماقس نورداودن

مندرجات : بربانکر زوجه‌سی نصل دوشونیور ـ کتاب یازمقمی، باقارا اوینامقمی دهاایی ـ چیرکین بر قادین ، دنیا کوزلی ـ ویقتورثوغونك عید ملی‌سی ـ غزته‌لرك روایتی ـ (۱۵۰۰۰)دن (۰۰۰ ۰۰۰) ه ـ بر آز تاریخی دوشونه‌لم ـ طبیعته دائر بیلکیلریمز ـ ارضك؛ محوری اطرافنده قاچ ساعتده دور ایتدیکی معین دکلمی؟ـ هرچل، زوالللی آدام !.. ـ واشینغتونله کپستاد اره‌سنده‌کی مسافه بیله تعیین ایدیله‌میور. نرده‌قالدی مسافات جویه ؟.. ـ ریاضیات خیالمی ؟ ـ بروقعه‌نك بیك شاهدی وار ، هپسی باشقه درلو سویلیور ! ـ شخصی ، غیر شخصی ـ علوم طبیعیه‌ده قطعیت یوق ـ تحلیلمی تخریبی ؟ ـ حواسمز مغفلدر ـ عشق، نفرت ـ هرشی عضویتمزده ـ اوحالده دائما (کندیمزجه) دیه‌لم . ـ

بر کیجه هر نصلسه بر صالونده وبویوك بانکرلردن برینك زوجه‌سنك یانده بولندم . بالطبع کوروشمك ایجاب ایتدی . کندیسنه تعلقی اولان شیلردن بحث ایتمك ضروری ایدی . بر قاچ جمله تعاطیسندن صوکرا ارزو اولنان زمین میدانه چیقمقده کیکمدی وسوز

مادامك صولره اولان اك صوك تنزهنه انتقال ايتدى . اوراده «ترووبل» ده كندیسنك نه‌قدر خوشه كيتديكنى بويوك بر وجد ايچنده آكلاتمغه باشلادى. بركون ظن ـ فنده ، هركسى حيرتنـدن چيلديرتان متعدد توالتلر ياپديغنى وكيجه غازينـوده « باقارا » اوينادیغنى ايضـاح ايدييوردى .

بو بدلاجه كوه‌زه‌لك بنم جانمى صيقمشدى. كندیمى ضبط ايده‌ميه‌رك « موجوديتى دها معقول بر صورتده صرف ايتمه‌يى حياتنده بركره‌جك اولسون تخيل ايدوب ايتمديكنى » صوردم .

بويوك بر عزم ايله : — خاير ؛ ديدى ؛ انسـان نه‌زمان كندیسنه بويوك برحظ و ذوق ويره‌ن برشـيئى ياپارسه اووقت معقول بر ايش ياپمش اولور . وياپيلمسى ايجاب ايدن‌ده آنجق بودر .

آرتق كندیمى طوتمق ممكن دكلدى : — فقـط دوشونميورميسكزكه ؛ ديدم ؛ عين كونده متعدد توالتلر ياپان وبويوك برحظ تأمين ايتديكنى سويلديككز «باقارا» كيجه‌لرى كچيره‌نلره برآزده آجيمق ايجاب ايدر .

آلدیغم جواب پك آجی ایدی. بردنبره : — هرکس کتاب یازامازکه . . . دیدی .

— اوت ، بو دوغرو ، فقط هرحالده ، کتاب یازمق ، بو سزك یاپدقلریکزدن دها معقولدر .

— اصلا ! بونلر بربرندن هیچده فرقلی شیلر دکل . بری بر قسم خلقی ، دیکری ده ، دیکر بر قسم خلقی محظوظ ایدر . نتیجه هپ بر . . .

— اکثریت بوفکرده دکلدر ، ظن ایدرم .

— ذاتاً بو قطعی بر حکم دکلدرکه . . . بنم محیطم تمامیله بویله دوشونور . دیکر محیطلرك ایسه بنجه هیچ اهمیتی یوق !

— فقط الکزیاده احترام وتقدیر اولنانلر ، اویوندن وبوش شیلردن زیاده مساعیٔ فکریه ایله مشغول اولانلردر. وبوکون بر صاحب قلم شبهه سز بر باقارا اویونجیسندن وبر توالت مراقلیسندن دها زیاده شایان ستایشدر .

بو سوزیمه قارشی غیر قابل تقلید بر شیوهٔ استخفاف فکارانه ایله : ـ اویله ظن ایدرسکز ؛ دیدی ؛ بن بویله بر حالك اصلا فرقنده اولمادم . . نره یه کیتدی ایسه م اورالرده کتاب یازانلردن زیاده ایی باقارا اوینایانلرك

وتوالت مراقلیلرینك تقدیر وتبریك اولندقلرینی کوردم.

مناقشه دها ایچه دوام ایتدی. وبن ممکن اولابیلدیکی قدر فکریمی مدافعه‌ده دوام ایتدم. فقط نتیجه اولارق بر انهزامدن بشقه برشی قزانه‌مدم. میدانده یکدیکرینه مخالف ایکی رأی واردی که هرکس کندینك کنی حقیقت محضه اولمق اوزره قبول ایدییور. واصلا دیکرینی طوغرو بولمیوردی. یعنی بریمزك اعتقادی یانلنده دیکرك دلائلی هیچ حکمنده قالدیغی کبی هرکسك کندی دلیلی کندیسنه غیر قابل اعتراض بر شکلده، قطعی ومطلق کوریییور، هر ذکا ایچون حقیقتك آنجق بو، وخطانك دیکر جهتده بولنه‌جغی اعتمادینی حاصل ایدییوردی.

***

دیکر بر قادین طانیرم که پك چیرکین، حتی برآزده قانبوردر. هله ذکاسی مطلقا برقازك کندن دها آشاغیدر. بونکله برابر ارکك مجالسنی سوه‌ر، اورالرده اوقدر آچیلیرکه همان ارککلر کندیسنه ابذال التفات ایتمکه باشلارلر. چونکه سرعتله اکلاشیلیرکه بو قادین کندینه التفات ایدلمسنی سوییور، بو التفاتلر ندقدر چوق وآلایی دخی اولسه قبول وتحمله آماده‌در. ایشته بو

صورتله مظهر اولدیغی کویا ـ توجهلر صوك درجه کسب مبذولیت ایتدی . حال حاضرده قرق یاشنه یاقلاشان بوقادین قدر حیاتنده مسعود وبختیار یاشامش هیچ کیمسه یوقدر . اویله اعتقاد ایدرکه دنیادهکی قادینلرك الك کوزلی . الك لطیفی . الك ذکیسی کندیسیدر ، هر کورمن ارکك اودقیقهده عاشق اولور ، حتی بر آز علیل اولسی اونی دها زیاده سویملی بر حاله قور وبوصورتله فسون حسنی تحمل ایدیلهمیهجك بر درجهیی بولور . بونی ارککلرده سویلیور . واقعا بعض قادینلر بوفکرده دکللرسهده اونلرك برر رقیب اولدیغی وکندیسنی چکمدکلری نظرنده آشکاردر ! ایشته بو صورتله اعتقاد ایدن بو قادینه آرتق هیچ کیمسه ؛ ارککلر طرفندن کورمش اولدیغی التفاتلرك برر درلو آلای اولدیغنی آکلاتهمیهجق و زواللی ، حتی ئولورکن : « حیاتم بر مظفریت عاشقانه ایچنده کچدی . بوتون ارککلر ، کوزللکسی ، ذکامی ، عشوهمی تصدیق ایدییورلردی . بناءعلیه بنمله برابر قادینلقده أولیور!»دیه اعلان افتخار ایتمکدن کندیی آلامیهجقدر . چونکه بو حال نظرنده برحقیقت مطلقهدر. وهیچ برشی بوحقیقتی تغییرایدهمز.

۱۸۸۱ سنه‌سی شباطنده پارسلی بر قاچ کنج ، ـ بیلمم هانکی موقت غزته‌نك محررلری ـ ایسترلرکه هرکس کندیلرندن بحث ایتسین . دوشونورلر ، طاشینیرلر . ویقتور اوغونك نامنه بر « عید ملی » ترتیبی قرارلاشدیررلر و همان آرالرنده بر « ویقتور ـ اوغو بایرامی » قومیته‌سی تشکیل ایدرلر . بالطبع بو بایرامی حقیقةً یاپه‌جق اولان اشخاصك مساعده‌سنی استحصال ایتمه‌دن هر بریسی بو قومیته‌نك اعضاسندن اولور . اسامی سریعاً غزته‌لرده انتشار ایدر . توزیع اولنان ره‌قلاملری ، اعانه بیلتلرینی هیچ کیمسه رد ایده‌مز . و هرکس حریتسزلکه اتهام ایدیله‌جکی قورقوسیله بو فکره اشتراك ایدر . بو صورتله عمومیت اینانیرکه بو حال یوز بیك ذهنده بردن ، غیر اختیاری حصوله کلن بر فکر ملیت پرورك تظاهرندن بشقه بر شی دکلدر. مشاهیر بیله بو جریانه قاپیلمقدن کندینی قورتاراماز . حتی ممالك سائره‌ده‌کی صاف یاخود حریص شهرت کیمسه‌لرده ایسه قاریشیر . پارس غزته‌لرنده اسملرینك طبع ایدلمسی ایچون بونی مهم بر فرصت عد ایدرلر .

بناءً علیه تعیین اولنان کونده عید عظیم ملی اجرا

ایدلدی . آشاغی یوقاری اون بش بیك کشیلك بر خلق ویقتور اوغونك أوینك اوکندن کچدی . بونلرك آره‌سندن تقریباً ایکی بیکی صاتیجی ایدی . غلبه‌لقدن بالاستفاده مادالیون ، رسائل موقوته وسائره کبی شیلر صاتیورلردی . هیچ شبهه‌سز اون‌بیك کشی سائقهٔ مراقله بورایه کلمش ، بو بادهوا اکلنجه‌دن حصه‌دار اولمق ایستیوردی . بونلرك ایچنده ویقتور اوغونك آثارینی دکل ، برشعرینی اولسون اوقویانلر نصف درجه‌سنی بیله بولامیور . و آنجق اوچ بیك صاف قلبلی ؛ حقیقی برحس ملیت پرورانه ایله بورایه طوپلانمش اولیوردی .

ایرتسی کون پارس غزته‌لری بشیوز بیك کشیلك برجم غفیرك ویقتور اوغویی برحس حقیقیٔ صنعتکارانه ایله سلاملادیغنی ، تکمیل پارسك ، بو ، عالمده یکانه اولان عید ملیه شاهد اولدیغنی و بوتون عالم مدنیتك، شیمدیه قدر هیچ بر فانیه نصیب اولمیان بو شانلی یوم مسعدتك تبریکی ایچون پارسه قوشدیغنی اعلان ایتدیلر .

احنبی غزته‌لری همان بوحوادثی نقل ایتدی، حاصلی

وقعه اوقدر بویودی وانتشار ایتدیکه بوتون دنیا مسئله‌نك حقیقت و جدیتنه اعتقاد ایتدی . بناءً علیه مستقبلك مورخلری ، بالخاصه مورخین صنعت و مدنیت تکمیل دنیایی قاپلایان بو وثائقه استنادا بو عید ملی‌دن بحث ایدرلرکن اك کوچك بر تردده بیله دوچار اولمقسزین « بشیوز بیك » رقمی قید ایده‌جکلردر !..

ایشته بیکلرجه کشینك کوزلری اوکنده جریان ایتمش بر وقعه‌نك حقیقتی !..

ایچنده یشادیغمز شرائط طبیعیه‌یه دائر نه‌لر بیلد - یکمزی برکره دوشونه‌لم . کورونمشده پك بسیط اولان بر چوق وقایع واردرکه غیر واضح و غیر معیندر ! قوی و ثابت کبی کورونن بر چوق قوانین ؛ دقتلی بر مترصدك آیاقلری آلتنده تهلکه‌لی بر صورتده تتره‌مکه، صاللانمغه باشلار . حالبوکه دیکر طرفدن تحصیلی ناقص بر طاقم کیمسه‌لر صاف‌دلانه بر صورتده بو وقایع وقوا - ینه اعتقاد ایدرلر ، صانیرلرکه بونلر غیر قابل تزلزل حقیقتلردر . فقط بالذات تدقیق و تجربه ایله اشتغال ایدن جدی و حقیقی عالملر دنیاده قطعی و ثابت هیچ بر شیئك موجود اولمدیغنی ، اشیانك ، مثبت و منفی

ایکی حکم متضادی محتوی بولندیغنی پك ایی بیلیرلر .

هرزمان بویوك بر جدیتله ارض ایله کونش اراسنده‌کی مسافه‌نك قطعیاً تعیین اولنمش اولدیغندن بحث ایدرز . حالبوکه دیکر طرفدن هنوز واشینغتون وکپستاد کبی عالم مدنیتك اورته‌یرنده واقع ایکی رصدخانه اراسنده‌کی مسافه‌نك بیله قطعی بر صورتده تعیین ایدیله‌مه‌مش اولدیغنی کورورز ! چونکه حال حاضرده اك بویوك راصدلرك اك یکی و مکمل الات ایله بو خصوصده اجرا ایتمش اولدقلری مختلف حسابات بیننده بر انکلیز میلی یعنی مجموع مسافه‌نك اون بیکده بری قدر بر فرق موجوددر .

کذلك بر یوم نجمینك مقداری یعنی ارضمزك کندی محوری اوزرنده بر دفعه اجرای دور ایتدیکی مدت تمامیله معین اولمدیغی کبی بو محورك وضعیتی ، دها دوغریسی محور ارضك محرك ارضدن درجهٔ انحرافی‌ده دائما شبهه‌لیدر . شمسك درجهٔ حرارتنه کلنجه فوق الصفر ایکی یوزله یکرمی بیك آره‌سنده بولندیغی ادعا اولنوب طورورکن ویلیام هرچل اسمنده اولدقجه خاطری صایلیر بر عالم مرکز شمسك جامد وسطحنك

بر طاقم مخلوقات حیاتیه ایله مسکون اولدیغی سویلیه‌رك غایت کولنج بر وضعیتده قالمشدر .

اوحاله علوم : شیمدی‌یه قدر هیچ بر حقیقت کشف ایده‌مه‌مش اولدیغی کبی الك بویوك ذکا ومحاکمه اربابی‌ده اونی ادراك ایده‌مه‌مشدر .

- کره علوم تاریخیه‌یه بقالم ! بوعلوم ماضی‌ده کچن برطاقم وقایعك حقیقتلرینی بولمغه چالیشیر . حالبوکه او وقایعك بوکون ، آنجق بر یاد ضعیفی . یاخود پك خفیف و معناسز برقاچ ایزی قالمشدر .

واقعا علوم تاریخیه‌یی بوسبتون‌ده هیچه ایندیرمك ایستمیورم . بوعلوم آنسیقلوپه‌دیلرك الك مراقی ویکانه بر قسمیدر . چونکه بو قسم بوتون دیکر علملر کبی تصورات و تصدیقات ایله . نظریات و قوانین طبیعیه مواجهه‌سنده تکون وتحصل ایتمزلر . اونلر وقایعك نه صورتده حس اولوندقلرینك تعریفاتندن تشکل ایتدکلری کبی اکثریا کندیلرندن اولمیان سوس و چرچیوه‌لری‌ده قبول ایتمکه چالیشیرلر .

شوقدرکه اکثریا بوچرچیوه‌لر غیر قابل احترازدر . وقایع اولدیغی کبی یازیلمساز ، یازانك طرز تلقیسی ،

مسئله‌نك دیكرلریله مقایسه‌سی ، كندیسندن اول وصو كره‌كلرله ارتباطی ، ظاهری و حقیقی سببلری بر چوق خطا وقوعنی انتاج ایدر . چونكه اصلندن « غیر شخصی : اوبژه‌قتیف » اولان وقایع ، یازیلیركن ، تصنیف ایدیلیركن یازانك و تصنیف ایده‌نك طبیعت و مزاجنه كوره بر شكل كسب ایدر و « شخصی : سوبژه‌قتیف » اولور . چونكه بر شی‌ده مخیله نه قدر چالشمشه اوشی مطلقا اوقدر سوبژه قتیف اولمشدر . مثلا اك قطعی فرض اولنان ریاضیاتی آلالم : دنیاده ریاضیات قدر غیر ثابت و خیالی بر شی یوقدر . چونكه ریاضیات حواسمزدن بری واسطه‌سیله ادراك ایدلمش وقایعدن دكل ، مخیله‌مز واسطه‌سیله كشف ایدلمش نتیجه‌لردن تحصیل ایدر . حالبوكه تاریخ بویله‌دكلدر ؛ ماده جهتیله واقع در وحس اولنمشدر . انسانلر بونده بیله تامیله حقیقته واقف اولامیورلر . چونكه ادراك حقیقت انجق دماغ واسطه‌سیله اولیورسه اونك ده حال حاضرده‌كی عدم مكملیتی معلومدر !

واقعاتاریخ آنجق وقایعك تثبیتندن عبارتدر . دینیور ؛ فقط بونی تثبیت ایدن دماغ او وقایعی تعریف ایتمكه

ونهايت كندى طرز تلقيسى كبى تدوين ايتمكه مجبوردر . حالبوكه طرز تلقى ايله وقعهٔ حقيقيه اراسنده دائما بويوك بر اختلاف بولنور . بونك سببنى بولمق ده مشكل دكل : وقعه يا غايت اهميتسز اولور ، دقتى موجب اولماز ، ايى ترصد ايديلز . دماغده براقديغى ايز غايت ضعيف وغير واضح در ؛ ياخود پك مهم اولوركه ايلك صفحاتنده انسان بوتون دقت كسيلير . فقط قدرت عصبيه بو دقتك الى نهايه دوامنه مساعد دكلدر . يواش يواش دماغ يورولور ، تشوش ايدر و حادثات متعاقبه بر رؤيا منزله‌سنده قالير .

ايشته بونه برمحاربه‌ده ، نه بروقعهٔ اختلالده ، نه‌بر پارلمنتو حادثه‌سنده ، هيچ برشخص تماميله كندينه‌حاكم اولامامش . باشدن وقايعى پك ايى تدقيق وحفظ ايتديكى حالده بالاخره يكديكرينه قاريشديرمش وتفصيلاتنى غيب ايتمشدر . بونك ايچون بر وقعه‌يك بيك شاهدى اولسه و بو شاهدلر آيرى آيرى سويله‌تيلسه‌لر مطلقا افاده‌لرى بشقه بشقه اولاجغى وتماميله تطابق ايتيه‌جكى كبى اكثر اختلافاتك‌ده اك

مهم و هیجان آمیز نقطه حقنده ظهوره کله‌جکی شدتله نظر دقتی جلب ایدر .

بروقعه‌یی ، ساعت کبی ایشلیه‌رك هر ثانیه‌یکی برفطو - غرافی چکن نامتناهی بلاقه‌لی بر آلت ایله ضبط ایدوب طوریبورکن آلتك برایکی دقیقه‌لق برتوقفی مسئله‌یه نه‌قدر سکته ویریر!... بونك اهمیتی معلوم‌ایکن بش‌دقیقه متمادیاً عین شیئله مشغول اولامایان وکوزلریله ، قولاقلریله حاصلی هرحاسه‌سیله محیطنده جریان ایدن دیکر وقایعه‌ده یابانجی قلمامغه چالیشان ونهایت الحاآت عصبیه و حوایج ضروریهٔ بشریه آلتنده حتی بیکلرجه دوشونجه‌لرینك آراسنده راحتسز بولنان بر انسان — تخیل اولنه بیلر - می‌که — کوزلرینك اوکنده جریان ایدن وقعه‌نك حقیقی وتام بر شاهدی اولسون !..

بناءً علیه هرترصد شایان اعتماد اولمدیغی کبی غیر شخصی‌ده عداولنه‌ماز . و بونك ایچون تاریخك‌ده قطعی و حقیقی بر علم اولمق اوزره قبولی قولای دکلدر . خصوصیله تاریخ ؛ یاد وقایع اولمقدن چیقاریلیرده بر علم طبیعی حالنه صوقولمق واوکا برده محاکمه علاوه ایدلمك ایستنیرسه او زمان مسئله بوسبتون کسب مغلقیت ایدر .

بزه دیرلرکه : « انسان تاریخ واسطه‌سیله استقبالی کشف ایدر . نصل تقویملر واسطه‌سیله اوکمزده‌کی سنه کونشك کسب ایده‌جکی احوالی ، صیجاقك ، صوئوقك درجه‌سنی کشف ایده‌بیلیر سه‌لك تاریخ واسطه‌سیله‌ده وقایع مستقبله‌یی اوکره‌نیرز . چونکه کونش نصل بو کائناتك بر جزئی ایسه انسانلرده او کائناتك برر جزئی‌در . وکونشك حرکات و احوالی تعیین ایدیجی قانونلر نصل قابل‌وضع ایسه انسانلرك حرکات و احوالی تعیین ایدیجی قانونلرده قابل وضعدر . چونکه تفکرده بر فعل عضویدر . اوده قوانین طبیعیه تحت تأثیرنده تحصل ایدر . » ایی اما ، بو قبول اولنورسه تاریخك برمجموعهٔ خطیئات اولمسندن بشقه برنتیجه حصوله کلمز. چونکه هرشی حواسمزله اوکرهنیلیر و حواسمزله اوکره‌نیلن شیلر « شخصی » اولور .

دیکر بر مسلك تاریخی وارکه بر وقعه‌دن زیاده او وقعه‌یی حصوله کتیرن اشخاصك تدقیقی توصیه ایدیور . دییورکه : « وقایعك اساسنی روحلرده ، اعصاب بشرده آرامالی » فقط اوزمان حصوله کلن علم . تاریخ دکل پسیقولوژی اولور . وانسانلری

طبیعتدن آییرمق و اونلری مجرد اولارق تدقیق ایتمك اقتضا ایدرکه بوده عدیم‌الامکاندر .

تاریخی علوم طبیعیه درجه‌سنه چیقارانلر و قوملرك عادتا آغاجلرکی قوانین طبیعیه تحت تأثیرنده یشامقده اولدقلرینی ادعا ایدنلرده آز دکلدر . مثلا بر قوم محاربه ایدییور ؛ چونکه آچدر . بر قوم راحت طوریبور . چونکه احتیاجاتنی دفع ایتمشدر . ایشته بویله کتلهٔ اجتماعیه‌لری تحریك ایدن اسبابك هیئت مجموعه‌سی تاریخی تشکیل ایدر ، دکلسه اسملرك سنه‌لرك اهمیتی هیچدر . . .

بو طوغری بر اصول اولا بیلیردی ، فقط حالا سیاسیات تعبیر ایتدیکمز مهام امور پارلمنتولردن ، مجالس وکلادن اول پرنسیلرك اودالرنده، بویوك آقترپسلرك لوجه‌لری آراسنده حل ایدیلمش اولسه‌یدی !... وحکومتلر اقوامك رفتار طبیعتلرینی محافظه ایده‌جکلری یرده اورفتاری بوزمغه چالیشمسه‌لردی ! ..

ایشته برچوق نظریات که اساسسزلقلری میداندە!.. طوغرو اولق احتمالری ایله یاکلش اولمق احتمالری

یکدیکرینه مساوی . صوکرا بو کبی نظریه‌لر اوزرینه مؤسس علومه نصل اعتماد جائز اولور ؟ . .

حقایقه دهازیاده تقرب ایتمك اوزره تحلیل اصولندن بحث اولونیور . بنجه تحلیل بر شیئك حقیقتنی میدانه چیقارماز ، بالعکس میدانده بر حقیقت وارسه اونی محو ایدر : مثلا اوکمده رسمی البسه‌سنی لابس برعسکر وار. هیچ تردد ایتمه‌دن بو آدامك بر عسکر اولدیغنه حکم ایدییورم . شیمدی تحلیلاته باشلایه‌لم . اولا ؛ اوزرنده‌کی اونیفورمایی چیقارتمق ایجاب ایدییور . فقط میدانده دها غیر واضح ، دهاعمومی برحادثه حصوله کلیور وبن قارشیمده عرق ابیضه منسوب بر آدام بولیورم . شاید تحلیلاتی دها ایلریلتمك ایجاب ایدرده بو آدامك دریسنی‌ده صویه‌جق اولورسه‌ق بوسفر کندیسنك بلکه جنس ابیضه منسوبیتی‌ده آکلاشیله‌میه‌جقدر . بر خطوه دها اجرای تحلیل و مثلا عضلاتندن بر قسم قلیلك تدقیق المزده‌کی جزؤك انجق بر حیوانه منسوب اولدیغنی آکلاته‌جق و اوده تحلیل اولنه‌رق اقسام اولیه‌سنه آیریله‌جق اولورسه میدانده هیچ بر وصف وطبیعت

خصوصیه قلمیه‌رق منظومهٔ شمسه عائد مواد ابتدائیه‌دن غیری هیچ بر شیئه دسترس اولنه‌میه‌جقدر .

چونکه نظریمزده حقیقت دینلن شیلر برر عوارضدرکه اجرای تحلیل اونلری تثبیت دکل بالعکس ازاله ایدر و بو صورتله سعی ؛ بزه عسکرك حقیقتی اوکرتمز، بلکه شکلی‌ده اورته‌دن محو ایدر .

معلومدرکه حواسمزله ادراك ایتدیکمز تکمیل حقایق حرکاتدن تشکل ایدر . برثانیه‌ده ۱۶ بچق ایله ۱۶,۸۹۶ عددلری آراسنده اهتزاز ایدن هرحرکت ، عصب سعیمزله قابل تعداد یعنی ممکن‌الادراکدر. کذلك ثانیه‌ده ۳۹۵ ایله ۷۶۵ میلیار اراسنده اهتزاز ایدن هرحرکت عصب بصریمزله قابل تعداد یعنی ضیا و رنك حالنده رؤیته صالحدر .

شو حالده ثانیه‌ده ۱۶,۶۹۸ میلیاردن دها یوکسك و ۱۶ بچق ایله ۳۹۵دن دها آز اهتزازاتی حساب یعنی ادراك ایده‌بیله‌جك برعضویمز موجود دکلدر. حالبوکه کائناتك تکمیل وقایعی انجق بو اعداد آراسنده‌می محصوردر ؟...

کذا معلومدرکه هرحادثه کیفیتاً یکدیکرینك عینیدر.

یالکز کیتماً بربرندن افتراق ایدرلر . بو افتراقك هر درجه‌سی ایسه انسانلرجه قابل ادراك دکلدر . ایشته بو صورتله برتحلیل‌ده بزی بویله برنتیجه‌یه ایصال ایدییور!

یعنی حسن وقبح ، ضیا و ظلمت ، حظ وکدر اصلنده عین شی یعنی‌حرکت اولیور. شوقدرکه ارالرنده عدد اهتزاز فرقی وار .

مادامکه اویله‌در ، نصل اولیورده هپسنی بر درلو حس‌ایده‌میورز . بریسی لطیف، دیکری منفوراولیور، بریسندن خوشلانیور، دیکرندن کدر طوییورز؟ ایشته تحلیل نظرمزده معین الاوصاف اولان بر طاقم حادثاتی عمومیلشدیرمك و اوصافی غائب ایتدیرمکدن بشقه بر شیئه یارامیور !

بوندن آکلاشیلیورکه برشیئی تحلیل ایدییورز دیه شکل حاضرینی تخریب ایتمکدن بشقه برشی یاپمیورز ، حالبوکه شکل حاضرده بر اساس دکلی ؟. بو حال عادتا بر صوغانك ایچنده نه وار دیه مراق ایدن چوجغك حالنه بکزه‌یور . بو چوجق برر برر صوغانك قاتلرینی قوپاریور. نهایت النده هیچ‌برشی قالمیورده ینه‌مقصدینه واصل اولامیور . ایشته « غیر شخصی : اوبژه‌قتیف »

حقیقت آرایانلرده بو چوجقه بکزرلر . تحلیل و تدقیق اوغرنده هرشیئی غائب ایدرلرده بویله بر حقیقتك غیر موجودیتنه اینانمق ایستهمزلر .

شیمدیيه قدر سرد اولنان مطالعاته دقت ایدیلهجك اولورسه کورولورکه بزم عضویتمز خارجنده نه رنك، نه سس، نهرایحه، نهده حرارت واردر. بوتون بواوصاف، اشیایه عضویتمزدن علاوه اولنیور . و انجق بو علاوهیه قابلیتلی اولانلر بزجه ممکن الادراك بر حاله کلیور . دیکرلرینی هیچ حس ایتمیورز بیله . شو اساسه کوره « غیر شخصی » هیچ برشی موجود دکلدر . هرشی شخصاً قابل ادراکدر . وهرشخصه کوره آریدر . بناءً علیه حقایق خارجده دکل، کندیمزده آرامق وبولدیغمز نتیجهلره «کندیمزجه» وصفی علاوه ایتمك اقتضا ایدر .

اوچنجی قسم

ادبیاته دائر

ادبیات قطعیاً مضردر !

— احمد هاشم بکه اتحاف اولنور —

بر مقدمه. غرض نه‌در ؟ — ادبیات وشعر — شعرك انواعی — اعتراضلر — مثاللر — هر شاعر مریضدر — فیزیولوژی نقطهٔ نظرندن ادبیات — خیالك منشئی — ادبیاتك شخصی ضررلری — ادبیاتك جمعیته‌ضررلری — مرض شعر قابل تداوی‌میدر ؟ — بر نتیجه

بر قاچ آی اول انتقادات ادبیه مناسبتیله جرائد موقوته‌دن بریسنده ادبیاتك منشأندن بحث ایتمش وپك مهم مضرتلری اولدیغنی سویله‌مشدم . ظن ایدرم‌که مملکتمزده ایلك دفعه تلفظ اولنان بو سوز ، ارا صره اولدقجه کوزل ، مبهم وداغینیق اولمسنه رغماً علی‌الاکثر سویملی وبالخاصه تحف منظومه‌لر نشر ایدن احمد هاشم بك قارداشمك خوشنه کیتمه‌مش. پك حقیقی وغیر قابل

اعتراض اولان حکملرم اوکا اسمسز بر حالت روحیه بخش ایتمش . . اویله بر حالت روحیه‌که زورلانیرسه غرضه تحول ایدر .

بك معلوم‌در که غرض ، هرنه صورتله اولورسه اولسون ، انتقام المغه عدم موفقیتدن نشأت ایدر . وهر غرضکار — که‌شبهه‌سز عاجزدر — کندیسی ایچون اك بیوك تسلی‌یی ، مخاطبنی بسیط ، عادی ، جاهل، وهر درلو معایبله لکه‌لی کورمکده بولور.

آلدانیورسه‌م، احمد هاشم بك‌ده‌ده تمامیله بواحوال موجوددر ، وحکم ایده‌بیلیرم‌که کندیسیله دائما تکلیفلی وآداب معاشرته اك ایجه نقاطنه قدر رعایت ایدرك کوروشن بر آدامه بلا سبب : « سز ادبیاتك علمهنده بولنیورسکز ، فقط امین اولکزکه بویوك برجاهلسکز؛ بك زیاده کوه‌ندیککز ماقس نورداوده ترقی ومدنیتك اوکنده قوف بر هیکلدن بشقه بر شی دکلدر . » دیمك دنیانك هیچ بر طرفنده غرضدن ؛ عجز مطلقدن ، نقصانئ تربیه‌دن بشقه بر شیئه حمل اولنه‌ماز .

بو سطرلری یازمقدن مقصد نه بر مجادلهٔ قلمیه قپوسی آچمق ، نه‌ده ماقس نورداوی مدافعه ایتمکدر .

خصوصیله هیچ بر محرری، هیچ بر فکر مخصوصی لایخطی عد ایده‌میه‌جکم ایچون ماقس نورداوك قوف یاخود طولو بر هیکل اولمسی بنجه تمامیله مساویدر . یالکز ادبیات ده‌نیلن شیئك نه دیمك اولدیغنی صمیمی ومحب قارئلریمه برکره دها تکرار ایتمك واونك غیرقابل اجتناب اولان مضرتلرینی واضح بر صورتده کوسترمك ایسترم . وارسینلر شاعرلر بکا بر آز دها قیزسینلر ، بر آز دها غرضکار اولسونلر ، ذاتاً بو ایکی عنصر مرضینك یعنی شعرله غرضك ثمره‌لری کبی منشألری‌ده بردر ، عجزدر .

هر شیئی تصنیف ایتمك مراقلیلرینه صورو - له‌جق اولورسه ادبیاتك یکانه محصولی اولان شعرك [١] معنا وآهنك اعتباریله آنجق ایکی قسمه آیریله‌بیله‌جکنی سویلرلر . بونلرك برنجیسی مسرت و ممنونیتله ، ایکنجیسی‌ده یأس و نومیدی ایله ممزوج

[١] فرض‌ایدرمکه «ادبیاتك محصولی‌یالکز شعر دکلدر. مثلا ادبی رومانلر یوقیدر ؟ » طرزنده بر اعتراض احمد هاشم بکك عقللدن کچمز . چونکه ادبی رومان اولدیغی کبی، یازیلیرسه ادبی جغرافیا کتابی‌ده اولابیلیر وبو حال ادبیاتك شعردن بشقه بر محصولی اولدیغنه دلالت ایدر .

اشعاردر . مسرت و ممنونیتك ، یأس و نومیدینك پسیقولوژیجه برر حساسیت اولدیغی و هر حساسیتك بر حال مرضی‌دن عبارت بولندیغی‌ده فنآ ثابت اولمشدر .

یعنی شعر بر محصول مرضی‌در . انسانك مریض وبالطبع عاجز اولدیغی زمانلرنده تولد ایدر .

بونی دها زیاده ایضاح ایتمك ایسترم ، مثلا حامدك کتابلرینك برنده :

یوقله‌دم ، جمله یار واغیاری .
بکا بیکزر اسیر محنت یوق .
کیمسه‌ده چاره یوق ، سهولت یوق ؛
سویلرم کرچه دردودشواری .
کیمی کلمخن نشین ایکن ینه شن ؛
بکا زندان کلیر فقط کلشن !

طرزنده بر شعر کورورسه‌ك اصلا تردد اولنه‌مازکه بونی یازارکن شاعرك حال طبیعی‌ده اولمدیغنه وشدتله مأیوس ونادم حیات بولندیغنه حکم ایده‌رز . کذلك فکرتك :

چال ، بن‌ده اولوب شوق ایله آهنکنه پیرو ،
دللرده‌کی سودالری جوشان ایده‌لم چال !

چالدقجه طوغار کوکله اشعار نوانو .
هر نغمه‌که بر شعریمی قربان ایده‌لم چال ؟
چال ، عالم ارواحی‌ده رقصان ایده‌لم چال!

منظومه‌سی ، کورینیورکه شاعرك افراط درجه‌ده غریق سرور اولدیغی بر زمانده یازلمشدر . وهیچ کیمسه انکار ایده‌مزکه کچیجی بر حال ایچون بودرجه سرور ، طبیعی وایسته‌یه‌رك دکل غیر ارادی ومرضی‌در. بوراده ایکی اعتراض وارد خاطر اولابیلیر .

برنجیسی : حال طبیعی‌ده شعر یازیله‌مازمی ؟

ایکنجیسی : سرور ویأسی محتوی اولمیان اشعار یوقیدر ؟

اولا حال طبیعی‌ده یازیلان یازیلره شعر دیمك هیچ کیمسه‌نك عقلنه کلمز . مثلا :

مانند شجر نابت اولور ثابت اولنلر
هرقنغی ایشك اهلی ایسه‌ك آنده دوام ایت

بیتی منظوم بر محاکمه‌در . بر فکردر . اصلا شعر دکلدر . بونك عکسنی ادعا ایده‌جك بر دماغ تصور ایتمدیکم ایچون کچیورم، یالکز قورقارم‌که احمد هاشم‌بك بکا بنه فکرتك :

بهاره بکمزه‌تیلیر بر یشیل سعادتدر .
کولومسه‌ین اووانك وجه پرغبارنده .
کویك ، اویور کبی ، مستغرق سکونتدر
بوتون حیاتی اوفاق بر چایك کنارنده .

باشلانغیجنی کوستره‌رك « ایشته حال طبیعی‌ده یازلمش بر شعر! » دیمسین ، اوزمان مجبوراً کندیلرینك هیچ پسیقولوژی بیلمدیکنی سویلرو انسانده‌کی حافظه‌نك وظائفی تعداد ایدرم . اسکی بر خاطره‌نك‌ده انسانده ، تفکر ومحاکمه‌نك سیر سربستی‌سنه مانع ، بر حالت غیر طبیعیه حصوله کتیره‌بیله‌جکی اوبوتولماملیدر. ایشته‌بویوك بر یأس یاخود مفرط بر سرور آلتنده انسانك هردرلو حرکاتی غیر طبیعی ومرضی اولدیغی کبی یئه عین یأس وعین سرورك تخطریله اویانان حالت تالیه دخی مضردر. وبرنجیسی کبی ایکنجیسی‌ده تمامئ محاکمه‌یه مانع اولور .

ثانیاً یأس وسروری محتوی اولمیان اشعار موجود اولسه‌بیله (۲) بوقبیل شعرلرده‌ده یابیلوك بر حیرتك

(۲) سرور ویأسدن غیری بر حالك عالم حیاتده بیله موجودیتی هنوز تمامیله تصدیق ایدیلمه‌مشدر . نیکبینی وبدبینی

یاخود شایان حیرت بر محصول خیالیـك موجودیتی قطعیاً انکار اولنـهماز . بناءعلیه فرض محـال اولهرق بعضلری طرفندن موجودیتلری ادعا اولنان بوطرزدهکی شـعرلرده حال طبیعیده یازلمشدر ؛ دینـهمز . چونکه حیرت اساساً عدم اقتدار تفکر دیمك اولدیغی کبی خیالده ینه مسرت ویاخود مأیوسیت طولاییسیله حصوله کلن برنوع تفکر مرضیدن بشقه برشی دکلدر. مثلا صفانك:

وارلقده کرچه یوقسهده یوقلقده وار حضور
فانیتی عدمسه وجودك فنا دکل !

بیتی فانیته قارشی دوشـونهمزلکك ویردیکی عجزله سویلنمش اولدیغی کبی احمد هاشم بکك :

بوتون بزمچوندر
نهوارسه عشق ایله بیدار رعشه (!) یانائم
نهوارسه عائد اولان لیل خنده مأنوسه (!)
سکا عائد لبمدهکی بوسه (!) ،
لبکك سرخ بی زوالی بنم !

مسـلكلرینك خارجنـده دیکر بر مسلك مزاجی بولمق غایت مشکل اولان بر دورده یأس وسروردن متجرد شعر آرامق اولدقجه کولونجدر .

پارچه‌سی ؛ شعر سویله‌مك ویکیلك یاپمق ایچون چیلدیران ، جبر طبیعت ایدرك مرضی بر حاله کیره‌ن زواللی بر روحك اثر عجزی، محصول غیر طبیعیسیدر .

ادبیات وشعرك قطعیاً اثر مرض اولدیغنی ومرض نتیجه‌سنده تولد ایدن هرشیئك عجزله مترافق اولاجغنی ، تعبیر آخرله انسان نفسنه « تمامیله » حاکم اولدیغی زمان اصلا شعر یازامیه‌جغنی پك واضح برصورتده اثبات‌ایدن بو مثاللردن صوکرا مسئله‌یی بر آزده تشریح وفیزیيو-لوژی نقطهٔ نظرندن توسیع ایتمك لازم .

* * *

انسانی حال حاضرده‌کی تکمل اضافیسندن تجرید ایدرك ماضینك اولدقجه اوزاق برنقطه‌سنده‌کی بساطت اولیه‌سنه ، حتی — شیمدیکی فنك بخش ایتمکده اولدیغی صلاحیت نسبیه ایله — هنوز ذیروح تسمیه ایدیلدیکی زمانلره رجوع ایتدیررسه‌ك کندیسنده‌بوصوك عصرلرده‌کی خصائص مادیه ومعنویه‌یی بولامیه‌جغمز کبی حتی مخیله ، محاکمه کبی اولدقجه بسیط وطبیعی اولان ملکاتدن‌ده اثر کورمه‌میز . هنوز غیر مدرك بر جرثومه حالنده بولنان جدالاجدادیمزله شیمدیکی پولیپلر ، واك

عادی موجودات نباتیه آراسنده بویوك وبارز بر فرق بولمق ممکن دکلدر .

واقعا مادی بر اساسه استناد ایدن حافظه بر آغاجده اولدیغی قدر بر آمیبده ، بر مرجان پارچه‌سنده و ایلك خطوهٔ حیاتیه‌سنی هنوز آتمق اوزره بولنان برحیوانده‌ده موجوددر . بر میشه آغاجی ؛ کوکده‌سنه آچیلان بر بر بچاق یاره‌سنی نصل سنه‌لرجه محافظه ایدر، واونوتمازسه بر پولیپ‌ده کوچك بر جریحه‌نك کندی حیاتنه نسبتله پك اوزون اولان خاطره‌سنی نفسنده آنجق مادةً حفظ ایدر ، او ضربه تأثیریله تقلص ایتدیردیکی استطاله‌لرینی برایکی دقیقه اویله‌جه طوتار، تکرار اوزاتەماز . وبخلوقات ابتدائیه‌ده دیکر خصائص حیاتیه ایله برابر بو خاصه‌ده بو قدرله قالیر .

وجودلری تدریجاً تکمل ایدرك انبوبهٔ هضمیه‌لری کسب مغلقیت ایتمکه ، حرکتلری دها زیاده انتظام آلتنه کیرمکه وخطوط اعصاب ایله‌هر ذرهٔ‌موجودیتلرینه حاکم برر دماغه مالك اولمغه باشلایجه‌یه‌قدر بو حیوانلرده دها یوکسك بر حافظه‌یه تصادف عدیم‌الاحتمالدر .

ایشته اعصاب ودماغك تشکیله وجود بولان ایلك

خصائص ، ادراك وحافظهٔ عصبیه کبی ملکه‌لر حیوانك، وایلك دورلرنده حیوانات سائره‌دن پك‌ده آیریله‌میان انسانك خصائص ممتازه‌سنی تشکیل ایدر . بوندن صوکرا یاواش یاواش دیکر ملکه‌لر وبالخاصه خیال ومحاکمه تشکل ایتمشدرکه السنهٔ ابتدائیه‌یه عائد اك کوچك بر تدقیق بو ادعامزك طوغرولغنی اثباته کافیدر . لسانك تفکر ودماغه مربوط بر حادثه اولدیغنی وسوزلریمزك دیلیمزله دکل دماغمزله سویلندیکنی نظر دقته آلیرسه‌ق ایلك انسانلرك برر هجادن متشکل اولان اصوات ابتدائیه‌لرینی دیللرینك دونه‌مه‌سندن زیاده دماغلرنده‌کی دوشونمك ، محاکمه وتخیل ایده‌بیلمك مزیتلرینك مفقودیتنه حمل ایتمك دها طوغرو اولور .

نصل‌که برمحلده ثابت قالمقله لازم کلدیکی کبی یشامغه، ادامهٔ موجودیت ایتمکه مقتدر اولامیان نباتات ؛ تبدیل محل ایتمك ایچون صرف مساعی‌یه باشلادی ، وتبدل ازمان ایله حیوانات ابتدائیه‌یی حصوله کتیردیسه ایلك انسانلرده ، عینیله اسباب مجبرهٔ احتیاجات التنده یکی یکی خصائصه مالك اولمق ایچون چیرپینمیلر. ابتدائی آنجق معده‌لرینی طولدیرمق ونسلك وادامه‌سی ایچون چیفتلشمك

دوشونورلر کن یاواش یاواش استقبالك مهالکینی، معروض قالاجقلری مهاجمات مفترسه‌نك درجه‌سنی‌ده کشف ایده‌بیلمك لزومنه قائل اولدیلر . استقبالك بو مهالکی حقنده بر فکره مالك اولابیلمك ایچون ماضیی یوقلا‌دیلر، حافظه‌لرینی زورلادیلر. هنوزپك بسیطو آزچوق تعاریجدن محروم اولان دماغلرینك تشکلات منتظمه‌سنی بوزدیلر ، افکار مدخره‌یی آلت اوست ایتدیلر . غیر واقع وغیر حقیقی وقایع دوشونمکه باشلادیلر . وایشته بو صورتله تخیله آلیشدیلر .

ابتدائی لسانلرده‌کی تشبیهلری ، استعاره‌لری و سائر مزینات‌عادیهٔ لسانیه‌یی نظردقته آلیرسه‌ق تخیلك ومخیله‌نك کسب قوت ایتمسیله بوکبی صنایعك آرتدیغی وبر کون « ادبیات » نامیله آیری بر شعبه تشکیل ایده‌جك قدر چوغالدیغی کورولور . وبلا تردد حکم اولنورکه ادبیات عمومی و مستولی بر مرض دماغیدن بشقه بر شی دکلدر .

بو مرض ، مرض تخیل ؛ دیکر مرضلر کبی زورلاندقجه کسب اشتداد ایده‌جکی وعادتا مزمن حالنه کیره‌جکی جهتله ادبیاتله اوغراشانلرده یعنی دائما خیالاتله

اشتغال ایدنلرده تحف بر هذیان دماغی وبعضاً ده جنت موقته تولید ایدر . بز بوکا غلیان شاعریت . یاخود ینه تعبیر ادیبانه‌سیله « الهام . سنوحات » وسائره دییورز . حتی بر نوع تشنج مادهٔ سنجابیدن بشقه برشی اولمیان طیوف خیالیه‌یه « پریٔ الهام، ملهمهٔ اشعار کبی » غریب وکولنج اسملر طاقه‌رق کمال جدیتله صحائف مطبوعاته کچیرمکدن چکینمیورز ! . .

فضولینك نصل چیلغینلقلر ایتدیکی، نفعینك حرکات غیرمعقولهٔ صائلانه‌سی، فلوبرك صورت وفاتی، موپاسانك جنتی، هپ بوبویوك وصنعتلرنده تجددابراز ایده‌بیلمش ادبا و شعرانك عاقبت فجیعه‌لری کوزلریمزك اوکنده طورورکن عین‌امراضك مقدماتندن بشقه برشی اولمیان «ادبیات هوسنی» ترویج وتقدیر ایتمك اوکا سلوك ایله‌مك نه‌قدر وخیم ، نه‌قدر مدهشدر !

اساسا دماغك مختلف ملکه‌لرینك یکدیکری ضررینه تنمو ایتدیکی آشکار ایکن حافظه ، محاکمه و ادراك کبی قوای لازمه‌یی تخریب ایدرك خیالی توسیع ایتمك ، هر شیئك حقیقت و مادیته استناد ایتدیکی بر دوره تمامیله

خیالی بر موجودیت اکتسابنه چالیشمق نه‌قدر شایان تأسفدر ! . .

انکار اولنه‌مازکه تکمیل ادبیاتله اوغراشانلر، نازك، حساس، خیالی وضربات مدهشهٔ حیاته قارشی هرکسدن دها آز مقاومت ایده‌بیله‌جك انسانلردر . بر شاعر آنجق بر صالونده اوطورابیلیر ، قادینلرله کوروشور ، شعر یازار ، بزم مملکتمزده چار وناچار بر آزده حکومت مأموریتیله اشتغال ایده‌بیلیر . اساساً بو کبی مفلوج ومذبذب دماغلردن اصلا جدی بر ایش ، بر تجارت ، بر فتح علمی ، بر خدمت وطنیه ، سعی ایله ، چاربیشمقله الده ایدیلیر فوائد عظیمهٔ مادیه بکله‌نیله‌مز .

ایشته بو صورتله ایجه‌لن ، تمارض ایدن ؛ آنجق بر آغستوس بوجکی بوشلغیله حیاتك کویا الملرینی، یاخود مسرتلرینی تغنی ایتمك وطیفه‌سنی (!) فضولی درعهده ایده‌رك حتی مشروع بر صورتله ادامهٔ حیاته بیله مقتدر اولامیان شعرا بوقوف وموجب فلاکت آثار ادبیه‌لرینی صاتمق ، اونلره بر رواج تأمین ایتمك‌ایچون محیطلرینی‌ده کندیلری کبی یاپغه ، یعنی زهرله‌مکه سعی ایدرلر ، اونلر ایچون بو مادی وحقیقی عالمك خارجنده ، دیکر بر عالم ، بر عالم پر شعر سودا (!) واردر ! . . .

و بو صورتله کندی نفسلرینه روا کوردکلری بومدهش مرضك تخفیف اضطرابانی ایچون همجنسلرینی و منسوب اولدقلری جمعیتی‌ده متضرر ایدرلر .

بن اولانجه قوتمله ، بر شاعرك ، بر معدن قویوسی عملهسی قدر بیله جمعیته فائدهلی اولمدیغنی ادعا ایدرم . ارتق ادبیات معلملری اوقوندقلری درسك شیمدیه قدر کیمسهنك کشف ایده‌مدیکی نخیل فوائدینی صاف وبچاره شاکردلرینه ایضاح ایتمك ایچون چیرپینسین طورسونلر ! ..

بر شاعر هیچ بر زمان ایی بر تبعه اولهماز . ایی بر مأمور اولاماز ، عادی برتجار اولاماز ، برعالم اولاماز ، بر دوقتور اولاماز ، بر غزتهجی اولاماز ، بر کیمیجی اولاماز ، بر عسکر اولاماز ، یالکز صونهلرینی یازار ؛ « ادرنه شهرینك جنت اعلایه بکزه‌دیکنی !!! » یاخود « قلبنك ایچنده رنکا رنك پریلرك دانس ایتدیکنی سویلر ! ! ! » ومسلکداشلری بونلری اوقویارق نه کوزل خیال ، نه شاعرانه بولوش ! . . دیرلر ، تقدیر ایدرلر . وبونلردن اولاد وطن استفاده‌ایدییور فرض اولنور . حالبوکه اوزوللی اولاد وطن؛ آیری، غریب، رملی، اسا-

طیری بر لسان اوکرنمك قبیلندن « قمرك سمایه آچیلمش ویوقاریدن آشاغی‌یه ضیاشلالەسی دوکمك ایچون تخصیص قیلنمش بر دەلیك ! ! ! . . » اولدیغنی ــ مع الاستغراب ــ اوقور ودماغاً خستەلنمغه باشلار .

. . .

ادبیاتك مضرتلرینه دائر شیمدی‌یه قدر صایمش اولدیغم دلائلدن صوکرا بو مضرتلرك جمعیته نه صورتله تأثیرایتدیکنی ومرض شعرك قابل تداوی اولوب اولمدیغنی ده ایضاح ایتمك لازم . فقط بو بحثه کیریشمزدن اول یوقاریده کی تفصیلاتی خلاصه ایتمك وبعض خیرخواه معترضلریمك ادعاسنه کوره تسلسل ایدن مسائل مختلفه آره سنده کی مناسباتك مبهمیتنی کیدرمك ایسترم . ال اول ادبیاتك محصولاتی ، یعنی شعرلری مطالعه ایدرك بونلرك برنوع اثر مرض اولدیغنی، شاعر اولا سیلمك ایچون تام التفکر دکل بلکه عاجز ، و مریض اولمق ایجاب ایتدیکنی سویلەمش وبونی؛ شعر عد اولنان هریازینك خصوصیت مزایاسی نقطهٔ نظرندن اثباته چالیشمشدم . دها صوکرا ینه عینی مسائلی ، ادبیات وشعری ، منشألری نقطهٔ

نظرندن تدقیق ایتدم . معلوم ومسلمدرکه، ادبیات وشعر بر محصول مخیله‌در ، ومخیله برمرضدر . بر مرضدرکه تعاریجدن محروم دماغلرده یعنی بشریتك ادوار ابتدائیه‌سنده اصلا کندیسنه تصادف ایدیله‌میور ، بالآخره تدریجاً حصوله کلمکه باشلایان بو مرض ، یا کلش وغیر طبیعی اولارق بر طاقم احتیاجات خارجیه تحت تأثیرنده انسانلرك مجتمعاً یشامغه باشلامسندن صوکرا بوسبتون کسب شدت ایتمش ، مزمن اولمش وشعری تولیدایلشدر . بونلری ایضاح ایتدکدن صوکرا شخصه نظراً ادبیاتك ضررلرینی‌ده آکلاتدم . بر شاعرك هیچ بر زمان ایی بر تبعه ، بر مأمور ، بر تجار ، بر عالم ، بر غزته‌جی ، بر کیمیجی ، بر عسکر اولامیه‌جغنی و جدی بر نظرله تدقیق ایدیله‌جك اولورسه دلی صاچمه‌سندن آز فرقلی اولان خیالات و حرافاتله وقت کچیرمه‌رك کیتدکجه دها زیاده چیلدیراجغنی سویلدکدن صوکرا هرهانکی برمملکتده هوسکاران شعرك ، یعنی حساس و مریض انسانلرك تزایدینی ــ ظن ایدرم‌که ــ هیچ کیمسه برفائدهٔ اجتماعیه اولارق قبول ایده‌مز .

* * *

ملل سائره‌دن صرف نظر؛ کندی تاریخ ادبی واجتماعیمز ـ ولو سطحیجه اولسون ـ تدقیق ایدیلهجك اولورسه بوتون شعرامزك حاکمیت نفسیه‌دن محروم بر آلای چیلغین اولدیغی و اکثریتك اك بویوك و اك مدهش ابتلاره مغلوبیتی نظر دقتمزی جلب ایدر، هانکی شاعریمزی کوستره بیلیرزکه سرخوش اولماسین، هانکی ادیبمزك، حیات خصوصیه‌سندن بحث ایده بیلیرزکه یوزمز قیزارماسین، هانکی صنعتکاریمزی ذکر ایده بیلیرزکه بر حمامنامه‌سی، یاخود بوکا مماثل دیکر بر اثری مثلا بر زینتی بولنمسین... یاخود چیلدیراسی‌یه قادینمدن، عشقدن بو مزمن، و مکرراً موداسی کچمش موضوع مهم (!) ادبی‌دن بحث ایتمهمش اولسون ؟!.

اکر اقوامك صفحات انقراضنه دقت ایدیلیرسه کورولورکه ادبیاتك پك بویوك بر تأثیری، تأثیر الیمی واردر. کیم ادعا ایده بیلیرکه (روما)نك انقراضنده سه‌نه‌ك فلسفه‌سنك احکام مساعده‌کارانه‌سنی ترنم ایدن شعرانك بردخل مهمی اولمدی ؟ ینه کیم ادعا ایده بیلیرکه صوك المان و فرانسز محاربه‌سنده فرانسزلرك مغلوبیتنه سبب اولان بر چوق مؤثرلر آراسنده لوئی قاتورز زمانندن

بری سوروکلنوب کلن ادبیات خیالیه بویوجك برموقع طوتمدی ؟ !.

حاصلی هرنوعده ادبیات ترقی ایلمشسه، دهادوغروسی شاعرلر چوغالمش و هوس شعر آرتمش ایسه مطلقا اوراده اخلاقده بوزولمش یعنی انسانلر سریع التأثر، بر چوق ضعفلره مالك، صحته دماغه مضر عاداته مبتلا، شایان مرحمت بر حاله کلمشلردر !

اصلا انکار اولنهماز که ادبیاتك جمعیتلر اوزرینه پك مدهش تأثیراتی واردر. فضولی ؛ زمانسك بوتون اوقومق بیلنلرینی ضعیف قلبلی یاپمقدن و آغلاتمقدن بشقه بر فائده حصوله کتیرمدیکی کبی نفعی ده کندی اعدامنه قدر اجرای تأثیر ایدن تربیهسزجه هجولردن و هر کسی کبر وغرور کبی پك فنا طبیعتلره آلشدیران ینه تربیهسزجه و یالانجیلره مخصوص مدحیاتدن بشقه بر مزیت ابراز ایدهمهمشدر.

استانبولك حالا دوام ایدهن انقراض اخلاقیسنه، حتی صوك سنهلره قدراجرای احکامایدندور استبدادك هردرلو رزالت ودنائتنه نافذ بر نظر تدقیق عطف ایدیلهجك اولورسه بو مرائی ومداح شاعرلرك درجهٔ مسئولیتلری

تماميله ميدانه چيقار. نديم نصل، استانبول حماملرينك دور سابقده‌كى فجايعندن مسئول ايسه، هيچ شبهه يوق كه خالد ضيالر، توفيق فكرتلر و جنابلرده بو كونكى فجر آتينك موقع اجتماعيسندن، هنوز رشديه تحصيلنى اكمال ايتمه‌دن محررلكه، شاعرلكه قالقيشان سائر اولاد وطنك كرك كنديلرينه وكرك ملته آچاجقلرى مدهش رخنه‌لردن مسئول اولاجقلردر.

بن؛ اعدادينك برنجى سنه‌سنده ناجى‌نك ويرديكى هوس شعرله درسلريمى اهمال ايده‌رك ايكى سنه اوست اوسته عين صيره‌لرى بكله‌دم، بر آرقاداشم ينه درد شعرله خسته‌لنه‌رك ماليه‌دن قوغولدى. و دور استبدادك اكثر شعراسى، بر منفعت ماديه ايچون دكل، صرف استعداد شاعرانه‌لرينك تطمينى ايچون يكانه فرصت اولان قصيده‌جيلكدن باشليه‌رق ياواش ياواش ژورنالجى وخفيه اولديلر.

هر جمعيت متماديا ومصراً شاعرلردن متضرر اولدى، بوغولدى، افلاس ايتدى. فقط غريبدركه شيمدى‌يه قدر تقريباً هيچ كيمسه بو مضرتلره اينانمق ايسته‌مدى.

عجبا مرض شعر قابل تداويميدر؟ بو سؤاله يكدن «اوت» ياخود «خاير» جوابنى ويرمك مشكل، چونكه

مرض شعر هر کسده مطلقا بدایةً تحصل ایتمیور. بو طبقی ورم، یاخود فرنکی میقروبلری کبی بابادن اولاده دخی انتقال ایدن بر مرضدر. بزده عصرلردن بری دوام ایده ایده عادتا سوق طبیعی درجه سنه کلن رمیل ادبی، برضعف واردر. وبو ضعف دائما شعرله تظاهر ایتمز. بعضاً موسیقی، بعضاً رسم؛ حتی بعضاً قومار جیلق بیله بو ضعف انتسالی مزه ترجمان اولا بیلیرلر... معلومدر که ایلك شاعرلر ترنم ایده جك بر زمین آرارکن معده لرینك احتیاجنی حس ایتمشلر وعلی العاده، یمکلردن بحث ایتمشلردر. بو موضوع اسکیمکه باشلارکن دیکر بر احتیاج دها کندینی حس ایتدردی: احتیاج وطن... آرتق وطنپرورانه ومحاربانه عائد شعرلرده کورونمکه باشلادی، و بو صورتله دها دیکر مادی ووجودی احتیاجاته زمین اولا ادبیاب نهایت احتیاج تناسلی ده، ترنمه مساعد بر موضوع اولق اوزره قبوله تردد ایتمدی. آرا صره مناظر بدیعه و سائره کبی ایی هوا تنفس ایتمك و ایی شیلر کورمك احتیاجنه ده تقابل ایتمکله برابر بو تناسل احتیاجی نا قابل زوال بر ادبیات نسائیه تولید ایتدی که حالا جریان ایدوب کیدییور.

ایشته کورولیورکه شعرك ایلك موضوعی خارجده

دکل شاعرك کندیسنده‌در . وبو احتیاجاتك اکثریا تطمین اولنه‌مامسی یوزندن مضطرب اولان دماغ همان مخیله‌یه مراجعتله تسلی بولمق ایستر . بونی : ادبیاته بر فائده اولمق اوزره ـ دیکرلری کبی بن‌ده قبول ایتمك ایستردم . فقط بنی دوشونیله‌جك اولور ایسه بونك نه قدر موقت بر ذوق اولدیغی و نتیجه اعتباریله نه قیمت تأثیرلر حصوله کتیردیکی‌ده کورلریمزك اوکنه کلیر . دیمك اولیورکه شعرك منبعی انسانلرك جمعیت حالنده یشامغه باشلامسی یوزندن مرضی بر حاله کلن موجود دیتلریدر . اوحالده‌شرائط حاضرهٔ اجتماعیه، التنده‌شعردن تمامیله صرف نظر ایتمك اصلا ممکن اولاماز . شوقدرکه ادبیات درسلرینی همان مکتبلردن قالدیرملی و شاعرلرك موفقیتنی‌ده بر قمارجی بر عاجز درجه‌سنه ایندیره‌رك هر کسه لازم کلدیکی قدر اهمیت ویرمه‌یه باشلاملی‌در . بو مقاله‌مدن چیقارمق ایسته‌دیکم صوك نتیجه شودرکه بر شاعر، طبقی بر ورملی کبیدر؛ تمامیله قابل تداوی دکلدر، فقط تدابیر صحیه سایه‌سنده ورمده دوام ایتمکله برابر حیات طبیعیه‌دن نصل برشی غائب ایدلمزسه، تدابیر مادیه سایه‌سنده ، شاعرده مرضنی کورله‌تیر وفائده‌لی بر

آدام اولهبیلیر . یالکز بو تدابیر مانعهیی هر یرده تطبیق ایده بیلملی ؛ بالعکس طبیعت شعریهنك نکس ایتمهسنه اصلا میدان ویرمهملیدر.

هامش : — احمد هاشم بکدن بو سوزلریمی نقض ایدهجك جوابی بکلیورم . بوجواب ویرلمزسه هاشم بکك عده تمزانه دکل عدم اقتدارینه حکم اولنمق ضروریدر .

ایکنجی هامش. — بو مقالهنك بر غزتهده نشر اولندیغی کوندن اعتباراً بر سنهیی متجاوز زمان کچدیکی حالده بکلهنن جوات حالا ظهور ایتمهمشدر .

— بزمی نصرت بکه —

مساعده ایدرسه‌کز اولا سزی تنقید [۱] ایده‌یم. چونکه قواعدشکن بر دماغه، بکا، تنقید یازمق، بالخاصه تنقیدك اصول و قواعدی حقنده بیان مطالعه ایلمك وظیفه‌سنی تحمیل ایتدیکز، وتکرار ایده‌رك دیدیکزکه؛

— بالخاصه اصول و قواعدینی ! . . .

حالبوکه‌بنجه تنقیدك نه اصولی، نه‌ده قاعده‌سی وار در . یاخود او اصول و قواعدی هر کس کندیسنه کوره تأسیس ایتمشدر .

فقط سز شیمدی دیرسکزکه:— هر کسك کندیسنه کوره تأسیس ایتدیکی اوقواعد؛ اکثریت بیننده مشترك اولورسه ...

---

[۱] تنقیدمی ، انتقادمی ؟... بونك مناقشه‌سی معلم ناجی مرحومه وطرفدارلرینه عائد بر حق در !

آه، ایشته بویر مغالطه، برشاشیرتمه، برمنطقدر. فقط امین اولکزکه هر مغالطه . هر شاشیرتمه، هر منطق کبی بوده قوفدر. بوشدر. و هیچ بر قیمتی حائز دکلدر . چونکه یشایانلرك هپسی دکل، یازیسی دکل، بیکده بری دکل حتی میلیونده بری بیله دوشونه‌مز، دوشونمنی بیلمز. دوشونه بیلنلر مطلقاصایلی اولانلردر، اونلری هر کس طانیر، اونلرله اجتهاد اولنور . سپنسر بویله سویله‌مش، ابن سینا بوفکرده بولنمش، تن شویله ادعا ایتمش‌والخ ... دینیر .

کوریلیورکه دوشونه‌بیلنلر پك آزدر، پك محدوددر، دیکرلری، بوتون بشریت جامد بر کتله کبی هپ بو متفکرین محدوده‌نك افکارینه رام اولمش، یاخود بر پاپاغان کبی هپ اونلرك سوزلرینی تکرار ایتمشدر .

شوراسنی‌ده علاوه ایده‌یم‌که . بو جمادات و بالخاصه بو پاپاغانلر آراسنده بر چوق حکیملر، بر چوق متفکرلر، بر چوق محررلر وار. فقط اونلر برر قوپیادر ؛ هانکیسی بر آز قازینسه آلتندن بشقه بر سیما چیقار . هم چوغنی قازیمغه‌ده حاجت یوق، ذاتاً کندیلری اعتراف ایدرلر :

— تن، فوطوغرافی؛ براثر صنعتدر، دیمش الخ ...
اکلاشیلیورکه، بو دنیاده « افکار مشترکه » یوقدر. اهلی اولیانلر طرفندن «قبول ایدلمش، طوغرو اولدقلری ظن اولنمش! » فکرلر واردر. و بکا قالیرسه بو قدر ساخته اشتراك افکار اوزرینه اساس وضع اولنه‌رق تنقید حقنده اصول و قواعد احداث ایدیله‌مز . . .

سزینه اعتراض ایتمك ایسترسکز : فقط ایتمکز و بیلکزکه حقیقی عالملر؛ مطلقا افکار حاضره‌یه ضد بر صورتده دوشونلر و بو دوشونجه‌لرینه رام اولاجق بیوك بر کتله‌ٔ بشر تدارك ایتمك ایچون لازم کلدیکی کبی سوز سویله‌مکه ـ ایسترمیسکز دها افشا ایده‌یم : حیله و قورنازلغه ـ مقتدر اولانلر در .

چونکه شیمدی‌یه قدر هیچ بر حکیم ، هیچ بر فیلسوف، حتی هیچ بر عالم و متفنن کچمه‌مشدرکه ، سویلدیکی سوزلر، کشف ایتدیکی حقیقتلر(!)رد و جرح ایدلمه‌مش اولسون ! او حالده حال حاضر متفکرینك ده بویله بر نتیجه‌یه واصل اولمه‌جغنی، اونلرك ابدیاً محافظهٔ موقع ایلیه‌جکلرینی نصل ادعا ایده‌بیلیرز ؟

ظن ایدرم که ، بر مکتب اعدادی شاکردی بیله

بویله بر دوشونجه‌یه مالك اولمغه اوتانیر . یعنی بوتون علملر ، بوتون فنلر ، تفکرات فلسفیه ؛ زمین و زمانه کوره‌اویدورولمش عندی‌فکرلر ، نظریه‌لردر ، نسبی وموقت حقیقتلردر .

مثلا : بر زمانلر ده‌قارت کلمش ، کائناتده موجود متحیز ، موجود مدرك نامیله ایکی نوع جوهر واردر ، بونلر تمامیله یکدیکرندن آیریدر . بریسی حرکتی ، دیکری تفکری ایجاب ایتدیرر ، دیمش . صوکرا بونلری یکدیکری اوزرینه اجرای تأثیر ایتدیره‌یلمك ایچون یکی بر قولپ بولامامش ، « بونلردن بشقه برده موجود ذی علم واردرکه ، خاصهٔ ممیزه‌سی نامتناهی اولمقدر . » قضیه(!) سنی اویدورمش . بواساس اوزرینه بنا ایتدیکی ، زمانمك تکمیل تفکراتنه مغایر مسلکی یوزندن شدتله اشتهار ایتمش ؟ عجبا بو فکر او زمانه قدر معلوم دکلی ایمش ؟ بالعکس معلوم ایمش ، لکن کیمسه اونی‌ده قارت قدر مهارتله و افکار عمومیه‌یه ضد بر شکله صوقمرق سویله‌مه‌مش !..

برمدت صوکرا قوزه‌ن کلمش ، عین اساسی ، اولدیغی کبی آلمش ، « تمامیله » بشقه بر طرزه صوقمقدن تحاشی

ایدرك تکرار ایتمش.. نتیجه افکار عمومیه‌دن اوزاقلاشه‌بیلدیکی قدر شهرت، صوکرا سقوط !...

دیکر طرفدن آلمان حکیمی له‌یب نیچ ؛ ده قارتك موجود ذی علمنی قبول ایتمه‌رك بر «آهنك مقدر» سفسطه‌سی ایجاد ایتمش، «واقعا موجود متحیزله، موجود مدرك، قابا ترکجه‌سی روح ایله جسم بینده هیچ بر مناسبت یوقدر. لکن بشقه برموجوددده یوقدر. آرالرنده کورولن مناسبات بر تأثیر نتیجه‌سیله دکل، بلکه بنه بینلرنده‌کی موازنتدن و آهنك مقدردن نشئت ایدر.» دیمش ...

ایشته برخطا دها که اولکنی یاری یولده براقیر، لکن اونك عینی دکل، غیری، ضدی... وله‌یب نیچ بونی زمانلك قدرت ادراکنه کوره افاده ایتمشدی بیلمشدر. انکار اولنه‌مازکه، بو کون ویقتور قوزه‌ندن زیاده یاشایور.

صوك زمانلرده بر «وحدت‌وجود» مسئله‌سی وار. اوروپانك اك صوك حکیملری بونی ادعا ایدییورلر. او قدر ادعا ایدییورلرکه، اشتهار ایتمه‌لرندن قورقیلور. حالبوکه بو ندر؟ اوچ بیك سنه اول وضع ایدلمش بر

فکر ، « ساده‌جه بر فکر » . . حتی بر زمانلر اسپینوزا طرفندن تعمیر ایدیلمك ایستندیکی بیقلمش برفرضیه‌در. ظن ایدرم‌که مملکتمزده بوفکرك برنام مخصوص التنده طوپلانمش تاریخی برچوق سالکلری‌ده وار .

وامید اولنورکه، برقاچ سنه صوکرا ، بوتون‌وقوف بشری بوفکر احاطه ایده‌جك. بوده برحقیقت، موقت، فقط ـ افکار عمومیه‌ده یکی بر جریان حصوله کتیره ـ بیله‌جك صورتده ـ ادعا ایدن بختیار ایچون باعث اشتهار برحقیقت اولاجقدر . چونکه یکرمنجی عصر ، حقایقك‌ده مودایه تابع اولدیغنی بزه اثبات ایدییور . . اویله برمودا که مطلقا موجدینی قازاندیرر ! . .

* * *

بومطالعات کوستریبورکه ، علوم وفنون وفلسفه‌ده قابل استناد برحقیقت ، بناءً علیه برقانون تنقید یوقدر .

ادبیاته و آثار صنعته کلنجه: بوراده، بوبحث‌اوزرنده امین خطوه‌لرله یورویه‌بیلمك‌ایچون مسئله‌یه تا اساسندن کیریشمك و صنعتی احداث ایدن قوتمزك نه اولدیغنی اکلامق لازمدر .

همزك ديديكى كبى «ادبيات حسلريمزك اوبونجاغيدر» ديمك سوسلى برجمله دن بشقه برشى اولمديغى كبى «حسيات» عنوانى آلتنده آز طوغرو ، آز جدى ، وديكر افكاردن آيرى برمجموعهٔ تفكرات فرض ايتمك ده طوغرو دكلدر. محاربه لرده افرادى تشجيع ايچون سويلنن غزللر وسائره نظر دقته آلنمازده ؛ حقيقى صنعتدن ، حقيقى ادبياتدن بحث ايديلمك ايسته نيلير ايسه ، بو خصوصده اك اساسلى قوتمزك «خيال ومخيله» اولديغنده شبهه ايديلمز. حالبوكه انسانلر، ايلك انسان شكلنه كيردكلرى وآز چوق لاف ايتمكه باشلادقلرى زمان نه خيال ، ونه ده مخيله واردى . بوقوت، مخيله ؛ آلام حياتك، محن معيشتك وبالخاصه تفكرات آتيه نك دماغلرى آز چوق ازديكى، تلافيف و مراكز دماغيه يى يرلرندن اويناتارق بربرينه قاريشديردينى زمان وجود بولمش ؛ آتى فكريله، حافظه نك ايى، ويا خود فنا برطاقم مندرجاتى قاريشديغى زمان حصوله كلمشدر .

يارينى دوشنوركن ، يا برفورطنه ، مدهش بر هجوم سباع تخيليله قورقمغه ، ياخود كونشلى بر هوا ، ساكن بردكز ، مبذول برآو تخيليله سويمكه باشلايان ايلك

انسانلر بالاخره بوتخیلاتی دها ایلری کوتوره‌جك درلو درلو خولیالرله تسلیٔ نفسه چالشمشلر ، یواش یواش ترکیلر ، شرقیلر ، بیتلر ، غزللر سویله‌مشلر و مرور زمانله ، بوندن ادبیات وصنعت طوغمشدر .

مخیله‌مز نصل بر حالت مرضیه ایسه اوندن طوغان ادبیات‌ده، صنعت‌ده اویله‌مرضی بر حالدر. بوخصوصده‌کی ترقی‌ده ؛ حالت مرضیهٔ دماغیه‌مزك ترقیسنه وابسته‌در . اوحالده برشاعر نه قدر مریض‌ایسه‌اوقدرصنعتکاردر.

وهرکسك مرضی اولچمك ایچون بر مقیاس تنقید وضع ایدیله‌مز .

* * *

او حالده تنقید نه‌در ؟

علوم وفنونه عائد اولدیغی‌زمان مقاله، فقط امتیازلی بر مقاله ؛ ادبیاته ، صنعته عائد اولدیغی زمان اکثریا کوچك حکایه ، فقط امتیازلی برکوچك حکایه‌در . بر تنقیدله بر حیات قازانیلیر ، بر تنقیدله اشتهار اولنور ، بر تنقیدله اوقدر مهم حادثات ادبیه حصوله کتیریلیرکه ، بر رومان ، بر بیه‌س ، حتی یکرمی سنه‌لك سعی ادبی بونی یاپامز .

فقط هر قیمتلی شی کبی ، ایجاب ایتدیکی طرزده یاپیلمش تنقیدات‌ده پك مشكل، پك بهالی، پك نادر.

تنقید یالکز برشی ایچون یاپیلیر : شهرت ! فقط، فرضااون سنه‌لك برنتیجهٔ سعی‌چوروتەرك‌اونی‌استحصال ایده‌بیلمك ایچون شبهه‌سز پك بویوك مهارت ایستر ...

غیر شخصی صنعت اولامادیغی کبی ، غیر شخصی تنقیدده اولاماز . چونکه هر تنقید مطلقا بر شخص طرفندن یاپیلیر و او شخصه منسوب اولور.

افکار عمومیه‌یه کوره تنقید ؛ بر آز ذکیلری آلداتمیان حیله‌لی بر سوزدر . چونکه افکار عمومیه‌یی تعیین وتقدیر ایدن‌ده ینه کندی شخصیتمزدر . بوراده صوك برسؤال خاطره کلیر . یوقاریدن بری تنقید ایچون قاعده موجود اولمدیغی ادعا ایدیلیوردی . او حالده منقدینك بوخصوصده برچوق قوانین‌ادعا ایتمه‌لری عبث‌اولمازمی؟

خایر ، چونکه تنقید ایچون مطلقا قانون و مقیاس اولدیغی ادعا ایتمك منقد ایچون بر حیلهٔ موفقیتدر . قازانمق ایچون هر شی مشروع اولدیغی کبی ــ نتیجه‌ده موفق اولنه‌بیلدیکی تقدیرده ــ بوحیله‌ده مشروع وشایان

تقدیر عدایدیلیر. لکن موفق اولنه‌مازسه هرشی صاحبی ایچوندر : حیله‌کارلق ، عادیلك حتی بودالالق بیله !...

* * *

اوحالده بو قوانین نه‌در ؟ ایشته شمدی‌ده بونلردن بحث ایتمك ایسـتیورم . لکن ظن ایتمکزکه ، اکثر کنجلرمز یاپدیغی کبی فرانسه‌نك دائما ایکی اسملی ومطقا « ئه‌سه ... » کلمه‌سیله باشـلایان اوچ بچق یاخود بش فرانقلق کتابلرینك برندن صحیفه صحیفه ، همده یوزده سکسانی یاکلش اولمق اوزره ترجمه‌لر یاپه‌جغم ... خایر ، بن یالکز کندی دوشوندکلریمی، کندی تجارب‌شخصیه‌مك نتایجنی سویله‌مك ایستیورم .

جانکز صیقیلمازسه دیکلیك :

۱ — بو دنیاده «سر» ده‌نیلن شیئی ایجاد ایده‌نلر نصل معصوم و شـایان مرحمت کیمسه‌لرسه ، « هرلاف سـویلنمز » قاعدهٔ عجز بیانله رعایت ایده‌نلرده اویله سرسم و زوالیلردر . بنجه نه سر ، نه‌ده سویلنمز لاف واردر ، هرشی آشکار ، هر سوز قابل افشادر . یالکز اولکیسنی اکلامه‌نك، ایکنجیسنی آکلاتمه‌نك قورتارلغنی بیلملی ! ..

٢ — هر فكرك متعدد و متنوع افاده‌لرى اولور . وسوز يالكز بردرلو دكل ، برچوق درلو سويلنه‌بيلير .

٣ — « حقيقت مطلقه » تركيبى صاچمه اولديغى كبى «حسن مطلق» سوزى‌ده بى‌معنادر . اك كوزل شيلرى اك چيركينلرندن آيران قواعد مطلقا خيال . مطلقا « نقطهٔ نظر » در . بناءً عليه هرشى چوروتيله بيلير .

٤ — تنقيد آنجق باطيرمق ايچون ياپيلير . وكنديسندن بكله‌نيلن شى مطلقا بر شهرت شخصيه تأمينى‌در .

* * *

بونلرى اوزاتمه‌لم و آچالم : تأمين شهرتك اك قولاى، اك امين طريقى افكار حاضره‌يه ضد بر وضعيت كلاميه اخذى اولديغنى اوكرندكدن صوكرا هر هانكى بر اثرك ابيلكندن، كوزللكندن، قيمتندن بحث ايتمك؛ برشعره، بر حكايه‌يه ، بر رومانه بر پيه‌سه طرفدار اولمق حيات علميه و ادبيه‌ده ابدى بر هزيمته ، مسكين برشهرتسزلكه حاضرلانمقدن ، دها طوغروسى معناً ئولمكدن بشقه هيچ برشى دكلدر .

ايلك تنقيدك نصل ونه‌فكرله ياپلديغنى، نه‌كبى نتيجه‌لر

حاصل ایتدیکنی دوشونه‌رسه‌ك بو خصوصده دها قطعی بر فکر الده ایده‌بیلیرز .

ابی یازلمش براثر ایچون «ابی» دیمك هیچ لزومسز، حتی صنعت نقطهٔ نظرندن فائده‌سز و مضردر . مسئله‌یه دها زیاده نفوذ اولنورسه بوراده تحف بر ریاده نظر دقتی جلب ایدر. هم هرشیدن صرف‌نظر. طوغریسی، بکا « شو اثریکز پك کوزل! » دیسه‌لر عین ریایه مظهر اولامیان دیکر اثرلریمك خسرانی دوشونه‌رك متأثر اولور و اوریاکار منقده، او مزیتسز مداحه حدتلنیرم.

بناءً علیه تنقید ، هرشیئك هم ایسنی، هم‌ده فناسنی آییرمق، سچمکدر ؛ سوزی اصلا بر حقیقت اولاماز ، بلکه بر حیله، براثری قولایجه چوروتمك ایچون بعضاً مراجعت ایدیله‌بیله‌جك بر واسطه اولور . و اوروله‌جق ضربه‌نك تمامیٔ تأثیرینی حاصل‌ایده‌بیلمك ایچون‌مشروع، مقبول عد اولنمسی اقتضا ایدر .

ارقداشلرمدن برذات‌واردرکه دائما ناقص‌دوشنور. فقط بعضاً او نقصاندیله برابر اوقدر ابی شیلر سویلرکه حیرت ایتمه‌مك ممکن اولاماز . کندیسنه بو فکریمی اکلاتدیغم زمان بر آز کوله‌رك دیدی که :

— عزیزم ، بنجه هراثر برقادیندر . وتنقید ایدیله‌جك بر اثری باشـدن بر آز مدح ایتمك طبقی بر قادینی «اوخ، سن نه‌قدر کوزلسك، بر آز کوکسنی آچمازمیسك؟» ترانه‌لریله صویغه ، چیپلاق برحاله کتیرمکه بکزر ، بو صـورتله تکمیل نقائص حسـن میدانه چیقاجغنی کبی اورولهجق قاما ضربه‌سـنه‌ده ایی بر زمین حاضرلانمش و قلبك یری دها قولای و دها امین بر صورتده تعیین ایدیلمش اولور .

* * *

منقدلر ایچون اویله بر اسلوب ، اویله طنان ومحتشم بر افاده لازمدرکه ، مطلقا قارئی مفتون ایتسین، چونکه جاذب وسیال براسلوبك سحر تأثیرینه قاپیلمه‌یه‌جق پك آز انسان واردر . هرحقیقت ؛ قوی واولدقجه اوزون مدت ایچون بر اغفـال اولدیغی کبی، تنقیدده ــ معنای تامیله ــ بر اغفالدن بشـقه برشی دکلدر . بناءً علیه هر شیده اولدیغی کبی تنقیده‌ده سرد ایدیلان افکاری قارئه قبول ایتدیرمك ایچون اولا اونك موازنهٔ عقلیه‌سـنی بوزملی ، بر نوع مانیاتیزمه یاپملیدر . بونك ایچون‌ده اك برنجی طریق اسلوب و اونده‌کی جاذبه‌در .

تنقیده مطلقا افکار عمومیه ده یرطوتان بعض شیلری ده ویرمکله کیریشملی و غیر محسوس بر استهزا ایله اثرك اویله بر نقطه سنه ضربه یی ایندیرملی درکه قاری بالذات حکمنی ویرمکه مجبور اولسون، ودها صوك سطرلری اوقومادن صاحب اثردن نفرت ایتدیکی قدر منقد انجون بر حرمت و محبت حاصل ایلسین !... اصل دقت اولنه جق جهت بوراسی در .

آرتق صوك سطرلری نصل اداره ایتمك لازم کلدیکنی آکلارسکز دکلی ؟..

بو سطرلرده : « محرینك الی صیقارم » ، « کند - یسنی تبریك ایدرم » کبی بکلك تعبیرلرك نه قدر صوئوق ومانع مظفریت اولدیغنی سویله میه جکم . فقط علاوه ایده جکم که الك بویوك و استهزا آلود ضربه یی بو صوك سوزلره کیزله مك قدرموفقیتلی بر اصول تصور اولنه ماز .

* *

حاصلی تنقید دینیلن بو امتیازلی یازیلرله هرشی سویله نیر ، هرشیئه موفق اولنه بیلیر ، یالکز سویله مه سنی بیلملی در .

غالبیتك تلقی یه تابع اولدیغنی بیلنلر تنقیدلرنده اصلا

محویته ، محجوبیته ، دهـا طوغروسی معصومیت و ریا استعمالنه مجبور اولمازلر . عالم تحریره ، زمین مطبوعاته چیقاریلان هرائر شبهه‌سز صاحبی طرفندن بکلنیلمش‌در. آرتق دونه کلنجه‌یه قدر آداب تحریردن عداولنان. فقط حقیقتده درین بر یالانجیلق و ریادن بشقه برشی اولمیان « هر نه‌قدر قلت بضاعه‌م بو کبی مهام آثاری تدقیقه کافی دکلسه‌ده» ، «ظن عاجزانه‌مه قالیرسه» «فکر قاصیرانه‌مجه» کبی سوزلر، حتی «فلان مؤلفك بوخصوصده‌کی افکاری» طرزنده‌کی مستشهدات ذلیلانه اصلا برتنقیده یر بولمامـلیدر . مغلوب اولمق ایچون اك بیوك سـببلری بونلر تشکیل ایدر . بو طرزده یازلمش تنقیدلر قارئین نزدنده بك ضـعیف تلقی اولنه‌جغی جهتله کرك تنقید اولنان اثرك مؤلفی وکرك بر دیکری طرفنـدن واقع اولهجق اك کوچوك بر اعتراض منقدك تمامیله سـقوطنی انتاج ایده بیلیر .

* * *

افکار عمومیه . ــ بر آز اولده بحث ایتمشدم ــ جریان افکار و سـائره کبی ترکیبلر هپ برر حیله‌در .

اویله بر حیله‌که هنوز کیمسه‌نك استعمال ایده‌مدیکی بر طرزده استعمال اولنورسه قزانیلیر . دکلسه فنا ...

بنجه منقدلر هر حالده ذکی وقورناز اوللیدر. و بر قورناز ایچون هیچ برشیده مشکلات یوقدر . باطیریلمسی ایجاب‌ایدن مؤلفی چوق یکیسه زیر زوبلقله، معناسزلقله، اتهام ایدرسکز ، چوق اسکیسه خابیده‌لکله ، کیری قالمش اولمغله ...

شعرده وزن ومعنایه‌اهمیت ویرمین برشاعر بی‌قیدی قواعد شکنلکله لکه‌لرکن اصلا بو کبی خطالره دوشمین عصبی برروح ایچین‌ده اصول پرست ، اسیر قواعد کبی تعبیرات استهزائیه ایجاد اولنور .

دائما صنعت ترنم ایدنلره آجی بر تبسمله بونك بر نوع سرسملك و مرض اولدیغنی اخطار ایتدیککز زمان اونو تمیکزکه شعر و صنعتی سومینلری‌ده بهیمیتله ، حسسزلکله آچالتمق اقتضا ایدر .

بالخاصه دائما حقیقتدن بحث ایدنلره قطعیاً اکلا - تملیدرکه بودنیاده ثابت و ابدی هیچ بر شی یوقدر . هرشی نسبی‌در ، موقتدر .

دائما تبدیل فکر ایتمینلر ، تکاملدن محروم بر طاقم زوالیلردر . چونکه ترقی تحول ایله حصوله کلیر . وثبات تحوله مانع اولاجغی جهتله بالنتیجه ترقی یه‌ده مانعدر ایشته قوانین انتقاد !..

ظن ایدرم که حالا کندیمزی آلداتمقده و دها اول یشادقلری جهتله بزه نسبتاً قات قات جاهل اولان اجدادیمزك بر چوق یاکلش تلقی لرینه ، خطالی فکرلرینه رام اولمقده دوام ایتمه‌یز .

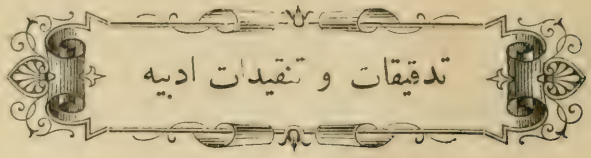

سراب

محرری : محمد رؤف

بن محمد رؤف بکی ، هرحالده مستثنا و محترم بر سیمای ادبیه مالك بو کنجی ؛ تنقیداتیله ، خالد ضیا بکه و پول‌بورژه‌یه دائر مطالعات مصیبه وجدیه‌سیله فقط بالخاصه کوچك حکایه‌لریله طانیرم . سیاه ایچیلرینك اویله پارچه‌لری واردرکه نثر جدید ادبك عادتا الفباسی عد اولنه‌بیلیر . ایلولده قسماً متروك قالان بو صاف ونزیه ، عین زمانده صنعتلی وایشلنمش لسانه دائما برستش ایدرم . عقیم ومحتاج همت بر زمانده مقالات علمیه وفلسفیه ، تدقیقات ادبیه ، منثور شعر، کوچك حکایه ، رومان ، قیریتیك ، حاصلی هرشی یازان ،

کندی استقبالندن زیاده ، مملکتنك استفاده‌سنی ، هوسکاران ادبك تنور وترقیسنی دوشونن بو مقتدر و غیور ذات بنجه نه رومانجی ، نه منقد و نه‌ده شاعر دکلدر ، اوانجه و سویملی بر کوچك حکایه محرری‌درکه ایلولدن ، تکامل تنقیددن و سیاه ایچیلردن زیاده هنوز کتاب شکلنده طبع ایدلمین بونوع حکایه‌لرنده موفق اولمشدر . رسملی رومانده « ملی رومان » نامی تحتنده و صوك دفعه انتشارایدن سراب‌ده بونلردن بریدر . اوکا رومان دیمکدن زیاده کوچك حکایه و دها طوغریسی « نووول » دیملیدر .

لسانمزده ایلك دفعه حصوله کتیریلەن بو اثر تدریجاً ایضاح ایده‌جکم بر چوق نقایصیله برابرا عثمانلی عالم ادبیاتنده مهم و شایان تدقیق بر حادثه تشکیل ایدر .

صوك درجه‌ده بی طرف قالمغه چالیشه‌جغم شو تدقیقاتم اثناسنده — روح مسئله‌یه تمامیله‌نفوذ ایده‌بیلمك ایچون — بلکه بعضاً بیکانه قالاجغم سوسلردن، نقصانئ جمل احترامیه‌دن طولایی صاحب اثرله برابر قارئین محترمه‌نك‌ده عفولرینی استرحام ایدرم .

مملکتمزده هنوز تنقیدك ماهیت و مزیتی ایجه

اکلاشیله‌مامش اولدیغنی و منقدك بر مزیف ، بر غرضکار منزله‌سنه ایندیریلدیکنی؛ کمال تأسفله؛ کوردیکم‌و ایشتدیکم بعض وقایعدن اکلایورم . بو خصوصده بلکه دها اوزون‌مدت خطاکار قالاجق اولان افکار عمومیه شبهه‌سز معذوردر . فقط آثارینی تدقیق ایتدیکم بعض رفقامك بکا سلام ویرمکدن بیله چکیندکلرینی کورمکله بدبختم . فقط محمد رؤفك متانت اخلاقیه و تکمل دماغیسنه اویله قطعی و ریاضی بر امنیتم وارکه بنی دائما قوتلندیریبیور .

اوت ، سراب بر کوچك حکایه‌در ؛ دییوردم . حکایه‌لری مطلقا تصنیف ایتمك مراقلیلری بو لطیف اثرك منسوب اولدیغی دائره‌یی کشف ایتمکده هیچ کوجلك چکمزلر . سراب « پسیقولوژیسم » طرزنده یازلمش‌در . سراپا تدقیقات روحیه وتفکرات ایله اشتغال ایدییور . تکمیل کنجلکنی دور سابقك تضییقات مدهشه‌سی ایچنده کچیرمش مریض الروح بر کنجك هردرلو اضطرابات معنویه‌سنی اوراده کورورسکز . سراب یالکز بر کنجك دکل ، تکمیل شبابت ترکیه‌نك ، دائما دولت خزینه‌سندن پاره آلمغه آلیشمش تکمیل

استانبول مسلمانلرینك ، بوتون قوهٔ تشبثیه‌لری قیرلمش چوجقلرینه مخصوص نتیجه‌سز دوشونجه‌لرله مملو بر چوق دماغلرك حکایه‌سیدر .

اوراده ، حتی اسمنك بیله تصریحنه لزوم کورولمه‌ین بر کنج مودهل اولارق انتخاب ایدلمش . محرر غایت غریب واکلاشیلماز بر محاکمه‌یه تبعاً بو کنجی پك اسرار آلود و مجهول براقیر . اکر حکایه خلاصه ایدلمك ایسته‌نیلیرسه بر چوق یرلری مطلقا نقطه ایله طولدیرمق ویاخود متعدد دفعه‌لر « فلان » کلمه‌سنی استعمال ایتمك ایجاب ایدر . چونکه اوراده مجهول بر پدرك اوغلی ، مجهول بر مکتبدن مأذون ، مجهول بر یك ، مجهول بر واپورله ، مجهول بر موقعه متوجهاً حرکت ایدییور .

واپورده ، قماره‌ده قارشوسنه تصادف ایدن و « هرمعناسیله روم حسن جاذبه دارینك نفیس ومعتنا بر نمونهٔ آنی » اولان بر قادین اونی اشغال ایدییور ، و محرر [بکارلره عائد بر تحسر الیم عشق ایله] باشدن هنوز یکرمی بشنده کبی اکلاشیلان ، فقط حقیقتده اوتوزبش یاشنده‌کی و أولی اولان بو کنجی دوشوندیرمکه

باشلایور . همان اثرك نصفنی اشـغال ایدن بو تفکر غایت مکمل ، منطقی و حقیقی‌در . یالکز ، دائما عین دائرهٔ محدوده‌یه‌زورله طوپلانیلدیغی پك‌واضح برصورتده کوریلن بو محاکمات و تفکرات یواش یواش بزه قهرمان اثرك ماضیسنی — اولکی مجهوللردن هیچ برینی حل ایتمـه‌مك شرطیله — بر آز تفصـیله باشـلایور . پك مبهم بر صـورتده اوکره‌نیورز که بوزواللی متفکر وقتیله پك فقیر ایمش، اونی - کندیسی بو درجه ایی دوشـوندیرمك ایچون مطلقا عالی و پك مستثنا اولمسی لازم‌کلن — مکتبندن چیقدقدن صوکرا ایکی یوز اللی غروش معاشـله داخلیه مکتوبی قلمنـه، شبهه‌سز «خلفا!» اولمق اوزره قبول ایدییورلر. وحیاتنك بش سـنهٔ متعاقبه‌سنی پك عاجز بر صـورتده کچیریبور. فقط بو کون اولدقجه رفاه حال ایچنده‌در. یالکز مرفه بر حیاتك پك‌ده مساعده ایتمیه‌جکی بوکبی تفکرات الیمه و سوسیالیستجه دوشونجه‌لر آراسنده بر مدت چالقانوب دوردقدن صوکرا قارشیسنده‌کی روم‌قادینه اوقدر متحسر و یانه‌رق باقشنی تخطئه ایدن بشقه بر حقیقتی‌ده درخاطر ایدییور : زوجه‌سی و اوکا اولان شدت محبتی ! . . او

زمان نصل أولندیکی، شبابنك بوتون او مبهم و غلیانلی دقیقه‌لری — طبیعی رومانك خاطری ایچون — بر بر کوزلرینـك اوکنـه کلیور. بو صحیفه‌لر جداً پك تلیغ و نفیسدر :

« اونی ایلك دفعـه اولارق بر واپور اسکله‌سـنده کورمشدی. کندیسی واپورله دها یوقاریده‌کی اسکله‌دن کلمکده ایکن، بوخانم یانده‌دیکر برقادینله برابر، یناشدقلری اسکله‌دن واپوره بینمك اوزره ایدی. وبو سیاه چارشفك آغوش حریرنده‌کی وجود لطیف بردن کندیسنی جذب وتسخیر ایتمش ایدی. روش مخموری، ادای لطیف دلبری اینه واپور کوپریه کلوب‌ده چیقمق لازم کلدیکی زمان اونی تکرار کوره بیـلمك ایچون تأخر ایتمش و همان برابر کبی چیقمشلردی. بو قیصه مدت ظرفنده‌کی ناچار برابرلکدنصکرا کوپریه چیقدیغی زمان مست و محموم ایدی. وتکرار خیالی ومحروم برقاچ کون‌بو عشق حماسیله یانوب طوتـه‌شه‌جغنی دوشونه‌رك بر شورش الیم ایله‌قلبی یانه‌یانه‌قلمنه کیتمش، اقشامه‌قدر بوتون‌ایشلرنده روحی‌الیم برامل مریضانه ایله پر حلجان اولارق چالیشمش‌ایدی.»

آرتق اکثر کنجلر کبی اونی تعقیب ایتمش، مکتو-

بلاشمشلر، کوروشمشلر، حتی بر کیجه اوطه‌سنه قدر کیتمکه جسارت ایتمش. واوراده بیوك، پك بویوك برکناه عد ایتدیکی بر حرکتده بولونمشلردی.

بو وقعه‌دن صوکرا ازدواجی کچیکدیرمك ممکن دکلدی و ایکی آی ایچنده اولندیلر «و صوکرا قاچ کره تکرار یان یانه اوطوروب احیای خاطراته وقف ساعات ایتمشلردی.»

« واپور آرناوود کوی آقندیسنك تهاجم وتهالکی آراسنده قیورانارق ببکه طوغری طی‌مسافه ایدرکن شیمدی تخطریله بیله مسعود اولدیغی شو سعادت عاشقانه‌سنك رؤیاسندن» دلیقانلی ایچون — بلا سبب و بلا مؤثر — اویانمق لازم کلدی. فقط زوالی اویانه‌مدی. ینه عینیله رؤیا دیمك اولان بشقه برصحیفهٔ تفکره کچدی، ینه دالدی. وهیچ اویانمقسزین مجهول کوینك مجهول بر کوشه‌سنده‌کی اوینه کلدی. زوجه‌سی آنی بر بایغینلقله یاتاغه دوشمش واوشاق دوقتور کتیرمك ایچون استعجال ایدییوردی. یوقاریه چیقدی. خسته‌نك باشنده عائله افرادی بولنیوردی. قادین بر آز ساکنله‌دی وایی‌لشدی. فقط نصلسه بو متفکر زوج (ذهنده‌کی پریشانی

ودالغینلغه رغماً) بر آزیقیندن کلن لامبه‌نك ضیاسی آلتنده اونك اختیارلقدن اطرافی خفیفجه بوروشمش کوزلرینی فرق ایتمش بولندی. حکایه‌نك الك بیوك وقعه‌سی ایشته بودر. بو قدر محاکمه‌لی و حیاتك هر درلو المنه آلیشمش کبی دوران بو اوتوز بشلك (!) ذات بردنبره برشی دوشوندی : عجبا کندیسی‌ده اختیارلامشمیدی ؟ مزاجی تعیین ایدلمه‌مش اولدیغی ایچون پك‌ده نتیجه‌یی کستیره‌میورم . فقط ینه یوقاریده‌کی شرائطه نظراً هرحرومیته قارشی یاپدیغی کبی بو افول ایدن کنجلکده انجق دوداقلرینی بوکو ویرمسی لازم کلن قهرمان وقعه ایچون بو دوشونجه شدتله کیریجی بر قورت اولیور . همان آینه‌یه‌باقمق کندیسنك هنوز اختیارلامامش اولدیغنی اوکرنمك ایچون چیلدیرییور . زوجه‌سنك اوکنده جسارت ایده‌مدیکی بو معامله ایچون برچاره ، بر سبب دوشنوب طوریبورکن اوشاق سلاملقده کندیسی بکلین بر مسافری اولدیغنی خبر ویرنجه سویخندن عادتا نه‌یاپه‌جغنی شاشیرییور . آرقاداشیله هپ بوکونکی دوشونجه‌لرینك مابعدینی قونوشیورلر (!) خایر ، قونوشمیورلر . عادتا یکدیکرینه درس ویرر کبی ، اوزون اوزون وهانکیسنك سویله‌مکده اولدیغی پك‌ده تفریق

ایدیلەمین نطقلر ایرادندن صوکرا آیریلیورلر. آرقاداشی کیدییور. لکن اوشاق لامبەیی سوندیرمش اولدیغندن ینه چهرەسنی معاینەیه موفق اولامیور. وبو اولدیریجی احتیاج عارضی ایچون اك مناسب زمانی زوجەسی اویودقدن صوکرا بولیور. حقیقة کندیسی‌ده اختیار - لامش؟ آرتق بیکلرجه اضطراب بخش دقیقەلر آراسنده دوشونەرك قیورانیور واك نهایت «مادامکه حیات وشباب هرکس ایچون‌ده بر سرابدن بشقه برشی دکلدر» دییور واویویور.

ایشته حکایه بوندن عبارت! واقعا محرر آنجق اك صوك سطرده بزه کورینیور وتصدیق ایدییور: «اوت مادامکه حیات‌وشباب هرکس ایچون‌ده برسرابدن بشقه برشی دکلدی... »

حالبوکه بز اونی دائما، وقعەنك هرطرفنده موجود بولیورز، قهرمان وقعەیی ایستدیکی کبی دوشونیریور ایسته‌دیکی زمان طبقی بر سینەماطوغراف ماکنیستی کبی صفحات وتفکراتنك شریطلرینی دکیشدییور. حتی بعضاً بزه خصوصی ورسمی معلومات‌ده ویریور:

«واپور آرناوود کوی آقندیسنك تهاجم وتهالکی

آراسنده قیورانه‌رق بیکه طوغرو طی مسافه ایدرکن ماجرای عشق وازدواجنك صحائف تخطرنده بوراده‌یه کلمش اولان دلیقانلی الخ . . . »

کوریلیور واکلاشیلیورکه واپوره کیرکن وقره‌ده اوطورورکن اطرافنه بیله باقه‌میه‌جق قدر دالغین وپر تفکر دوران وشمدی‌یه قدر هیچ خارجه باقمیان دلیقانلی نه‌آرناؤود کوینی کوره‌بیلیر . نه‌ده آقتینك فرقنده اولور . بونی بزه آنجق محرر سویلیور . فقط اوقدر تحف وعجمیجه بر طورلهکه انسانك ایستر ایسته‌مز : « عجبا محمد رؤف بك‌ده بوکنج ایله برلکده عین واپورده‌می ایدی . . . » دیه‌جکی کلیور .

بوندن بشقه اثرده غایت بویوك وشایان مرحمت بر عجمیلك دها وارکه اوده عینی ادعامه بر دلیل واضح تشکیل ایدر : یکرمی بش یاشنده‌کی حیاتنه عائدتفکراتنی برچوق مهم واثرده تصویر اولنان کنجلر اوزرنده بك بویوك تأثیری اولدیغی ادعا ایدیلان استبدادك حریته تحول ایتمسی‌کبی مؤثرات موجود ایکن قهرمان وقعه‌نك اون سنه‌لك فاصله ایله دائما عین تفکرات واحتساسه مالك اولمسی مثلا : یکرمی بش یاشنده « هرکون توالی

ایدن بوقدر یأسلره رغماً ، نصل اولدیغنی بیله‌مدیکی برفیض جوشاجوش ایله ، یکیدن وکمال مبذولیتله تنبت ایدن ازهار آمال الله مشامی معطر اوله‌رق، سنه‌لردنبری مشتاق ومنتظر اولدیغی اوپارلاق ودلپذیر عشق وسعادته نهایت بوکون نائل اوله‌جغی امیدیله او تنزهلره شتاب ایتدیکی واقشامه قدر الیم واوکسوز برانتظارله بکله‌یوب، بکله‌یوب‌ده نهایت‌حایقره حایقره آغلامق آرزوسی ویرن بر ماتم حرمان ایله تکرار غمگین اوله‌رق ینه محروم ، ینه سفیل ، وابدیاً محروم وسفیل قاله‌جغنه قانع اوله‌رق عودته مجبور اولدیغی اوپازاروجمعه کونلری »نی دوشو- نمه‌سی، واوتوز بشنده عینیله « بوکون امللرم یکرمی بش یاشنده‌کی امللریمك عینیدر دیه‌م . فقط اوقدر چوق، اوقدر شدید واوقدر آتشین اولدیغنی ، حتی دها آتشین بیله اولدقلرینی ادعا ایده‌بیلیرم . » سوزی حکایه‌نك تبدیل شخصیت ایده‌مه‌مش بر محررك بر چیرپیده یازیلیویرمش براثری اولدیغنی وینه عینی دورهٔ محدود تحریرك محررینه عائد اضطراباتیله حصول بولمش اولدیغنی اثبات ایدر . اکرکه بوتنقیدی یالکز محرر اثر ایچین یازمش اولسه ایدم بو ماده حقنده دها زیاده

سوز سويله‌مكه لزوم كورمزدم . فقط متمادياً قيصه وغير كافى يازديغمى ادعا ايدنلر ايچون علاوه ايده‌جكم كه انسان اون سنه دكل حتى ايكى سنه بيله عين حسياتك ، عين دوشونجه‌لرك اسيرى اوله‌ماز. حواسمز واسطه‌سيله ادراك اولنان علوم ، بيلكيلر وتجارب ، حسياتمزى قطعياً تبديل ايدن ، وبزده برچوق يكى حسيات توليد ايدن سببلردر . هيچ برشيئك ذوق وكدره اساس اوله‌ميه‌جغنى آنجق حسياتمزك تلقيسى آلتنده بختيار ويا بدبخت اولمق مجبوريتنده اولديغمزى بيلنلر معلومات وتجاربك حتى ساده‌جه يشامش اوله‌نك بيله بوحسياتى تبديله كفايت ايده‌جكنى‌ده بيلمه‌لرى اقتضا ايدر .

پسيقولوژى‌يه عائد اولان بوقطعى اساسدن صوكرا فقر وضرورتدن ثروت ورفاهه طوغرى يوكسلمش واك صوكرا عادت واعتياد حقنده « انسانلرك عادتك ألنده نه‌زبون براويونجاق ، نه‌مقاومتسز حتى عصيانسز بر أسير اولديغنى دوشونه‌رك » كوله‌جك قدر صاحب تجربه ومعلومات اولمش بر كنجك قطعياً عين تفكراته، عين أليم وآتشين آماله مالك اولمسى هيچ بروقت دوغرو

اولهماز، خصوصیله او آمالك دها شدید و آتشین اولمسی پك فاخش وسببسز برخطای عظیمدر .

حکایه‌ده بوکبی تضادلردن صوکرا نظردقتی جلب ایدن بعض شیلر دها وار. کنج قیزك یتاق اوطه‌سنه کیره‌جك قدر جرأت وتشبث کوسترمن دلیقانلی عصر حاضر کنجلریله وحکایه‌ده تعقیب ایدیلمکلن شرائطله قابل توفیق اولمیه‌جق بر صورتده معصوم وبی‌کناه آیرلمق اوزره مردیوندن قیزله برابر اینمکلری زمان قپونك کلیدلی اولدیغنی کوریبور ، قیز : « ایواه بعض کیجه‌لر بابام بو قپویی آرقه‌سندن کلیدله‌دکدن صوکره آناختاری کندی اوطه‌سنه آلیر » دیبور . وتکرار یوقاری چیقیورلر . ایرتسی صباح هرکس اویاندقدن صوکره نه‌صورتله عاشقنی قاچیره‌جغنی دوشونمه‌دن بر چوق ملاطفاته باشلایان قیزك هرآرزوسنی یرینه کتیره‌جك قدر دلیقانلی کندنده قوت بولیور . یالکز بوسطرلری پك بویوك برمراقله تعقیب ایدن قاره زوللی دلیقانلینك اوقدر اهمیتله بحث اولنان بوورطه‌دن نصل قورتلدیغنی اوکرمه‌مکله مأیوس قالیور . غایت اهمیتسز اولان مکتوب تعاطیسی حقنده نه کبی وسائطه مراجعت ایتدکلرینی

بیله خاطرلیه‌جق قدر اینجه دوشونن دلیقانلی عجبا نیچون حیاتنك بو مهم وقعه‌سنی اونوتیویرییور . هرزمان قهرمان وقعه ایله برلکده بولندیغنی حس ایتدیکمز محرر نیچون بوراده اورته‌دن غیب اولیور . کوچوك بر فدا-کارلقله بو قورتیلمسی مشکل تهلکه‌یه کیرمکدن چکینیور؟ یوقسه قپونك کلیدلی بولنمسی دلیقانلی‌یی صالیویرمه‌مك ایسته‌ین قیزك بر معجزه قبیلندن حاضرلامش اولدیغی بر حیله‌میدی ؟ — اثرك محرری بن اولسه‌یدم مطلقا بویله دیردم. — دها بوکا بکزر برچوق شیلر حکایه‌ده پك شدتله نقصاننی حس ایتدیرییور، عادتا پول بورژه‌دن ترجمه‌ایدلمش کبی طوران عباره‌لریله پك اسکیدن یازیلدیغنی ظن ایتدیکم بوحکایه بعض یرلری سیلینه‌رك ، نه‌قدر مادی پارچه‌لری وارسه حذف اولنه‌رق بر علم روح کتابنه دوندورلمشدر . محمد رؤف بکك شدتله تقلید ایتدیکی پول بورژه؛ رومانلرنده نه‌قدر مادی وپرحیات صحیفه‌لر بولندیرر : « مانسونژ »ك قلود لارشه‌یه عائد بعض کچیدلری . « لادوشه‌س بلو »نك قامیل طرفندن عاشقنك بشقه قادینله یقالنمسی کبی وقعه‌لری « اون قریم دامور »ك سوزانك موعد تلاقیٔ معاشقه‌یه شتابی ،

« قروئه‌ل أنیغ » نك استقراض وانكلتره فراری كبی وقایعی ، (ئه‌ره‌دیته)نك بعض مكاله‌لری — واقعا پك‌چوق یاردم ایتدیكی انكار اولنه‌ماز — رومانی یالكز صیقیلمه‌دن اوقومق ایچون ترتیب اولنمامشدر؛ بووقایع، بومادی صحیفه‌لر روماندەكی تفكرات پسیقولوژیه‌یه مهم برزمین واساس اولور. بن پسیقولوژیسم طرزنده‌یازیلان بومكمل رومانلرك بتون قهرمانلرینی مطلقا كوزمك اوكنده تجسم ایتدیره‌بیلیورم . تفكرات روحیه ایله طولدیریلن رومانلرده نه ایچون اشخاصی قراقترسز براقملی وحكایه‌یی حقیقةً برخیال ، بر سراب یاپملی ؟ دوشونجه‌لرینی او قدر دقتله تعقیب ایتدیكمز سرابك قهرمانی اثرده تصریح ایدلدیكی وجهله مرفه بر حیاته نائل اوله‌بیلمك ایچین مكتوبی قلمی خلفالغندن صكره نه‌كبی مراحل مأموریت كچیردی . نه‌مزاجده ایدی . أولی اولمقله برابر قادینلره قارشی نیچون بو قدر متحسر وسوزان قالدی؟ بونلری بیلمه‌ملی میز ؟ اثرده‌كی اشخاص بتون قراقترلرینی طاقینوب‌ده كوزیمزك اوكنده تجسم ایتمه‌جك، وبز او صحیفه‌لری اوقومق ایچین مكتب درسی چالیشیور قدر صیقیله‌جق اولدقدن صوكره نیچون

رومان یازمق زحمتی اختیار ایتمی ؟ بویله اولنجه مکتب سلطانیده وقتیله تعقیب اولندیغی ایشتدیکم بوراقك ترجمه دوفیلوزوفیسی بنجه بوندن بیلك کره دها ایی واکلنجه‌لیدر .

بو مطالعاتدن صوکرا مع‌الحجاب علاوه‌یه مجبورم که محمد رؤف بك بر چوق جمله ، منطق ، حس، تشبیه ترکیب حتی املا یاکلیشی یاپیور . بوجهتی غایت مختصر کچمك مجبوریتنده اولدیغم جهتله یالکز بعض مثاللرینی ارائه ایده‌بیله‌جکم : « نور حسنی ایله روحنی هرج‌ومرج ایدن شو کوزل قادینك حضور لطافتنده درین بر مرارت پرورلکله حیاتنی ، ماضیسنی ، دوشونوب » « سنه‌لردنبری بی‌حس قالان روحنك الکدرین کوشه‌لرنده ناکهان بر تزلزل ارزوی ألیم ایله مضطرب اولدی » « ترجیح وانتخاب ایتدیکی بر حقیقت بدیهیه دکلمی ایدی» « صوك درجه محجوب ومغرور ایدی » انسان عین زمانده بوایکی خاصه ایله متأثر اولاماز. حجاب بیلمه‌مه‌نك وآلیشمه‌مه‌نك غرور ایسه ، چوق بیلمه‌نك وکدینه کوونمه‌نك برر نتیجه‌لریدر . « تکرار شخصیتنه صاحب اولدقدن صوکرا قارشیسنده ثروت اشکال وجودیه‌سیله

کندیسنی برساعتدن بری جاب وجذب ایتمش اولان » بوکوزل دیمکدن زیاده اختیار دیمك اولاجق . « وباشنی کمال‌ألمله صاللایه‌رق والبته دی‌یه‌رك برقاچ‌دفعه دهاتکرار ایدرك » پك ثقیل بر تکرر . « اوت البته ، همده اوقدر فاتحه‌که اولولردن بدتر » معناسز « واردات ماهیه‌سی » فارسی کلمه ، عربی اصولی ادات نسبت ! « بر چوق اقرانلرینی (!) کوریبوردی‌که. . . » « مسعود وبرنشئه قالدیغنی » نشوه اوله‌جق ظن ایدرم واخ . . .

جلال الدین خوارزمشاه

محرری : نامق کمال

ایشته بر پیه‌س که ینه کمالك، او حریت وسربستی شاعرلایموتنك دماغ بارقه زادندن چیقیور. بر پیه‌س که طبقی وطن کبی، کل نهال کبی قاره و تماشا کریی عظمت اسلوبنه، الواح مافوق‌الطبیعه و خیالیسنه مفتون ومتحیر براقیور : بر پیه‌س که بر خارقه و بتون دیکر خارقه‌لر کبی قواعد شکن، تناسب سوز، طبیعیت جدا ...

کمال، عثمانلی تاریخ ادبیاتنده بلکه بر مؤسس دکل. فقط اوبر صاحب مکتب، بر مجددر. اونك غایت متین، کیرلنمه‌مش بر دماغی ، آلتون کبی بارلاق و صاف بر وجدانی، مؤثرات محیطیه‌دن صوك درجه‌ده ازیلمش حساس بر قلبی واردر.

او بیوك فقط عین زمانده بتون ملکات مادیه و معنویه‌سنی زمانینك سیالات مؤثره و وطنپرورانه‌سنه

تودیع وتسلیم ایده جك قدر سریض قلب، هر ضربهٔ حیاتنده « وطن » دیه فریاد ایتمش « حریت » دیه آغلامشدر.

کمال؛ زماننك کیم بیلیر نصل و بلکه تصادفی بر دخمهٔ ظلمه‌سندن صکره مادةً انتقام آله‌میانلره خاص بر ترنم هزل آمیزایله حیاتك ایلك جرعهٔ تسلیتنی طاتدی و آرتق ضربات متوالیهٔ حیاته بی‌نهایه شکوایه‌لریله، آثار بر غیض و نفرتیله مقابله‌یه باشلادی. بو حیات، بو حیات مجادله چوق کچمه‌دن اونده بر امل. بر امل، افراطکار مجاهده اویاندیرمشدی ...

فقط کمال هیچ بروقت برداهی، نافذ ومدقق بر محرر اولامادی. اونك یازیلری، نه بر تدقیق حیات، نه ده بر ملعبهٔ حس وخیالدر. محیطك مظالمی زماننك بتون موجوداتنی زیر جور و اضطرابنده ازر. اولدیرر کن اونده دها حساس بر معنویت، دها متحمل بر دماغ بولمشدر.

شبهه یوق که بوده، بر ضعف، بو مرض‌ده بر قصوردر. پسیقولوژیك و حتی فیزیولوزیك بر قصور... اویله بر قصورکه بر چیفتجی، بر بالقجی، حاصلی هر هانکی بر عمله و مماثلی ایچون بویوك بر قباحت... فقط نامق کمال

ایچون بویله دکل، بالعکس بر قصور فضائل ولود برمنبع مزایا بحش...

آرتق شاعر ؛ فریاد ایتمك . باغیرمق ایسته‌یور .. هیهات که شعرای سالفه‌نك لسان شعر وادبیاتی کندیسنه هیچ‌ده کافی دکل ...

او زمان او نغمات صنعتکارانهٔ ماضیه‌دن نفرت ایدرك بلاشرط وقید و مقتدر اولهبیلدیکی قدر طبیعی ؛ باغیرمغه باشلیور .

ایشته بو دقیقه‌دن اعتباراً کمال بر مجدد . بر مصفیٔ لسان ، یکی بر شاعردر. فقط برمحرر.. اصلا ..چونکه او استقبالی کشف ایده‌بیلمك شویله‌دورسون؛ عصرینك بیله حادثات حیاتیه واجتماعیه‌سنه نفوذدن عاجز؛ کائناتی مطلقا بر کوزلکدن کورمك، دهاطوغروسی بالذات کوره‌بیلمك مزیتنی حائز بررهبردن اوکرنمك ایستیور. بو رهبر کیم اولابیلیر ؟ شبهه‌سز تاریخ دکلمی ؟

کمال تاریخه چالیشیور . فقط هیچ بر زمان تمامیله تجرد ایده‌مدیکی ، بلکه کیتدکجه دها زمان مغلوب و مسخوری اولدیغی حساسیت مریضه اونی هر دقیقه بر آز دها اساطیری یاپیور . و نهایت بوتون او مساعیٔ

طاقتبرندازانه‌دن ، او چیرپینیشدن، او فریادلردن غایت قوی، تندرست، عادتا برر پهلوان قدر امین نفس ؛ فقط آز ذکی ، آز قورناز ، وآز سوسلی چوجقلر طوغیور: ایشته جزمی، ایشته کل نهال ؛ ایشته وطن؛ نهایت ایشته خوارزمشاه .

خوارزمشاه ؛ بر پیه‌س . (٤٧٦) دن (٦٠٩) سنهٔ هجریه‌سنه قدر یوز اوتوز اوچ سنه امتداد ایدن وطقوز پادشاهه مالك اولان آل نوشتکین حکومتنك اك صوك حکمداری اولان جلال الدین خوارزمشاهك حیات و محاربانه عائد بر وقعهٔ تاریخیه‌در .

خراسانده بویوك بردوات تشکیلیله تکمیل طوائف ملوکی تحت اطاعته آلان سلجوقیلره بیله غلبه ایدن بو بویوك محارب ، بو بویوك انسانیتپرور ؛ هپ کندی صنفنده بولنانلر کبی برآز مغرور و سرت طبیعتیله هر کسی کوجندیرییور . نهایت خلیفه ناصری، حتی جنکیز خانی کندیسنه دلکیر ایدرك دولتی محو ایتدیرییور وعادی بر جلاد الیله مقتول دوشیور .

کمال بوموضوعی بویوتمش ایچریسنه، محاربه‌لر، سرایلر و بالخاصه بوتون دیکر اثرلرنده اولدیغی برآز عشق

ولایتناهی مقاتله‌لر قویمشدر . جلال‌الدین برنجی پرده‌ده هیچ محاربه طرفداری اولمیان اختیار باباسنی قاندیرمق ایچون نه‌لر، نه وطنپرورانه نطقلر ایراد ایدییور . فقط بو زحمتنك تام مکافاتی کوریله‌جك بر صحنه‌ده آنی بر فلج پدرینی آلوب کوتورییور. ایکنجی پرده‌ده برمحاربه کورییورز .

آرتق بالذات پادشاه اولان جلال الدین دشمن عسکرینك بر هجوم ناکهانیسی اثناسنده پك سودیکی زوجه‌سی نیره‌یی سند نهرینه آتارق قاچیور . اوچنجی و دردنجی پرده‌لر بر آز مغلق و تابلولرله مالیدر. جلال الدین ضبط ایتدیکی تبریز قلعه‌سنك ملکه‌سیله اولنیور . مهرجهان تسمیه اولنان بو ملکه اولکی زوجه‌سی نیره‌یه نه‌قدرده مشابهدر. فقط ظن ایتمکزکه بو مشابهت اویونك بر انتریقه‌سنی تشکیل ایدییور . . خایر . یالکز عینی آقتریسك هرایکی رولی‌ده درعهده ایده‌بیلمسی سهولتنی حصوله کتیرییور . بو صیره‌ده جلال الدین شاهك اوکی والده‌سنی بعض سرای ارکانی وزرادن ملك نصرتی واونکله هیچ کچینه‌مین شهزاده غیاث‌الدینی کورییورز. حتی بو غیاث‌الدین مذکور ملکی قتل ایدرك والده‌سیله

برابر قره حکاری دولتی مؤسسی براق حاجبه التجا ایدییور. فقط براق حاجب حیله‌کار ومفسد بر آدامدر. غیاث الدینك والده‌سنی نکاحله آلمق ایستیور. بوکا موافقت ایتمه‌ین شهزاده‌یی برطاقم مفتریاتله اتهام ایدرك اعدام‌ایتدیرییور، وزوالليوالده‌سنی قتل‌ایده‌رك‌قاچیور. صوك پرده‌ده بوتون تاج وتختنی غائب ایدن جلال الدین شاهی درویش قیافتیله اثنای فراره کورییورز. لکن پاره‌نك النده نه قورتیلور. خائن بر جلاد اونی ده قتل ایدییور. بوصیره‌ده نره‌دن ونصل کلدیکی بیلنه‌مین مهر جهان‌ده کندیسنی اولدیره‌رك زوجنك‌اوزرینه دوشیور. ایشته خوارز مشاهك قارئینه وتماشا کرینه ویره‌بیلدیکی حس و فکر بوندن عبارتدر.

بارعه

اخلاق واحوال ملیه‌مزی مصور سوزشلی پیه‌س : پرده

مؤلفی : نامق کمال زاده علی اکرم

بعض غزته‌لرله ال اعلانلرنده یوقاریده‌کی تفصیلاتی کوردیکم زمان تعجب ایتمشدم . چونکه بارعه طبع اولنمشیدی ، بارعه‌یی هرکس طانیوردی. بارعه‌ده‌اخلاق واحوال ملیه‌مز نامنه برسطر بیله موجوددکلدی. فقط بالاخره برهان‌الدین بك [۱] طرفندن‌اثرده ایچه‌تعدیلات وتصحیحات اجرا ایدلدیکی روایت ایدیلنجه آرتق ایستر ایسته‌مز بویوك بارعه‌یی برکرده صحنه اوزرنده کورمك ایجاب ایتدی .

تیاترو همان‌بومبوش دنیله‌جك برحالده ایدی. بعض منتسبین مطبوعات ایله منقد بکلر اوك صیره‌یی اشغال ایدییورلر وبکلیورلردی. بو اثناده قولاغمه کیدن بعض سوزلری قید ایدییورم :

[۱] استانبولك بازندکان مشهوره‌سندندر !

— فقط شانونك خارجی نه‌قدر سفیل ؟ . .

— امین اولکزکه داخلی دها سفیلدر ! . .

دیکر طرفدن :

- بارعه قاچ پرده‌در عجبا ! . .

— بیلمم ، هپسنی اوقویه‌مدم‌که . . .

بر آز آرقه‌دن :

— خلقمز نه‌قدرده قدر ناشناس دکلی ؟ . . بویله مهم بر تماشایه قارشی کوستریلن شو عدم رغبت . . .

— عجله ایتمکز عزیزم ، اویون بیتسین‌ده یکیدن کوروشورز ! . .

...

قیرمزی فسلر صاحب محترمنك بو سوزلی پیه‌سنی مشتاق کوزلره ، متحسر قولاقلره عرض ایتمك اوزره یواشجه پرده قالقدیغی زمان شانودن أسن أسن صوئوق بر روزکار هرکسی‌اوشوتدی. برقاچ کشی‌همان پارده‌سولرینه پالطولرینه صاریلدیلر ، بن اوکومی ایلیکله‌دم ، یقامی قالدیردم .

بارعه‌نك ، بو درت پرده‌لك (۱) نفيس پيه‌سك اولا موضوعنى اكلاتهيم :

بارعه اسكى صدر اعظملردن اولدجه اصيل وزنكين بر پاشانك حفيده‌سيدر . بو قيزى يئه اصيل بر عائله‌يه منسوب خالد بكله اولنديرمشلر. وخالد بكك پدرى اولان عدنان بكك قوناغنده اوطوريورلر. يكى زوج وزوجه يكديكرينى هيچ سوميور ، هركون قوغا الله كورولتو ايله كچيور، حتى اوقدركه عدنان بك بيله اوغلنه، بارعه‌يه قارشى شدت ، حتى ظلم توصيه ايدييور .

بو صيره‌ده أوه ايكى كنج مسافر كليور. بومسافرلرى باشدن هيچ طانيمورز ، حتى بزمله برابر عدنان بك‌ده طانيميور، سلاملق دائره‌سى طورور كن بورايه قدر نصل كيره بيلدكلرينه حيرت ايدييورز. فقط بالاخره آكلاشيليوركه بونلر بارعه‌نك قارداشلرى ايمش ، بريسى عدنان بكدن

(۱) اقشام بواويون بكا اوقدر اوزون كلدىكه شيمدى درت پرده كله‌لرينى يازاركن يكيدن كتابه مراجعت لزومنى حس ايتدم، اوت درت پرده ايمش !

اوچ بیك لیرا استقراضنه ، دیکری‌ده جازیه نوینی آلمغه کلیش. عدنان‌بك‌باشدن بونلره‌صوك‌درجه‌حرمت ایدییور. حرمتی بیله تحقیر تلقی ایده‌رك دائما ترسله‌ن سعاد؛ بر آز صوکرا بلا سبب تبدیل فکر ایله عادتا مسافرلرینی تحقیره قدر جرأت کوسترەن عدنان بکی بر سکونت دیندارانه ایله دیکلیور . بو نطق اوقدر اوزایورکه بکی بر دارغینلق بهانه‌سیله صالونه‌فیرلایوب کلن خالده بارعه؛ یاز آقشاملرینه مخصوص لطیف سرینلکلر قدر مفرح وخلاصکار کورینیور . لکن آمان یاربی !.. ایچری‌ده‌کی طارغینلق بوراده‌ده حکم سوریور وبر قوغاباشلایورکه صولی قوله‌ده بیله امثالنه زور تصادف ایدیله‌بیلیر. اکر اخلاق (۲) ملیٔ عثمانی بو ایسه . . .

بو اثناده بویوك بك عدنان، او زوللی‌حکیم بیله بر قاچ یومروق ضربه‌سندن تخلیص نفس ایده‌میور. خالدك مدهش تحقیرلرندن، حتی« قیصیر قاری» دیه باغیرمسندن صوکرا ، قارداشلری بارعه‌یی قاچیریرلرکن عدنان بك ینه اسکی طور حکمت فروشیله اوغلی خالده نصیحت ایدییور ، ودییورکه :

— اوغلم خالد ، سن والده‌مك مزارينه حرمت ايتمديلر ديه آغليورم ديبورسك ، دكل اولادم ، سن بارعه كيتدى ديه آغليورسك ! . .

آرتق حسرت وعشق سياه دوره‌سى باشلايور . خالدأوده بارعه ديه چيرپينركن بارعه‌ده قارداشلرينك قوناغنده ، خالد ايچون ، بالخاصه بك قيصقاندينى جاريه نوين ايچون بويولر ترتيب ايتديرييور. عدنان بك اوغلنى مسعود ايتمه‌نك نه‌يه متوقف اولديغنده متردد ؛ اولا بارعه‌نك اوينه كيده‌رك قارداشلرينى قانديرمق وقيزى تكرار أوه كتيرمك ايستيور . حالبوكه قارداشلرى مجوهراتى صاتوب يمك مقصديله قيزى دائما صاليويرمه‌مك ايچون طلاق دعواسى آچمشلر . نه يابه‌جغنى بوسبتون شاشيران زوالى عدنان اوغلنى يكيدن اولندير مك دوشنيور . اوده‌كى جاريه‌نك، نوينك اوكا قارشى اولان تمايلنى بيلديكى ايچون بو خصوصده بوتون بلاغتى ، بوتون ذكاسنى ، حتى فلسفه‌لرينى صرف ايديبور : « اوغلم خالد ، سن بو بو قيزى آليرسه‌ك ، بارعه بورايه كلير ؛ ديبور » خالده اينانيور بر بچق سنه صوكرا نوينى قوجاغنده چوجغيله كورييورز. حقيقةً بارعه‌ده كليور. فقط آرتق بيتمشدر.

ورمك صوك دقیقه‌لرنده بولنیور، خالدك ، نوینك، حتی برآزده باغچوان باشی مرتضی‌نك قوللری آراسنده‌ئولیور.

...

علی اکرم بك کرك شعر ، کرك کوچك حکایه ،ورومان وایسنده نه ایسه تیاترو، پیس وادیسنده‌ده ینه او ایدی . دییه‌بیلیرم‌که عثمانلی محررلری آراسنده اك چوق پسیقولوژی خطالری یاپان بر ذات وارسه اوده علی اکرم بکدر. وقتیله ثروت فنونده ع . بادرامضاسیله بزه‌أسته‌تیکدن بحثه قالقیشان واوزمانك‌اك فعال‌محررلری، مجاهدین ادبیه‌سی طرفندن بوتون خطیئاتی ، صنعت‌نامنه ارائه اولنه‌رق‌همان اسکات ایدیلن بوذات فلسفه وبالخاصه پسیقولوژی‌ده‌کی بویوك وقوفسزلغنی برکره دها اثبات ایتدی .

بارعه‌نك بوتون اشخاصی بربرر تحلیل ایدیله‌جك، یوزلرندن ماسکه‌لری آلنه‌جق اولورسه هپسنك‌ده آلتندن علی اکرم بکك سیاسی چیقاجغی شبهه‌سزدر. اکر برآز دها تعمیق وتحلیله دوام ایده‌جك اولورسه‌ق دهامدهش برحقیقت نظر دقتی جلب ایدرکه اوده کالك بر آز تغییر ایدلش دها طوغروسی بوزولمش اسلوبیله عبدالحق حامد

بکك ، صویولمش ، علتلندیرلمش ، قدیدی چیقارلمش بر موضوعی‌در .

اویونده اك اول نظر دقتی ، نظر دقت واضطرابی جلب ایدن سیما ، عدنان بکدر . بن بو آدامله محرر اثر آراسنده بویوك بر مناسبت کوریبورم . عدنان بك فیلسوفدر ، عدنان بك عالمدر ، عدنان بك عصرك جریان مدنی ومرضیسنی خطوه خطوه تعقیب ایتمش براختیاردر ، براختیار کنجدر . چونکه دیبورکه : «قادینلر کندیلرینه اسیر اولانلری دکل ، کندیلرینی اسیر ایده‌نلری سوه‌رلر» ایشته بر نظریه‌که دائما شهاب‌الدین سلیماندن ، حال حاضر ادبیاتمزك او اك کزیده وتجربه‌کار کنجلـدن ایشیتمکه آلیشدق .

فقط عدنان بك عین زمانده بر بدلادر . چونکه بنـه عین صحنه‌ده اوغلی خالده :

— هایدی اوغلم ، دیبور ، آغلا ، یالوار ، زوجه‌کك آیاقلرینه قاپاك . . نه ایدی نه اولدی ؟ . .

صـوکرا بو آدامك صـوئوق خاییده تیرادلری ، حیات بشره عائد یکدیکرینی ناقض وقاباحکملری . بونلرهپسی

برر جنایت ، اولا فن ، پسیقولوژی ، صوکرا صنعت نامنه بویوك برر جنایتدر .

خالد بك کیمدر ؟ . . قاراقتهری نهدر ، تحصیلی نه درجهدهدر . هرکون نه ایلهمشغول اولیور . بورالری هپ مجهولدر ، محمد رؤفك « سرابی » قدر مجهولات ایله یوکلیدر . بودلیقانلی بعضاً اویله سوزلر سویلیورکه غایت ذکی ، وتحصیل کورمش اولدیغنه حکم ایدیلیر ، فقط چوق کچمهدن باباسنه ، حتی عادی بر باغچوان پارچهسی اولان مرتضیيه اویله چوجقجه اعتمادلری واردرکه شاشیلیر .

بارعه ، هیچ بر زمان بر ترك خانمی اولامادی . بعضاً ظریف قیصقانجلقلریله براوروپا قادینی ، حتی صیقی بر راهب تربیهسی کوردکدن صوکرا معبدینی ترك ایتمش بر فرانسز قیزینی آکدیردی . بعضاً عادی ، بیاغی غوغالریله، قوجهسنه قارشی آغیزه آلنماز شتومیله برچنکانه قاریسی اولدی .

هله مرتضی ، کویا صاف قلب بر آرنائود ، فقط نه مناسبتسزلك یاربم . . . مسلمان خانملرینك یانده ،

دائما والی الابد اونلرك صالونلرندن ، اونلرك اتكلرندن آیریلیان بر آدام ، قطعیاً لزومسز بر تیپ ! . .

نوین ، بر جاریه‌كه انسانلقدن خارج ، ملكلر قدر صاف و پرعصمت، معبوده‌لردن‌دها عفیف ، دهاصمیمی.. حاصلی برموجودكه مطلقا غیر موجودلردن برینی تمثیل ایدییور . . .

* * *

ارتق بو اشخاصی طوپلاییكز. واوینانیكز. انسان ظن ایدركه آزیجق خلقك روحنی آكلامق ، آزیجق صحنه علمنه ، صحنه لساننه واقف اولمق ، اكثریا بوقدر برباد اشخاصه بیله بر طور ملایم ویره‌بیلیر . بو ظن طوغرودر . بز نه‌لر كوردكه بوندن چوق فنا ایدی ، فقط عین زمانده آلداتمسنی‌بیلیورلردی. « طاتلی دیل یردن بیلان چیقار » دیرلر. علی اكرم بك‌بوكاده موفق اولامامشدر . بارعه‌نك لسانی بر قطب كیجه‌سی قدر صوئوقدر ، فوزیه تیاتروسنك شانوسی قدر اوشوتجی‌در .

مثالمی ایسترسكز : بوتون كتاب. . . عدنان بكك

بوتون مونولوغلری . هرشی، کهنه حکمتلر ، اوزرنده یامالری کورونن مضمونلر ، هله « غاغا تشبیهی ! » . . . واقعا فرانسزلر مقام استهزاده آغزه « غاغا » دیرلر، آله « پنجه Patte » دیدکلری کبی . فقط ترکجه‌مزده بر قادینه : « خانم افندی غاغاکز پك لطیف !.. » طرزنده برشی سویلته‌بیلمك ایچون بیلمم قاچ اوقه بوز یوتملی!. حتی بو قبیل خایده فلسفه‌لرینك نه قدر یاوان اولدیغنی محرره فرق ایتمش اولمل که بریرده عدنان بکه سویلتیر :

— بو سوزلریمی ایشیدنلر انشا کتابلرندن برینی اوقیورم ظن ایدر ...

ارقه صردن بر سس تصدیق ایتدی :

— نه قدر طوغرو !...

...

بارعه عین زمانده چیلاقدر . آنادن یکی طوغان بر چوجق کبی محررك دماغندن نصل طوغدیسه اویله قالمشدر . بارعه‌ده هپ عشق ، هپ عشق غیر طبیعی ، هپ موداسی کچمش و اسکیمش کتابلرك ، عوام

كتابلرينك عشقى واردر . بوتون اشخاص بو خيالى عشقه اوقدر ربط حركات ايتمشلردركه آنجق اونكله اشتغال ايدرلر. هرپرده‌ده ، هرصحنه‌ده ، هرمجلسده ، هرپرده مطلقا بو مسئله‌دن بحث ايدرلر . اونلر سائر انسانلر كبى دكلدر ، اونلرك بشقه احتياجلرى ، بشقه دوشوندكلرى يوقدر . حاصلى اونلر اويله آدامدركه منحصراً بارعه نامنده بر پيه‌سه زمين اولمق ايچون هپ بر آره‌يه طوپلانمشلردر . على اكرم بكه حال حاضره عائد تماشا كتابلرينى توصيه بر آز تحف كبى طوريبور . هيچ اولمازسه باباسنك اثرلرينه باقسه ... اوراده اشخاص خالد بكه ، عدنان بكه نظراً نه قدر انسانى ، نه قدر بشرى‌در . بو نكله برابر مكالماتك اوزونلغى‌ده بيقديريجى بر درجه‌يه‌واريبور، هله‌بارعه‌نك اوزادقجه اوزايان حال احتضارنده تماشا كرك نظر دقتى يواش يواش اسكى و بر مكتب رفيقى كبى طانمش ، مسن ده‌قورلره ، پرده‌لره طاليور ، وبوتون صالون يك آهنك أسنمه‌لرله اويويور . . . . . .

. . . . . .

***

کوزلریمی آچدیغم زمان ، اویون بیتدی دیدیلر . سویندم آرقاداشم آکلاتیوردی :

— مونشر ، طوغروسنی ایسترمیسکز ؟.. علی اکرم آرتق بکه‌نیلمه‌مکه باشلایان باباسنك پیه‌سلرینه آجیمش ، اونلرك نه قدر یوکسك و پارلاق اولدقلرینی اهالیمزه بالعمل اکلاتمق ایچون بواثرینی قلمه آلمش ...

***

اوینانشدن بحث ایتمیه‌جکم . یالکز بوقدر فنا بر اویون ایچون صرف ایدیلن پرووا وقتنه آچیورم ، چکیلان امکلره تأسف ایدییورم . عدنان رولنده ماکیاژی پك فنا اولان رفعت بکك چوق چالیشدیغی بللی ایدی ، لکن موفق اولامیوردی . نه یاپسین هیچ فراقترسز بر رول ...

— قبول ایتمه‌ملیدی !..

— اساساً بو ایون صحنه‌یه قبول اولنماملی ایدی .

— اوضروری ، چونکه جلالی قوپارابیلمك ایچون بو صورتله حرکت ایجاب ایدییورمش .

***

چیقار کن سوفلوری کوردم . بکا صوردی :

— ایکنجی پرده نصلدی ؟..

— پك فنادکلدی !..

— چونکه نصفی کسدم !..

— ! ! ! . . .

محرری : آندره لیخته‌ن به‌رغه‌ر

سزه بو محرری تقدیم ایدرم [۱]. آثاری غایت اکلنجه‌لی ایچه ودوغرودر. اوراده‌یالکز چوجقلره عائد مینی مینی قلب و روحلرك ترسیمات رقتی اوقونور. اك کوزل و صمیمی خاطره‌لرك حس نائمی اویاندیران بر تنسم ؛ اك درین و قاراکلق دوشونجه‌لریکزی یلپازه‌لر.

واقعا ژان ژاق روسونك (اعترافات) ی، ژورژ سانك (تاریخ حیاتم)ی، آلفونس دوده‌نك (کوچك شی) ی، هپسی‌ده بر یولده یازلمش آثاردن معدوددر. حتی ژیپـث (کوچك بوب) ی ایله پول و ویقتور

[۱] بو تنقید آدولف بریسوندن ترجمه ایدلمشدر.

مارغریتلرك (پوم)ی بزه آز چوق بویکی زمین ادبی‌یی طانتمشلردر. فقط موسیو آندره‌لیحه‌ن برغمر ؛ بو خصوصده هپسنه تفوق ایتدی. (تروت) ایله (تروتك همشیره‌سی) بو تفوقك ایلك اسبابی، و عین زمانده ثمره‌لریدر.

لینا بو ثمراتی تعقیب ایدر. فنا بویوتلمش فقط غایت ذکی بر قیزجغزدر. ـ نه قدر غیر قابل تحمل دکلمی ؟.. شو قدرکه اك زیاده ترصده الویریشلی اولان نمونه‌ده بودر. ـ عائله‌سی « فنا قفالی فقط ایی قلبلی » بر چوق کنجلردن متشکلدرکه اك باشلیجه‌سی (لوموند اولون سانوئی)تیاتروسنده‌کی سوزان دوویلیه‌یی آلدیرر...اونی تقریباً یدی، سکز یاش کوچوله‌رك کوزلریکزك اوکنه کتیریکز : ایشته عین شیمارلق کوه‌زه‌لکلری، عین خیالی طبیعتی، عین قرارسزلغی، عین مزاج پر غلیایله لینایه مالك اولمش صایلیرسکز. پدری غایت ساکن وبر حلمیت ضعف ایچنده صرف کندی کلبکلرینك مطالعه‌سیله مشغول بر آدام، والده‌سی عصبی وچیلغین هر هانکی برقادیندر. بونلردن باشقه (بوبی) چاغیریلان درت یاشنده بر برادر، بر آلمان خدمتجی قیز، ساده‌جه « مادموازه‌ل »

دینلیورمن بر مربیه اشخاص وقعه‌یی اتمام ایدرلر.

وقعه.. بیلمم بوکله بر آز فضله‌می کله‌جك؟. چونکه کتاب پر حیات و یشـاتمش بر چوق صحنه‌لردن تشکل ایدییور.. بونك ایچون ظن ایدییورم‌که موسیو آندره. لیخته‌ن برغه‌ر؛کندی نزدنده یاخود دوستلرندن برینك اونده شبهه‌سز بویله بر لینایه، بر فرانسز مربیه‌یه و بر آلمان خدمتجی قیزه مالکدی. آیلرجه اونلری تدقیق ایتدی طرز حرکتلرینی اوکرندی شمدی‌ده بزه اینجه و بر اهتمام صنعتله مزین نوطلرینی تقدیم ایدییور.

بر مثال :

« لینا قومساله‌در، بی حرکت طوریبور، اوکنده بر چوق رنکلی طاشلر موجود. اونلری آییرمق ایچون اوقد طالمش‌که.. آننه‌سی اونی اوکله یمکنه چاغریبور.. لینا حالابی حرکت؛ ایشتمیور ،یاخود ایشتمك ایسته‌میور، وانننه‌سنك سسی بیهوده یره شدتلنیور ... نهایت پدری ایشه قاریشیر و باغیرر : ــ ئه‌رملین ! ...

« آرتق لیناطاعت ایدر. مردیونه قدرکلیر، قومرال صاچ دمتلریله محاط، ووارلاق و کل رنکلی چهره‌سنی قالدیرر، ایری سماوی کوزلرنده معصـومیت پاریلدار.

کوچك فقط کنیشجه‌بورننده برصفوت واردر؛ آغزی، بیاض چکه‌سنك اوزرنده بر چیلك دانه‌سی کیبدر.»

فقط نه ایچون پدرینك امرینه اطاعت ایتدی؛ بر دقیقه اول والده‌سنك او قدر کورولتوسنه قارشی پك ابکم ولا قید قالیرکن... بونی بزه محرر بیوك برمهارت تصویر ایله آکلاتیر:

«اولا باباسی (ارکك) در. لینا ارککده‌کی نفوذی بیلیر. ثانیاً اواویله برآدمدرکه اونك وجودیله مسرور ویامکدر اولمق احتمالی همان یوق کیبدر. دائما کلبکلری ومقروسقوبلری اوزرینه آکیلمش دوشونور. وبرشی سزی خبردار ایدرکه اونك باقیشلرنده بیله؛ فکراً ینه اونلرله مشغول اولدیغنی آکلاتان براهتزاز واردر. اوحالده مادامکه بوآدام بو تون تفکراتندن آیریله‌رق سزك ایشکزه قاریشیور؛ مسئله‌غایت مهم دیمکدر.

«هم یالکز (لینا) دیسه‌ندی؛ ینه اوقدر اهمیت ویرمیه‌جکدی. فقط (ئه رملین)... بوکلمه‌یی ایشیدر ایشیتمز اطاعت‌اتمك لازم. چونکه بواوچ هجایی تلفظ ایده‌بیلمك ایچون باباسنك مطلق حدتلی اولمسی اقتضا ایدر. و لینا بوحدتدن متأثردر. واقعا هیچ برشی لینانك

اعماق وجداننه نفوذ ایتمك قدرتنه مالك اولاماز. لكن صاچمز باشیله ، شقاقلرینی صیقان كوزلكلریله . یوكسك ومهدد سسی واوضاعیله پرغلیان برسیما، بر ارکك سیماسی اوكامادی برخوف ، خوف حقیقی ویرر.»

محررك طرز تحریر وتفكرینی اكلایورسكزدكمی؟... قهرمانلك بوتون حركات ووقایعی اولانجه وضوح وقطعیتیله كاغد اوزرینه ترسیمده دوام ایدییور... اك كوچك بر سربیله اونك نظر دقتندن قاچامز، دقیق بر تحلیل، نازك و تامبر تشریح اثرلرینك روش دائمیسیدر. مثلا كلیشی كوزل بر صحیفه‌دها آچالم : — یوم قبول.

ایشته بوراده‌ده عینیله اولكی تحلیل وتشریحی كورورز، موسیو آندره‌لیخته‌ن بر غهر اسلوبده لطافت و كوزلك یرینه حقیقت آرار. بوتون درینلكلر، بوتون اوچوجی وقاچیجی حركات، بوتون چوجق روحلرینك تدرجات حفیفه و غیر مرئیه‌سی اونك یكانه موضوع تحریر و تثبیتیدر :

« لینا والده‌سنك قبول كونی اولان جمعه ایرتسی ایچون حاضرلنیور، اونك‌ده صاچلرینی قیویرلر، سوسلرلر، ارفه‌سنه شیق بر البسه كیدیررلر، بونلر هپ

لینانك خوشنه کیدن شیلردر. نهایت صالونه کلیر، اوراده قادینی ارکك آلتی اختیار موجوددر. بر دقیقه قدر بی حرکت قالیر. صاغ الیله البسه‌سنك اوجنی بوروشدیریر. صول النك پارماغنی دوداقلری آره‌سنه قور. کوزلری یر ده‌در. نقظ نچون مکالمه‌یی کسدیلر؟ لینا بوتون قورقافلغنه رغماً بوندن ایسته‌میه‌رك ممنون اولور، حسیاتی تهیج ایدر، سوینیر. دیمك که: کندیسنك‌ده بر اهمیتی وارمش. صوکرا بر آز صیقیلیر، مضطرب اولور وظن ایدرکه بو اضطرابی اولکی ممنونیتندن دها صمیمیدر. و قرانلق بر حس قبل‌الوقوعك اخباراتنه استناداً اضطرابنك هپ کندی کاله دلالت ایدن آثار مفرطه‌سنی ارائه ایدر »

کوردیکزمی؟ کوچك یارامار، بوندن‌ده کندی لهنه بر نتیجه چیقاردی.

« هرکس اوکا دقتله باقار، التفاتلر کوندرر. ولینا یواش یواش اونلره یاقلاشیر، یناقلرینی اوزاتیر، بی‌معنا برتبسم ایله رفاقتلندیرلمش بونژورلر کوندریر. بوصیره‌ده اونایکی‌ال کندیسنی یاقالار، صیقار. آلتی چفت دوداق اوچر دردر دفعه جلدینه یاپیشیر. بر چوق سؤاللر

یکدیکرینه قاریشیر. جنرال دوسن مرکوئی اوقشارکن مادام دوتریز کندیسنه دوغروچکر، دیکرطرفدن مادام ژرمن کندی چوجغیله اوینامق ایچون نه‌زمان اولرینه کله‌جکی صورار. اوح آرتق لینا قاچار. او بویله شیلردن پك صیقیلیر، فقط عین زمانده‌ده لطیف دکلمی، هله جنرالك یناقلری اونی بر رنده کبی آشیندیرر. مادام ژرمنك دوداقلری طوتقاله باتیرلمش ایکی سونکر بارچه‌سی کبی یاپیشقاندر. ولینا کندی کندینه دوشنور عجبا نیچون مادام دوتریز انسانی اوپرکن دائما آو آتی کبی قوقار. بونلر اوقدر اهمیتسز شیلردرکه بویله نویوك انسانلرله برابر برصالونده بولنمق شرفنك یانده هیچ قالیر.

آرتق لینا دقتله مکالمه‌یی دیکله‌مکه باشلار. اولا خدمتجیلردن بحث اولنور. لینا هپ بونلری آکلار، صوکره کلمین دعوتلیلر حقنده قونوشولور. و ایشته بونلری آکلایه‌ماز هیچ برشیئه قاریشماز. فقط نتیجه آشکاردر: بو صالونده موجود اولیان تکمیل قادینلر اوقدر چیرکین و نشوه‌سز مخلوقلرمش که... یالکز زواللی جنرال اونلری مدافعه ایدر. فقط مادام دوتریز

یارمقلریله اونی دورتەرك : — دیمك كه جنرال سز هپ بوقادینلری سوییورسكز . اویله‌می ؛ دیر ، هركس كولر. فقط جنرال اویله تحف بر صورات پایاركه سود ایچن قوجامان ر كدی‌یه بكزر . ایشته لیناده بوكا بایلیر ، وبوحال. لینانك آ كلامش كبی كولوشی‌هركسی‌برقات دها كوندیرر . و لینا موفقیتندن مغرور دمیندنبری دیلی یاقان برسؤالی صورمق ایستر . مادام دوتریز كبی انیله جنرالی دورتمكه جسارت ایده‌مدیكی ایچون بنه اوندقچه نظر دقتی جالب بر وضعیت آلەرق دیركه : — فقط ظن ایدرم كه جنرال ، سز بوتون قیز چوجقلری‌ده سوییورسكز ؟

بو دفعه كیمسه كندینی طوتاماز . جنرال عادتا برآختاپوط شكلنی آلیر . مادام غلوریه اوقدر شدتله كولركه قورسەسی نجیردار . فقط لینا شمدی براز مضطربدر : آمان یاربی نەقدر شیشمان قادین او . . . یا كولركن چاتلاسه ایدی . . .

« آرتق لینا ، كندیسی‌ده قانع اولیوردی‌كه ظن ایتدیكمدن زیاده عقللی ایدی . هركس بایلتان بو قبیل برقاچ سوز دها سویلدكدن صكره لینا اوقدر صیقیلیركه

صالوندن قاچار و طیشاریده خدمتجیسنی یاقالایه‌رق آکلاتیر : — اوح به‌رتا ؛ بیلسه‌ك نصل بودالالق ایدییورلر .

ایشته بوراده محرر براز حدی آشار ، مینی مینی وشماریق لینایه یك عاقلانه سوزلر سویلته‌جك قدرصاف دللك اثری کوسترر. هر نه ایسه موسیو آندره لیخته‌ن بر غمر تمامیله چوجق روحنی آکلامش برمؤلفدر . بنه عینی کتابده لینانك کوچك برادرینه قارشی وضعیتی، اوکا محتی ، اونی ازاله ایتمك ارزوسی قدر کندیسنده اجرای حکم ایدن مدافعه حسلری نه قدر کوزل آکلاتیلمشدر .

اثرك هر نقطه‌سی عین انسجامی محافظه ایدممه‌مکله و مثلا اك صوکراکی بش آلتی باتك براز یورولارق یازلمش اولمسیله برابر بنه هیئت مجموعه‌سی قریب اعلا برقیمته مالکدر. لینا براثردرکه چوجقلرایچون یازلمشدر، فقط چوجقجه‌سنه یازلمش دکلدر . حقیقی بر ادبیات ، حقیقی برعلم روح اوراده اجرای حکم ایدر .

صنعت تحریر و قادینلر

مندرجات : أمیل فاکه‌نك فکری — ژورژ سان نصل یازی یازارمش ؟ — ده‌لفین وقورین اسملی ایکی قیمتدار کتاب یازان مادام دوستائلك غریبه‌لری — یازی یازان قادین مطلقا ارککلشملی میدر ؟ — « محرره » و « قادین ـ محرر » تعبیرلری بیننده فرق ؟ — فرانسه‌ده بوکون بش بیك محرره موجود! — ادبیاتله معلول قادینلر — فرانسه‌نك رومانجی وتفرقه‌جیلری سنه‌ده اون بیك لیرالق تحریر آلیور — ینه فرانسه‌ده قادین اثرلری دها چوق صاتیلیور . — آمریقاده اختیار رومانجی مادان اویدا آجلقدن اولمش کیدر . — مارق تاون دیبورکه آمریقاده ادبیاتایله اشتغال‌ایدن برارکك اوروپاده نقش ایشله‌ین بر تجارتخانه مدیدی قدر غریب کورونور . — بنجه تمامیء حس آثار نسوانده تمامیء تفکر ارکك کتابلرنده کورولور .

فرانسه‌نك الکبیوك متفکرلرندن أمیل فاکه بوصوك کونلرده فوق‌العاده کسب تزاید وشهرت ایدن آثارادبیهٔ نسوان حقنده شو یولده بیان فکر ایتمشدر : « مسائل

مهمهٔ اجتماعیه‌یه متعلق پك بیوك رومانلرله بعض مهمات فلسفیه‌یه تعلق ایدن مشکل وقیمتدار اثرلر مستثنا طوتلمق اوزره دیکر بالجمله ادبی وخیالی رومانلری قادین قلملرینك نرمین اهتزازلرینه ترك ایتمك بنجه پك مناست ومنطقی‌در. چونکه ارکك دماغلری ایچون تمامیله آیری و اهمیتلی دیکر برچوق ایشلر موجوددر . دها پك چوق اول انکلیزلرله آمریقالیلر بونلرك پلانتی بزه‌چیزیوبرمشلردر. ذاتاً قادین اجتماعیات حاضره‌یه نظراً چوجقلرینك تعلیم وتربیهٔ ابتدائیه‌لرینه مأمور اولدیغی جهتله آنجق أو ایچنده حصوله کتیریله‌بیله‌جك ایشلرله اشتغاله وقت بولور. متصف اولدیغی طبیعت خیالیه اونی هیچ‌شبهه‌سز ادبیاته سوق ایدر . واقعا زمانمزده قادینلرك سلوك ایتمدیکی برشعبهٔ صنعت یوق کیبدر. فقط ادبیات بونلرك هپسندن قولای؛ دها طوغروسی راحتدر. حتی ظاهری برویرکوسی، برمصرفی یوقدر. بردسته کاغد ، بر حقه ، برقلم . . . ایشته بیوك برشهرت ، حتی بر ثروت تخیل ایده‌بیلمك ایچون یکانه واسطه . واکثریا هر قادین بو تشبثنده موفق اولمشدر . چونکه قادینلر نه‌قدر داهی دکللرسه اوقدر صنعتکاردرلر . . . »

ایشته أمیل فاکه‌نك مطالعاتی . . . وعلاوه ایدهلم که آرتق قادینلرك‌ده محرر اوله‌بیلملری ایچون عائله‌لری وبالخاصه زوجلری طرفندن کوستریلن مشکلات یواش یواش قالقیور . . . بو کونك اك شهرتلی محرره‌لرندن بری برفرانسز عزته‌جیسنه ؛ ایلك اثرینی یازدیغی وقت والده‌سنك کوسترمش اولدیغی مشکلاتدن شو یولده بحث ایتمشدر :

« او کون صوك صحیفه‌می یازمشدم قلممی حقه‌نك کناریته براقدقدن صوکرا والدمه بو اثریمی طبعی ایتدیره‌جکمی سویلدم :

« — طبع می ؟ . . فقط بوغیر ممکن .

« — نه‌ایچون ؟ . .

« — چونکه ارککلشه‌حکسك . و هیچ شبهه‌سز جیغاره ایچمکه باشلایه‌جقسك ! . . »

زوالليوالده ظن ایدییوردی‌که هریازی یازان قادین مطلقا « فرانسوا لوشامپی » محرره‌سی ژورژ سان کبی باشنه پوسکوللی برفس ، ایاغنه اسکی مجار سواریلری کبی بر پانطالون کیرر . صیرتنه روزکارلرله اوچان ،

صاورولان بربلوزا طاقلر. واوجاغك اوكنه‌اوطوره‌رق آووج آووچ جیغاره ایچز.

حالبوكه زمانمزك اكثریا یازی یازان قادینلری قادین اولمق سعادتندن اوزاقلاشمیورلر. محرره اولمغی البسه ایله، صاچلرله، جیغاره‌لرله قابل عد ایدنلر؛ تشكر اولنوركه كوندن كونه آزالیور. دنیانك اك ماهر مصاحبه‌جیلرندن عد ایدیلن مشهور مادام دوستائل آقشام یمكندن صوكرا خدمتجیسنك بر كموش تبسی ایچنده كندینه تقدیم ایتدیكی كوچك بر زیتون دالنی آلیر، وبتون مكالمه ومصاحبه مدتنجه اونی یارمقلری آره‌سنده چویریردی. عالم كباره منسوب هر كس؛ بو قادینك اك كوزل اثرلری اولان (ده‌لفین) ایله (قورین) ی نصل طانیرلرسه بوزیتون دالنی‌ده اویله طانیرلر... فقط زمانمزده مسافرلرینی قبول ایدن، ینه آره صیره أل ایشلریله اوغراشان واودا خدمتنی بالذات كندیسی كورن ادیبه‌لر اوقدر چوقدركه...

مثلا مسافرةً بر صالونده اوطورییورسكز أو صاحبه‌سی خدمتجیسنی چاغیرر؛

— ژه‌ر ترود... ایشیمی كتیریریر. سز هیچ

شبهه‌سز ظن ایدرسکز که مادام فقیرلر ایچون بر دانتلا ، یاخود برتریقو یاپیور . خیر . . . بو براثر ادبی‌در. سزك اوککزده حتی مهم ومناقشه‌لی بر مکاله آراسنده اونی بیتیرر . ودوغروسی‌ده بودر . یازی یازه‌بیلمکله هیچ برقادینك ارککلشمسی لازم کلز. چونکه شرائط اجتماعیه اونلره اویله وظیفه‌لر تحمیل ایتمشدرکه تمامیله ارککلك کیلردن آیری‌در . و حال حاضر محرره‌لری مطبخلرینك حساباتنه زیارت ایده‌جکلری صالونلر وپاتیسوری‌لر قدر اهمیت ویررلر . اونلرك ، اوزرلرنده اوبیوك رومانلرینی حصوله کتیردکلری اویله ظریف ؛ مینی‌مینی یازیخانه‌لری واردرکه آیریجه کورولسه ۱۸ نجی عصر مارکیزلرینه مخصوص مکاتبه‌مخصوص مکاتبه‌ماصه‌سی ظن ایدیلر .

وایشته یوقاریدن بری صایدیغمز بوسببلردن طولا- یی درکه وقتیله پك اهمیتسز اولان‌عددلری بوکون یکرمی بش بیکه واصل‌اولمشدر. بوسنه نشرایدیلن ایستاتستیقلره نظراً بو عددی قبول ایتمك لازم . بر محررك یالکز مسلکداشلری‌طرفندن اوقونمش اولمسی‌ده برموفقیتدر. بناءً علیه بو یکرمی بش بیك محرره‌نك لااقل یالکز

بش بیکنی شایان قبول ومطالعه عد ایدهلم . . . یکرمی سنه اوله نظراً ینه نه قدر بیوك بر ترقی حصوله کلدیکی ا کلاشیلیر. یکرمی سنه اولکه انجق بیك قادین ــ محرر موجود ایدی ــ خاطریمه کلمشکن ایضاح ایدهیم. محرره باشقه ، قادین محررینه باشقهدر . . محرره ؛ اساساً قادین اولمقله برابر حسـّاده قادین قالمش اولانلردر . قادین محررلرده واقعاقادیندرلر. فقط یازیلری دائما ارککلردن مستعاردر . اونلرده ، او یازیلرده هیچ بر حس نسوی بولمق ممکن اولهماز . عینی بونك کبی محررلر و ارکك ــ محررهلرده آییرهبیلیرز . ــ اوت . . . بوندن یکرمی سـنه اول آنجق بیك قادین ــ محرر موجود ایدی . حالبوکه بوکون بش بیك محرره ، بیوك و شایان مطالعه محرره وار. واون سنه صوکرا اون بیك دانه موجود اولهجق . بوحساباتی ذهناً نه قدر ایلریلهتهجك اولور . سهق اوقدر شایان حیرت نتایجه دسـترس اولورز . . وزمانمزدهکی ترقیات نسـویهیی حقیله ادراك انجق بو صورتله ممکن اولور .

باقکز فرانسه محررلرینك ؛ ینه کندی محررهلری حقندهکی فکرلرینه . . .

متوفی ، اقاده‌می اعضاسندن موسیو فرانسوا قوپه محرره‌لرك اك قوی ، فقط اك صوك علیهدارلرندن بری ایدی . یرطرفدن مادام دانیل‌له زوئور : اعضاسندن اولدیغی « ارباب قلم » سوسیته‌سنده کال موفقیتله ایفای وظیفه ایدرکن ، دیکر طرفدن مادام قله‌مانس روایه‌ر ، مادام بنزون ، دها بر چوق قادینلر محرره اولمق نقطهٔ نظرندن نشانلر مدالیه‌لر آلیرکن ؛ بو اختیار شاعرك برنفس اضطرابله تیتره‌ین سسی ، خسته وضعیف ؛ ایشیدیلیردی :

« آه هپ بوقادینلر ، برمرض عصردن بشقه برشی اولمیان ادبیاتله معلول قادینلر . . . یکرمی سنه‌دنبری اقاده‌می‌ده‌یم ، اونلر طرفندن کوندریلن کتابلر بوکون اون مثلنه بالغ اولدی. فقط هیچ شبهه یوقکه یکی اثرلر اسکیلری قدر قاره بوله‌میور . چونکه قیمت ندرته کوره‌در ، و اسکیدن صنایع نفیسه‌دن بر قسم اولان ادبیات ؛ بوکون عادی ، بسیط برصنعته تبدل ایتدی . ظن ایدرم‌که ایشته بونك ایچون هپ قادینلر اوکا میل ایتمکده بیوك سهولت کوریورلر »

واقعا ادبیات‌ده برصنعتدر . فقط عجبا قوپه‌نك ادعا

ایتدیکی کبی عادی ، بسیط برصنعتمی ؟ بوراسی شدتله شایان تدقیقدر .

مسئله‌یی تمامیله موضوع بحث ایده‌بیلمك ایچون هر ادبیاته مراق ایدن قادینك احوال خصوصیه‌سنی‌ده نظر دقته آلمق لازمدر . عصرمزده اوقدر چوق محرره واردرکه ادبیات ایله یالکز چکمکده اولدقلری فقر وضرورتك تسلیسنی دکل بلکه ناموسکارانه بر تضمینی تأمین ایدرلر . فرانسه‌نك اکثر قادین رومانجیلری ، بالخاصه غزته‌لر ایچون مهیج رومان تفرقه‌لری یازانلر سنه‌ده سکسان بیك فرانق حتی بعضاً‌ده اون بیك لیرا حق تحریر آلیورلرکه بونکله بیوك برثروت آلده ایده‌بیلمك ممکن دکلسه بیله راحتجه یشانه‌جغی معلومدر . سفالت چکنلر اکثریا تنبللکدن وبعضاً‌ده اقتدارسزلقدن او حاله دوچار اولمش بولنورلر .

خصوصیله قادین آثارینی مطالعه ایچون ارککلر طرفندن کوسترلمکده اولان عدم رغبت تمامیله زائل اولمامش اولسه بیله کوندن کونه آزالمقده‌در .

وقتیله ژورژ سانی وحتی زمانمزده مادام دانیه‌لله زوئوری بیله برچوق دفعه‌لر ارکك امضاسیله یازی

یازمغه مجبور ایدن بو حال آرتق قالمامش کیبدر . کتابجیلرك فکرینه قالیرسه بو کون قادین اثرلرینی سومینلر؛ ینه قادینلر ایمش. بیلمم که حسدندمی، یوقسه او اثرلرده کی حسیات وتفکراتك هپ کندیلرنجه معلوم اولدیغندنمی بونتیجه ظهوره کلیور ؟ ! . .

عین حالات ادبیه انکلتره ده واقع اولمشدر . اوراده ایلك یازی یازان قادینلر هپ آثار لطیفهٔ پسیقولوژیه ایله اوغراشمشلر ، صوکرا آثار خیالیه یی ونهایت وثائق تاریخیه ایله مملو رومانلری وجوده کتیرمشلردر. آمریقاده ینه بو روش قطعی یی کورورز، اوراده اوقدر چوق محرره واردرکه حیرت ایدیلیر ، حتی مشهور واختیار رومانجی مادام اویدا آچلقدن اولمش کیبدر .

آمریقالیلره کوره ادبیات اویله بر شیدرکه تمامیله قادینلره مخصوص اولمایدر . اونلر ارککلر ایچون عسکرلك ، کشفیات اراضی وتجارت واردر ؛ دیرلر . وآمریقاده انتشار ایدن قرق جلدك مطلق اوتوزی قادینلر طرفندن یازلمشدر . (مارق تاون) دییورکه آمریقاده ادبیات ایله اشتغال ایدن برارکك ؛ اوروپاده نقش ایشله ین برتجارتخانه مدیری قدر غریب کورولور.

نتیجه : ادبیات تمـامیله قادینلرك اولمليدر . بونك ایچون صنعت تحریرده دائما مستعار قاله‌جق اولان ارکك قلملری قادینلرمز طرفندن تقلید اولنورسـه اوندری تبدیل طبیعت ایتدیرمش اولمقدن بشقه برشیئه یارامز . تاریخ علم روح بزه اثبـات ایدییورکه ارککلر نه قدر متفکرسه‌لر، قادینلرده اوقدر حساسدر. اوحاله‌هرکس کندی استعدادینك الهـاماتنه رجعت ایتملی ومحصولدار اوله‌جق. برصورتده چالشملیدر. بنجه تمامئ حس آثار نسوانده ، تمامئ تفکر ارکك کتابلرنده بولنور . ***

حق تزین کیمه عائد ؟

بو مسئله‌یی اطرافیله دوشونه‌بیلمك ایچون زینت وتزینك نه اولدیغنی ، نصل حصوله کلدیکنی ونه کبی شرائط حیاتیه واجتماعیه تحت تأثیرنده بر احتیاج مبرم شکلنی آلدیغنی تدقیق ایتمك لازم... برکره‌هیچ شبهه‌یوق که سوس حسنك تزییدی، ودها دوغروسی کوزللشمك ایچون یاپیلیر. سپنسر ؛ مشهور و معهود « تربیه » سنده هنوز وجودلرینی خارجك تأثیرات مختلفه ومتبدله‌سندن قورویه‌بیلمك ایچون برقات البسه‌یه دکل عادی بر بز پارچه‌سنه بیله مالك اولمدقلری حالده قوللرنده بیله‌زیك قولاقلرنده کوپه بولنان اقوام وحشیه‌دن بحث ایدییور .

علم اقتصاد کتابلری زینتی عین اکلنجه کبی ، عین یمك ایچمك کبی اك مهم احتیاجات صیره‌سنده صایبور . دها بیکلرجه کتابلر ، بیکلرجه مقاله‌لر هپ بونی تصدیق واثبات ایدییور . بوکون اك فقیر بر عمله بیله قاریسنك قورسه‌سندن صرف نظر ایده‌میور . صقالاریمز ، هضم طعام ایچون أك ایی بر واسطه ایکن صرف کوزل کو - رونه‌لم دیه اونلری طراش ایدییورز . حتی بونکله‌ده قالمایورز ؛ « نه‌چاره کوزللشمك ایچون هر اضطرابه قاتلانملی! » سوزی مدنیت حاضره‌نك اك کثیر الاستعمال بر دستوری ، بر حقیقتی اولیور . بیوك وحواله‌لی بر شابقه‌نك ثقلت مدهشی آلتنده ، دمیر تلی برقورسه‌نك کیکلری قیریجی تضییق طاقتکذاری آراسنده، برچوق مجوهرلره یوکلنمش . آیاقلری غایت طار بوتینلر ایچنده صیزلایان ناصیرلره طولو ، جلدی برچوق علاج وبو - یالره یاتمش،وجودی بی‌لزوم قماش پارچه‌لری، شریتلر، دانته‌لالره مالامال زواللی برقادینه‌شیق برمادام؛ دییورز . صوکره هرکون یکیدن یکیه اوتولنن طار و قاصیقلری باطلاتان بر پانطالونی اوموزلره تعلیق ایدن لاستیق آصقیلر آلتنده تحته کبی سرت ، قولالی بر کوملکك راحتسزلکاری ،

بوینی بر جندره کبی، ثابت وبی حرکت براقان یوکسك بر یقه‌نك اضطراباتی ایچنده بورام بورام تره‌ین بر دلیقانلینك: — آه نه اولوردی، کاشکی آفریقانك اورته یرنده بولنسه‌یدم‌ده راحت اولسه‌یدم . . . دیدیکنی ایشیدییورز .

حال‌بوکه اونلرك، آفریقانك اورته یرنده، حتی آمریقاده اقامت ایدن اقوام وحشیه‌نك بو خصوصده دها راحت اولدقلرینه قانع اولمویرمیه‌لم .

واقعا بوراده البسه جهتیله اوقدر آلدانماز ایسه‌كده، مزینات سائره جهتندن پك‌ده حقلی چیقامیز. مودا نامی تحتنده بشریته‌تطبیق ایدیلن اعتسافات. بولونیا اورمانینده نه ایسه موزان بیکده‌ده او، بك اوغلنده نصلسه قونغوده‌ده اویله‌در. سیاحلرك حکایات وتصویرلری شویله بردرخاطر ایدیلیویره‌جك اولورسه اوراده نه‌قدر تحف وغریب زینتلر، نه‌اذالی سوسلر، نه‌کولنج قیافتلر کوزلرمزك اوکنه‌کلیر.

مثلا اوروپالی برسیاحك آلندەکی بیاض آلدیونلره ، چیرچیپلاق بلنده بونجقلی برکمره آصلی حنچرینی

صاللایه‌رق کولن برزنجی‌نك وضعیتنی دوشونكز . . .
نه‌تحف، دكلمی؟..

ایشته هپ بونلردن آكلاشیلیورکه زینت وتزین‌ده براحتیاجدر، عین دیكر احتیاجات كبی‌ضروری ونافذ...

بونی برآز دها تدقیق ایتمك ایسترسه‌ك هرشخصك ــ حیوانات سائره‌ده اولدیغی كبی ــ عین كوزللك ، وعین تناسبده بولنمدیغی ظاهر اولور. هرجنسك ارككی دائما دیشیسندن دها كوزل و دها قوی یاراتیلمش ومؤثرات اجتماعیه‌ده بوكا یاردم ایتمش، دیشی‌دائما ضعیف وچلیمسز ــ آچیق سویلیه‌لم ــ عادتا چیركین قالمشدر.

بوراده برشی دها خاطره كلیر و پك اسكی حتی تاریخك بیله یتیشه‌مدیكی زمانلرده اركك و قادین البسه‌لرینك آز چوق یكدیكرندن فرقلی اولدیغی آكلاشیلیور. عجبا نه ایچون بو فرق ؟.. نه‌دن هپسی بر اورنك كینمه‌مشلر ؟.. شبهه یوقكه طرز خلقت ، صور تأمین معیشت بوخصوصده بر مجبر اولمش ؛ دائما آولرینك آرقه‌سندن قوشه‌جق ، دائما دشمنلریله دوكوشه‌جك ، عین‌زمانده كندینك وعائله‌سنك حیاتنی مدافعه ایده‌جك اولان اركك ؛ یالكز چوجقلرینه باقمق. یمك پیشیرمكله

وقت كچيرمجك قادينه نظراً بوسبوتون بشقه بر شكلده كسوه استعمالنه مجبور اولمش ونهايت وحشتك بدويته ، بدويتك مدنيته انقلابيله شمديكى فرق مهم ميدانه كلمشدر . ذاتاً يالكز البسه و شكل مادى نقطهٔ نظرندن دكل ، عادت و شكل معنوى نقطهٔ نظرندنده بو ظاهر . ينه عين طرز حياتك ، عين اضطرابات معيشتك بار تحكمى التنده دائما ايشلين دماغيله اركك دها ذكى ، دها محاكمه لى و قورناز اولمش. قادين اولاد محبتيله ، برحس شفقت حياتى يشامش وبويولده تكامل ايتمشدر، ايشته على العموم ارككلرك فكرلى ، قادينلرك حسلى اولملرينك سببى !

فقط هرشيده اولديغى كبى بو خصوصده‌ده برچوق عوارضات ظهوره كلمش، واقعا اسكى روما حكمدارلريله بعض فرانسز قرالارى عادتا قادينلدن فرقسز برصورتده البسه‌لرله، زينتلرله پك طبيعى بر صورتده كنديلرينى كوزه‌للشديرمكه چاليشمشلر، شعراى عتيقه قادين كبى صاچلرينى اوزاتمش، فقط عصرلر توالى ايدوب‌ده هركسك اوتوموبيل ايله دور عالم ايتديكى بر دورده بو جريان اعتياددە بوزولمش، كيم بيلير نصل مناسبتسز برسببله عادتا عكسنه

دونمش ، سوس وکوزلکك قادینه عائد اولاجغی ظن ایدلمش، أرککلرده عادی بر بویون باغی ابله اسکی حیات وحشیتك برخاطرهٔ بلیغی کبی هیچ ترك ایدیلهمین وسکون و اسایشی تأمین ایدلمش بر شهرده نظره پك غریب کورونن بر باستون قالمش وهر شیئی قادینلر ، او حسلی مخلوقات أله کچیرمشدر .

فقط یوقاریده‌ده سویله‌دیکمز کبی بالجمله حیواناتده هپ أرککلرك دها کوزل و سوسلی اولدینه باقیلیر و ارض اوزرنده‌کی ارککلرك عددی دائما قادینلردن آز اولدیغی و قیمتك ندرتدن ایلری کلدیکی نظر اعتباره آلنیرسه دائما ارزو ایدلمسی و سویلمسی لازمکلن جنسك ارکك اوله‌جغی وبالنتیجه‌ینه ارککك سوسلنوب کوزللشمسی حقلی اولدیغی‌ده ایکی کره ایکی درت ایدر قدر ثابت و معین اولور .

مندرجات : انشاد نه‌در ؟ — نیچین بر چوجوقلریمز ایی اوقویه‌میور ؟ — چاره‌سی نه‌در ؟ — قرائت سوز سویله‌مکدن ایریدر . — قرائت خطابتدن‌ده آیریدر . — سسك‌طرزی سیماسنك و بالخاصه تکمیل موجودیت مادیه‌سنك طرزی — بر جمله‌یی بتون دیکله‌ینلره اکلاتمایدر، یالکز ایشیتدیرملی دکل. — طبیعیلك وتمرینلر — عجبا قرائته آلیشمق ایسته‌ینلرك راست کلدکلری کتابی آلارق ایشه باشلامامی موافقمیدر ؟ شبهه‌سز خایر .. او حالده ! ...

صنعت انشاد... ایشته برزمین که... انسانه برقوجه جلدیازی‌الهام ایده‌بیلیر. وبرچوق کیمسه‌لر ایتمشدرده... فقط نه‌چاره‌که بویولده یازلمش اثرلر پك‌ناقص‌وکوستریلن شیلرده بعض اهمیتسز اخطاراتدن عبارت قالیور . ظن

ایدرم که اکلاتیلمیان شیلر مطلق بر معلمك ایضاحاتك و تطبیقات شفاهیه‌سنه محتاجدر .

عجبا انشاد [۱] بر صنعتمیدر ؟ .. بونی اثبات ایدن برچوق اهمیتسز شیلر واردرکه هرکون باشمزه کلیر . مثلا برغزته ویا برکتاب اوقورکن آراسندن خوشمزه کلن برپارچه‌یی یانمزده کیلره‌ده اوقویوویرمك ایسته‌ر . فقط اکر یوکسك سسله قرائته کندیمزی آلیشدیرمامش ایسه‌ك هنوز سسمزك اهتزازات لازمه‌سنی تنظیم ایتمه‌یه وقت بوله‌مه‌دن نفسمزك طیقاندیغنی و دوامك سامعینمز قدر کندیمزده زحمت‌آور اولدیغنی حس ایدر و نهایته وارمه‌دن طورمق، واز کچمك لازم کلدیکنی اکلارز .

بونکله‌برابر ایی اوقومق ایچون لازم‌کلن شرائطدن‌ده عاری دکلز . مثلا اوقودیغمز پارچه‌نك معناسنی ، حتی نکته‌لرینی بیله اکلایورز ، سسمز اوقدر چیرکین وغیر مساعد دکل ... أو حالده ؟ .. بو خصائصمزی استعمال ایده‌میورز ، یاخود ایتمسنی بیله‌میورز دیمکدر . وبوراده توصیه‌ایدلمسی لازم کلن شیلر بزدن زیاده ابونمزه راجع

[۱] انشاد ؛ اساساً یالکز منظوم شیلر اوقومق دیمکدر ، فقط بوراده‌کی لزومنه مبنی معناسی نثره‌ده تشمیل ایدیلدی .

اولملیدر . چونکه بو بر نقصان ، تربیهٔ اطفاله تعلق ایدن مهم بر نقصاندر . «انسان اوقومسنی بیلملیدر» توصیه‌سی دها هجه‌له‌مك اوکره‌نن بر چوجق ایله بر صنعت انشاد هوسکاری بیننده مشترکدر ؛ دنیلیرسه طبیعی حیرت ایدرز... فقط ایتمه‌ملی‌یز... چونکه مکتبلرده چوجقلریمزه ویریلان معلومات قرائت پك قیصه و ناقصدر . بالاخره حتی مکتبدن چیقدقدن صکره اکر ایسترسه‌ك اونلره بر آزده ایراد و انشاد اوکره‌تیر وبونلره « برر زینتدر » دیرز. حالبوکه نه‌قدر یاکلش فکر... مکتبده (اوقومق) اوکره‌نیور؛ فرض ایتدیکمز چوجقلریمز (اوقومق دکل) بلکه (آکلامق) اوکره‌نیرلر . و اوکرندکلری شیئی بر بشقه‌سنه ، بر ارقاداشلرینه تکرار ایده‌مزلر . ایشته چوجقلری اصل بوکا آلیشدیرملی ، اونلره‌ده یوکسك سسله قرائت ایتمسنی اوکرتملیدر . بو صورتله شبابتده بر محجوبیته بورونن وبوسبتون جسارتلری قیریلان چوجقلریمز تا کوچك یاشلرنده بوکا آلیشیرلرسه آرتق صیقلمه‌نك نه دیمك اولدیغنی اوکرنمکه وقت بوله‌مزلر .

بر پارچه‌یی کوزلجه انشاد ایده‌بیلمك ایچون اك برنجی شرط تصحیح تلفظدر . بونك ایچونده پك

ایرکن ایشه باشلاملی وبالاخره تصحیحی ممکن اولمیان آغر عضله‌لرمزی اوکا کوره تربیه و تعلیم ایتمیدر . چونکه یاشلی بر کیمسه‌نك کلماتی فنا تلفظ ایتمسی یالکز بر عادت دکل؛ بلکه ضروری بر نتیجهٔ فیزیولوژیه‌در .

صنعت انشـادك برده جهت معنویه‌سی واردر که ایضاحده کچیکمیه‌جکم . کمال سهولتله قرائته آلشمش اولمقلق ؛ دماغه دائما حسن تفکر و وضوح ادراك نقطهٔ نظرندن پك چوق فوائد بخش ایدر که بونلر اولمیه‌جق اولورسه قارء کمال سرعتله النده‌کی کتابی بیترمك ونتیجهٔ مسئلهیه چابوق کسب وقوف ایدیویرمك ایستر ومعنانك ضررینه‌اولارق سرعتله اوقور. ایشته بوده غلبه‌ایدلمسی لازم کلن طبایع مضره‌دن بری‌در . بویله کیمسـه‌لره شمدیلك آراصیره یوکسك سسله و یواش یواش قرائت ایتملریی توصیه ایده‌م . بلکه بو صـورتله و هیچ حس ایتمـه‌دن یواش و آکلایه‌رق اوقومه‌نك لذتنی آلیرلر . حالبوکه چوجق‌ده بویله دکل .. بزم بیکلرجه محاکاتمزله قبول وتجربه ایده‌مدیکمز شیلری او ؛ برسـوق طبیعی نتیجه‌سنده کمال سهولتله اجرا ایده‌بیلیر. وبزه توصیه‌سی لازم کلن برچوق قواعدك اونلره هیچ لزومی یوق ..

اوت بزه توصیه‌سی لازم کلن قواعد ؟ . اولا شونی بیلملیدرکه : (قرائت ایتمك) سوز سویله‌مکدن تامیله آیریدر . بونك ایچون سسك شدتی : موقعله متناسب و آهنکدار اولملیدر. قرائت اثناسنده (اوضاع واطوار) اوقدر آزدرکه (هیچ) عد اولنه‌بیلور . چونکه قرائت آیری ؛ خطابت [٢] ینه آیریدر. قرائت ؛ خصوصی بر یرده ، آنجق بر ویا برقاچ سامع قارشیسنده اولور . فقط خطابت ؛ بیوك برهیئت سامعین و تماشاکران اورته‌سنده وبیوك برتأثیر حصولی ایچون اجرا اولنور. اولکیسنده دیکلینلر ؛سوسلی برحقیقتك متفکر مدرکلری، ایکنجیسنده حاضرون بوتون‌سوسلرك وخیاللرك مفتون تماشاکرلریدر .

خطابت ایدییور کی اوقویانلر : یاکلش پرده‌دن تغنی ایدنلردن چوق فرقلی دکلدرلر . بوندن بشقه خطابتده (اوضاع و اطوار) واوضاع واطوارك متممی عد اولنه‌بیلن (تقلید تلبس) وینه بونلرك هیئت عمومیه‌سنك براستاد طرفندن (ایجاد وبرنجی دفعه اجراسی)

[٢] Déclamation

لازمدر . اوحالده بوراده یالکز قرائت ایچون الزم بعض قواعده ارجاع نظر ایده‌لم. بونده‌ده ایکی اساس واردر. بریسی (سسك طرزی) [۱]، دیکری سیماسزك وبالخاصه تکمیل‌موجودیت مادیه‌سزك طرزی) [۲] در. سسك طرزی ـ بیلمم‌که هانکی کلمه‌سزله توسیم ایده‌یم ـ یواش ، مستریح ، واضح بر اوقومقله و جمله نهایتلریله سائر طورولمسی ایجاب ایدن یرلرده لزومی قدر دیکلنمکله تعین ایدر . شوراسنی هیچ اونوتمامیدرکه بر جمله‌یی کچرکن اونی یالکز کندیمز اکلامق کافی دکلدر. بلکه دیکلینلره‌ده اکلاتمیدر. (یالکز ایشتدیرملی) دکل!..

سسك طرزی حقنده مطلق برمعلمدن ایشیدیله‌سی لازم کلن شیلردن، مثلا سسك تنظیم و تسویه‌سندن بعض اوزونجه جمله‌لرك اورته یرنده نه صورتله نفس آلنه‌جغندن وسائره‌دن طبیعی بحث ایده‌میه‌جکم. چونکه

[۱] Articulation بو کلمه تلفظ دیمك اولان prononciation دن چوق آیریدر.

[۲] Expression

بونلر اویله ابتدائی شیلردرکه اوزون و یومی بر تعلمه احتیاج کوسترررلر.

سیمزك وبالخاصه تکمل موجودیت مادیه‌مزك طرزینه کلنجه بوراده اجرای حکم ایده‌ن وصف آنجق (طبیعیلك) در. انسان پك آز و اهمیتسز بر شی ایستیور کبی کورونه‌رك پك چوق وبیوك برشی طلب ایده بیلیر. ایشته بو خاصه بر موهبهٔ طبیعیه اولان طور ووضعیتده‌در. یالکز بونی انکشاف ایتدیرملی. فقط اصلا طبیعیلك‌دن آیریلمامالی‌در. سویلیور کبی اوقومق و اوقورکن یالکز اغزی دکل بلکه باجمله اعضای وجودیه‌مزی اوقودیغمز پارچه‌نك معناسنه توفیق ایتمك لازمدر. یعنی قرائت او قدر صمیمی اولمالی‌در که دیکلینلرجه بوتون موجودیتمزك اوندن متأثر اولدیغی ظن ایدیلسین ؟

بو قواعد اساسیه اوکره‌نیلدکدن صکره هر جمله آره‌سنده دائما شدتله تلفظ ایدلمسی لازم کلن کلمه‌یی تعیین ایتمه‌لیدر. بو کلمه بر فعل، براسم، حتی بر ادات بیله اولا- بیلیر. بو اوقدر ایجه بر نقطه‌درکه سامع سزك کلمه‌یی شدتلی تلفظکزك فرقنه بیله وارمادن جمله‌نك معناسنه

نفوذ ایتسین. بونك ایچون سسك طرزنده کوچك بر وضوح، وصوکرا حس ایدلمز برسکوت فاصلهسی کفایت ایدر برده سسه لازم‌کلن قوتی ویرمك ایچون کوز دائما ایلریده‌کی سطرلری کورملی و اوقوملیدر.

بوراده دیکر بعض مسائل نظر دقتی جلب ایدر: عجبا قرائته آلشمق ایسته‌ین کیمسه‌نك همان راست کلدیکی بر کتابی آلارق ایشه باشلامسی موافقمیدر ؟..

شبهه یوق‌که خیر... مادامکه قرائت‌ده بر صنعت‌در، برموسیقیدر؛ اونك‌ده کندینه کوره تمرینلری، غاملری، اولمسی لازم کلیر ... باشلانه‌جق اثرك منثور ویا منظوم اولمسی بحثنه کلنجه بوراسی‌ده جای تأملدر. و زنلری مبتدل اولمق اوزره آثار منظومه هر حالده آثار منثوره‌یه ترجیح اولنور. چونکه وزن قارئه بیوك بر معاون اولور. فرانسزجه‌ده لافونتنك منظوم مصاللری ـ دنیلدیکنه کوره ـ اك موافق قرائت تمرینلری ایمش.

صوك

مندرجات

صحیفه

۲ — تجدد علمی و فلسفی کتبخانه‌سی

۵ — ایلك سوزلر

برنجی قسم

پسیقولوژی واخلاقه دائر

۷ — عمومی سوزلر

۱۷ — سعادت نه‌در

۲٤ — تفکراتمزك مقانیزمه‌سی

۳۷ — فکر و فعل

٤۷ — مسئلهٔ وجدان

٦٥ — تربیه و تربیهٔ نفس

۷۰ — نیم تنقیدلر، اجتماعی

۷٤ — ریا

ایکنجی قسم

منطقه دائر

۷۸ — مسئلهٔ منطق

۹۳ — حقیقت نره‌ده ؟

اوچنجی قسم

ادبیاته دائر

۱۱۲ — ادبیات قطعیاً مضردر !

۱۳٤ — انتقاد

تنقیدات ادبیه

۱۵۱ — سراب (حکایه تنقیدی)

۱٦۸ — جلال الدین حوارزمشاه (پیه‌س تنقیدی)

۱۷٤ — بارعه (پیه‌س تنقیدی)

۱۹٦ — صنعت تحریر و قادینلر (عمومی تنقید)

۲۰٦ — حق تزین کیمه عائد ؟ (عادت تنقیدی)

۲۱۲ — قرائت (سس تنقیدی)

۲۲۱ — مندرجات

PL
248
T4414